

משרד המשפטים
Ministry of Justice
وزارة العدل

נציבות
שוויון זכויות
לאנשים עם מוגבלות

מאירס-ג'וינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
مايرس-جوينت-بروكديل
המרכז לחקר מוגבלויות

אנשים עם מוגבלות בישראל 2017

בעריכת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
ומכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל

ליטל ברלב

ד"ר גבי אדמון-ריק

יוסף קרן-אברהם

ישראל הבר

תוכן עניינים

1	דבר שרת המשפטים
2	דבר המנהלת הכללית
3	דבר נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
4	ממצאים בולטים, נכון לשנת 2015
9	استنتاجات بارزة، مناسب لسنة 2015
13	1 מבוא
13	1.1 מטרת הדוח
13	1.2 מבנה הדוח ודרך הצגת הנתונים
14	1.3 קבוצות שמאפייניהם לא נחקרו
15	2 שכיחות המוגבלות בישראל
15	2.1 אומדנים לשכיחות המוגבלות בכלל האוכלוסייה בישראל ולפי קבוצות גיל
17	2.2 שכיחות המוגבלות בקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל (+20), לפי חומרת המוגבלות ולפי קבוצות גיל
18	2.3 אנשים עם מוגבלות בקרב האוכלוסייה הבוגרת (בני +20), לפי קשיי תפקוד
20	2.4 אנשים עם מוגבלות בני +20, לפי גיל, מגדר ומגזר
26	2.5 אנשים עם מוגבלות בני +20 - לאורך זמן
27	3 מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל
28	3.1 חינוך, השכלה ושירות צבאי
29	3.1.1 תלמידים עם מוגבלות במערכת החינוך: קדם יסודי עד על-יסודי
32	3.1.2 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)
40	3.1.3 אנשים עם מוגבלות בני +65
42	3.2 תעסוקה
53	3.3 מצב כלכלי
54	3.3.1 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)

58	3.3.2 אנשים עם מוגבלות בני +65
62	3.4 דיוור, סביבת מגורים ושימוש בתחבורה ציבורית
63	3.4.1 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)
69	3.4.2 אנשים עם מוגבלות בני +65
75	3.5 חיי חברה ופנאי
76	3.5.1 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)
83	3.5.2 אנשים עם מוגבלות בני +65
90	3.6 שימוש בשירותים ממשלתיים ושיעורי הצבעה
91	3.6.1 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)
97	3.6.2 אנשים עם מוגבלות בני +65

103

נספחים

104

נספח מתודולוגי

110

ביבליוגרפיה

רשימת תרשימים

16	תרשים 1 אנשים עם מוגבלות בישראל, לפי קבוצות גיל, 2015
19	תרשים 2א בני 20-64 עם מוגבלות אשר דיווחו על קשיי תפקוד, מקרב האנשים עם מוגבלות, 2015 (באחוזים)
19	תרשים 2ב בני +65 עם מוגבלות אשר דיווחו על קשיי תפקוד, מקרב האנשים עם מוגבלות, 2015 (באחוזים) ...
20	תרשים 2ג בני +20 עם מוגבלות אשר דיווחו על קשיי תפקוד, מקרב האנשים עם מוגבלות, 2015 (באחוזים) ...
20	תרשים 3 בני +20, לפי קיום מוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2015 (באחוזים)
21	תרשים 4 בני +20, לפי חומרת המוגבלות ולפי קבוצת גיל, 2015 (באחוזים)
22	תרשים 5 בני +20, לפי חומרת המוגבלות ולפי מגדר, 2015 (באחוזים)
23	תרשים 6 בני +20, לפי חומרת המוגבלות, לפי מגדר ולפי קבוצות גיל, 2015 (באחוזים)
24	תרשים 7 בני +20, לפי חומרת המוגבלות, לפי מגזר, 2015 (באחוזים)
25	תרשים 8 בני +20, לפי חומרת המוגבלות, לפי מגזר ולפי קבוצות גיל, 2015 (באחוזים)
26	תרשים 9 אנשים עם מוגבלות בני +20, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)
30	תרשים 10 תלמידים בחינוך המיוחד (בתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות מיוחדות או שילוב פרטני), מתוך כלל התלמידים באותו שנתון, בשנים נבחרות, כל שלבי החינוך - קדם יסודי, יסודי ועל-יסודי, (באחוזים)

- 31 | **תרשים 11** | תלמידים בחינוך המיוחד על פי סוג מסגרת החינוך (בתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות מיוחדות או שילוב פרטני), מתוך כלל התלמידים בחינוך המיוחד באותו שנתון, בשנים נבחרות, כל שלבי החינוך - קדם יסודי, יסודי ועל-יסודי, (באחוזים)
- 32 | **תרשים 12** | התעודה הגבוהה ביותר של בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, (באחוזים), 2015.
- 33 | **תרשים 13** | התעודה הגבוהה ביותר של בני 20-64, לפי מוגבלות ומגזר (באחוזים), 2015.
- 34 | **תרשים 14** | התעודה הגבוהה ביותר של בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות ומגדר (באחוזים), 2015.
- 35 | **תרשים 15** | סוג מוסד הלימודים האחרון של בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות (באחוזים), 2015
- 36 | **תרשים 16** | בני 20-64 בעלי תעודת בגרות, השכלה על-תיכונית או השכלה אקדמית, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים).
- 37 | **תרשים 17** | בני 20-64 בעלי השכלה אקדמית (תואר ראשון ויותר), לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (אחוזים).
- 38 | **תרשים 18** | תחום ההשכלה האקדמית של אקדמאים בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות
- 39 | **תרשים 19** | שירות צבאי או לאומי, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים).
- 40 | **תרשים 20** | התעודה הגבוהה ביותר של בני 65+, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים), 2015
- 41 | **תרשים 21** | שירות צבאי או לאומי, בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים).
- 43 | **תרשים 22** | בני 20-64 מועסקים, מובטלים ושאינם שייכים לכוח העבודה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 44 | **תרשים 23** | בני 20-64 מועסקים, מובטלים ושאינם שייכים לכוח העבודה, לפי חומרת המוגבלות ומגזר, 2015 (באחוזים)
- 45 | **תרשים 24** | בני 20-64 מועסקים, מובטלים ושאינם שייכים לכוח העבודה, לפי חומרת המוגבלות ומגדר, 2015 (באחוזים).
- 46 | **תרשים 25** | בני 20-64 העובדים במשרה חלקית, מקרב המועסקים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 47 | **תרשים 26** | מועסקים בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות
- 48 | **תרשים 27** | שכר נטו לחודש בשקלים בקרב עובדים בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)*
- 49 | **תרשים 28** | משלח יד, בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות
- 50 | **תרשים 29** | שכירים ועצמאים, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות
- 51 | **תרשים 30** | קשר בין העיסוק בעבודה לתחום הלימודים, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות.
- 51 | **תרשים 31** | חשש לאבד את העבודה, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות
- 52 | **תרשים 32** | הערכת הסיכוי למצוא עבודה אחרת לפחות ברמת ההכנסה הנוכחית, אם יאבדו את העבודה הנוכחית, בני 20-64, שעבדו בעת ביצוע הסקר, לפי חומרת המוגבלות
- 54 | **תרשים 33** | הכנסה כוללת לנפש סטנדרטית של אנשים עם מוגבלות כאחוז מן ההכנסה של אנשים ללא מוגבלות (נטו), מכל מקורות ההכנסה (עבודה, פנסיה, שכר דירה, קצבאות וכדומה), בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

- תרשים 34** | דיווחיהם של בני 20-64 על כך שהם "כלל לא מרוצים" ממצבם הכלכלי, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים). 55
- תרשים 35** | דיווחיהם של בני 20-64 על כך שהם "בכלל לא מצליחים" לכסות את ההוצאות החודשיות, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים). 56
- תרשים 36** | דיווחיהם של בני 20-64 על הרגשת עוני לאורך החיים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 57
- תרשים 37** | הכנסה כוללת לנפש סטנדרטית של אנשים עם מוגבלות כאחוז מן ההכנסה של אנשים ללא מוגבלות (נטו), מכל מקורות ההכנסה, בקרב בני 65+. 58
- תרשים 38** | דיווחיהם של בני 65+ על כך שהם "כלל לא מרוצים" ממצבם הכלכלי, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים). 59
- תרשים 39** | דיווחיהם של בני 65+ על כך שהם "בכלל לא מצליחים" לכסות את ההוצאות החודשיות, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים). 60
- תרשים 40** | דיווחיהם של בני 65+ על הרגשת עוני לאורך החיים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 61
- תרשים 41** | סוג משק הבית של בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)*. 63
- תרשים 42** | בעלות על דירה, מגורים בשכירות או הסדר מגורים אחר* בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 64
- תרשים 43** | חוסר שביעות רצון של בני 20-64 מן הדירה שהם מתגוררים בה, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 64
- תרשים 44** | חוסר שביעות רצון של בני 20-64 מאזור המגורים, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 65
- תרשים 45** | תחושת הביטחון האישי של בני 20-64 באזור המגורים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 66
- תרשים 46** | תדירות השימוש באוטובוס, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 67
- תרשים 47** | שימוש ברכבת בשנה האחרונה, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 68
- תרשים 48** | סוג משק הבית של בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 69
- תרשים 49** | בעלות על דירה, מגורים בשכירות או הסדר מגורים אחר* בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 70
- תרשים 50** | חוסר שביעות רצון של בני 65+ מן הדירה שהם מתגוררים בה, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 71
- תרשים 51** | חוסר שביעות רצון של בני 65+ מאזור המגורים, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 71
- תרשים 52** | תחושת הביטחון האישי של בני 65+ באזור המגורים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 72
- תרשים 53** | תדירות השימוש באוטובוס, בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 73
- תרשים 54** | שימוש ברכבת בשנה האחרונה, בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 74
- תרשים 55** | בני 20-64 ה"מרוצים מאוד" מן הקשר עם המשפחה והשכנים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים). 76

- 77 | **תרשים 56** | בני 20-64 שאין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 78 | **תרשים 57** | תחושת בדידות בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות 2015 (באחוזים)
- 79 | **תרשים 58** | יציאה לנופש או לטיול בארץ או בחו"ל בקרב בני 20-64 במהלך השנה החולפת, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 80 | **תרשים 59** | בני 20-64 החשים כי אין להם אדם שניתן לסמוך עליו בעת מצוקה או משבר, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)
- 81 | **תרשים 60** | מספר הפעמים שבני 20-64 השתתפו בפעילות חברתית ב-12 החודשים האחרונים, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים)
- 82 | **תרשים 61** | האם התנדב בשנה האחרונה, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 83 | **תרשים 62** | בני 65+ ה"מרוצים מאוד" מן הקשר עם המשפחה והשכנים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 84 | **תרשים 63** | בני 65+ שאין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 85 | **תרשים 64** | תחושת בדידות בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות 2015 (באחוזים)
- 86 | **תרשים 65** | יציאה לנופש או לטיול בארץ או בחו"ל בקרב בני 65+ במהלך השנה החולפת, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 87 | **תרשים 66** | בני 65+ החשים כי אין להם אדם שניתן לסמוך עליו בעת מצוקה או משבר, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)
- 88 | **תרשים 67** | מספר הפעמים שבני 65+ השתתפו בפעילות חברתית ב-12 החודשים האחרונים, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים)
- 89 | **תרשים 68** | האם התנדב בשנה האחרונה, בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 91 | **תרשים 69** | דיווחיהם של בני 20-64 על שימוש בשירותי רפואה בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 92 | **תרשים 70** | שביעות הרצון מן היחס שניתן בשירותי הרפואה (מרוצה ומרוצה מאוד), בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 93 | **תרשים 71** | דיווחיהם של בני 20-64 על שימוש בשירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 94 | **תרשים 72** | דיווחיהם של בני 20-64 על תפיסה של שוויון (במידה רבה ובמידה מסוימת) במתן שירותי הרשות המקומית, ביטוח לאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 95 | **תרשים 73** | דיווחיהם של בני 20-64 על תפיסתם את תפקודם של שירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים (טוב וטוב מאוד), בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 96 | **תרשים 74** | הצבעה בבחירות לכנסת, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)
- 97 | **תרשים 75** | דיווחיהם של בני 65+ על שימוש בשירותי רפואה בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

- תרשים 76** | שביעות הרצון מן היחס שקיבלו בשירותי הרפואה (מרוצה ומרוצה מאוד), בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים) 98
- תרשים 77** | דיווחיהם של בני 65+ על שימוש בשירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים) 99
- תרשים 78** | דיווחיהם של בני 65+ על תפיסה של שוויון (במידה רבה ובמידה מסוימת) במתן שירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים) 100
- תרשים 79** | דיווחיהם של בני 65+ על תפיסתם את תפקודם של שירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים (טוב וטוב מאוד), בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים) 101
- תרשים 80** | הצבעה בבחירות לכנסת, בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים) 102

רשימת לוחות

- לוח 1** | מספר האנשים עם מוגבלות ושיעורם מקרב קבוצת הגיל, לפי הסקר החברתי, ואומדנים של אוכלוסיות שאינן נכללות בסקר החברתי, לפי גיל, 2015 16
- לוח 2** | אומדנים למספר האנשים עם מוגבלות מקרב האוכלוסייה הבוגרת, לפי גיל ולפי חומרת המוגבלות, 2015 (במספרים מוחלטים ובאחוזים) 17
- לוח 5** | אומדן מספרי אנשים עם מוגבלות המתגוררים במוסדות, לפי גיל ולפי חומרת המוגבלות, 2015 107
- לוח 6** | אומדן מספרי אנשים עם מוגבלות המתגוררים ביישובים שאינם מוכרים, לפי גיל ולפי חומרת המוגבלות, 2015 108

דבר שרת המשפטים

משרד המשפטים מחוייב לקידום זכויות אנשים עם מוגבלות ולשיפור מצבם.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות שבמשרד המשפטים פועלת בדרכים רבות ומגוונות ליישום חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ואמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות. בין פעילויותיה הרבות, מפרסמת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות שבמשרד המשפטים נתונים סטטיסטיים אודות מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל המשמשים את כל מקבלי המדיניות.

הדו"ח המונח בפניכם מכיל מגוון נתונים סטטיסטיים המבוססים על הסקר החברתי של למ"ס. מן הדו"ח עולה כי לצערנו, במדינת ישראל של היום, עדיין קיימים פערים גדולים מאוד בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות בכל תחומי החיים, ובפרט בתחומי ההשכלה, התעסוקה והמצב הכלכלי. בפרט ראוי לציון פער גדול בין שיעורי התעסוקה של אנשים עם מוגבלות בגילאי העבודה לאנשים ללא מוגבלות, אשר אמנם השתפר מאז שנת 2002 אולם נשאר גדול. לפי הדו"ח רק 51% מן האנשים עם מוגבלות מועסקים לעומת 79% מקרב אנשים ללא מוגבלות. הפער גדול אף יותר בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה, מהם רק 38% מועסקים. פערים גדולים נמצאו גם ברמות ההשכלה של אנשים עם מוגבלות.

מדינת ישראל עושה מאמצים רבים לשיפור מצב התעסוקה של אנשים עם מוגבלות, ולקידום זכותם לחינוך ולהשכלה גבוהה. רק השנה הותקנו על ידי שר החינוך תקנות להנגשת ההשכלה הגבוהה אשר אנו מקווים שיאפשרו לאנשים עם מוגבלות לרכוש השכלה ולאחר מכן להשתלב בשוק התעסוקה.

בנוסף לעבודתה הרבה בתחום התעסוקה, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות קיבלה על עצמה לדאוג ליישומו של החוק הקובע יעד של 5% ייצוג של אנשים עם מוגבלות בכל גוף ציבורי גדול.

נמשיך לפעול על מנת להביא לשוויון זכויות מלא של אנשים עם מוגבלות בישראל, ולמיצוי הפוטנציאל האנושי הטמון בהם, בהתאם לעקרונות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

ח"כ איילת שקד,
שרת המשפטים

דבר המנהלת הכללית

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים הוקמה בשנת 2000 מכוח חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח - 1998, במטרה לפעול ליישומה.

כחלק מפעילותו של משרד המשפטים לקידום זכויות אדם, נציבות השוויון פועלת לקידום חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ואמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות. הנציבות פועלת באמצעות הסברה והדרכה, חקיקה וקידום מדיניות אכיפה של תקנות הנגישות. כמו כן היא משמשת כתובת לפניות ציבור ומסייעת לאנשים עם מוגבלות בהגנה על זכויותיהם.

ביוני 2017 הוגש לאו"ם על ידי משרד המשפטים, הדיווח הראשון המסכם את המצב בישראל בכל הנוגע לסעיפים השונים של אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות. מן הדיווח עולה כי בישראל קיימת חקיקה עניפה ופעילות רבה שמטרתה קידום הזכויות של אנשים עם מוגבלות. עם זאת, עדיין קיימים לצערי פערים וחסמים רבים. פערים אלו, ניכרים גם בנתונים הסטטיסטיים שלפניכם.

דו"ח הנתונים הסטטיסטיים המעודכן שאותו מפרסמת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בחוברת שלפניכם, מעיד על פערים גדולים בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות בישראל, בתחומי התעסוקה, ההשכלה ועוד.

בדו"ח זה מופיעים לראשונה גם נתונים אודות אנשים עם מוגבלות בחברה הערבית, ופילוח על פי מגדר. מן הנתונים עולה כי שיעור האנשים עם מוגבלות גבוה יותר בקרב החברה הערבית בישראל לעומת האוכלוסייה היהודית, וכי פער זה גדול במיוחד בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה. כמו כן, נמצא כי בחברה הערבית הפערים בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות בתחומי ההשכלה והתעסוקה גדולים ומשמעותיים יותר.

בנוגע לפערים מגדריים, נמצא כי באופן כללי לנשים עם מוגבלות שיעורי השכלה גבוהים מאלו של הגברים (בדומה למצב בחברה הכללית).

במעקב לאורך זמן נמצא כי יש שיפור בשיעורי התעסוקה וההשכלה מאז תחילת איסוף הנתונים בשנת 2002. עם זאת, האתגרים עדיין גדולים והחסמים הניצבים בפני רכישת השכלה עדיין משמעותיים.

משרד המשפטים מחויב לפעול על מנת לשפר את מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל, וזאת בכל תחומי פעילותו והשפעתו, ולא רק באמצעות פעילותה החשובה והמובילה של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

אמי פלמור,

מנכ"לית משרד המשפטים

דבר נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

החברת שלפניכם היא פרי עבודה מאומצת של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אשר שמה לעצמה למטרה לספק נתונים מעודכנים ושימושיים בנוגע למצבם ולמיצובם של אנשים עם מוגבלות בישראל. הנתונים שבחברת מבוססים ברובם על הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2015 ומשקפים תמונה נרחבת במגוון פרמטרים על אודות מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל לעומת אנשים ללא מוגבלות. החברת נועדה לשמש את הקהל הרחב, את מקבלי ההחלטות ואת אנשי המקצוע בפעילותם לקידום אנשים עם מוגבלות.

הנתונים המוצגים בדוח זה מעידים על פערים גדולים בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות. בישראל 1.4 מיליון אנשים עם מוגבלות, שהם כ-17% מכלל האוכלוסייה, 9% מקרב האוכלוסייה הבוגרת הם אנשים עם מוגבלות חמורה, ו-13% הם אנשים עם מוגבלות מתונה. אנשים עם מוגבלות עובדים פחות, משכילים פחות, מרוויחים שכר נמוך יותר ומתקשים יותר לכסות את הוצאותיהם החדשיות. אנשים עם מוגבלות מדווחים לעיתים קרובות יותר על תחושת בדידות ועל היעדר חברים, ולשיעור גבוה יותר מהם אין על מי לסמוך בשעת מצוקה. אף כי לאורך השנים חל שיפור בחלק מן המדדים, הפערים עדיין גדולים מאוד.

לתפיסתנו, הגורם המרכזי לפערים אלה הוא חסמים חברתיים ואפליה מובנית אשר מונעים מאנשים עם מוגבלות להשתתף השתתפות מלאה ופעילה בחיי היום-יום ולממש את הפוטנציאל האנושי הטמון בהם. אנשים עם מוגבלות עדיין מוצאים עצמם בשולי החברה, הם נתקלים בהיעדר נגישות וחווים שירותים שלעיתים אינם מספקים. לכן נמנע מהם לעיתים קרובות לרכוש השכלה, להשתלב בשוק התעסוקה ולהיות חלק אינטגרלי מן החברה. פערים אלה פועלים באופן מצטבר, הואיל ואי-רכישת השכלה משליכה על ההשתלבות בשוק התעסוקה ועל רמות ההכנסה. הפערים הללו בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות, כפי שמשקף הדוח, חריפים יותר בחברה הערבית.

כדאי לשים לב גם לנקודות הדמיון בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות, כפי שהם משתקפים בדוח זה. כך לדוגמה, רמת שביעות הרצון של אנשים עם מוגבלות משירותי המקומיות, משירותי הביטוח הלאומי ומשירותי רפואה דומה לרמת שביעות הרצון של אנשים ללא מוגבלות משירותים אלה. וכן, אנשים עם מוגבלות מצביעים לכנסת בשיעורים דומים לאנשים ללא מוגבלות, והם עובדים במשלחי יד דומים. תחום נוסף שבו יש דמיון בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות הוא השימוש בתחבורה הציבורית. נמצא כי שיעור השימוש באוטובוס בקרב אנשים עם מוגבלות דומה לשיעור השימוש בקרב אנשים ללא מוגבלות.

לדעתנו ממצא זה משקף את תהליך ההנגשה של התחבורה הציבורית העירונית ושל הרכבות. הנגשת התחבורה הציבורית הייתה לא פחות ממהפכה בעבור אנשים עם מוגבלות, שכן תחבורה ציבורית נגישה מאפשרת להם להשתמש בה יחד עם שאר הציבור כדי להגיע למחוז חפצם, לעבודה, ללימודים, למשפחה או לפעילויות פנאי. באופן דומה, אנו סבורים כי הנגשה של המרחבים הציבוריים ושל השירות הניתן בהם, תאפשר לאנשים עם מוגבלות עצמאות ושוויון. בה בעת, שינוי העמדות הציבוריות כלפי אנשים עם מוגבלות והטמעת תפיסת הזכויות יביאו גם הם לשינוי.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים מבקשת ליצור שינויים אלה - ליצור חברה ישראלית נגישה, מכילה ומשלבת, למגר דעות קדומות ולמנוע אפליה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות פועלת בכלים רבים - אכיפה, תביעה, הדרכה וקמפיינים, קידום מדיניות, קבלת פניות וחקיקה. למרות הפעילות הרבה, הדרך לשוויון עוד ארוכה. זהו מאבק יום-יומי המשותף לכולנו: אנשים עם מוגבלות וארגוניהם לנציבות, משרדי ממשלה, רשויות מקומיות וארגוני חברה אזרחית. אני מאמין כי בעבודה משותפת ובשילוב כוחות נצליח בעתיד ליצור חברת מופת, חברה מכילה ושוויונית, חברה שנרצה להיות חלק ממנה ולגדל את ילדינו בתוכה.

אברמי טורם

נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

ממצאים בולטים, נכון לשנת 2015

שכיחות המוגבלות בישראל

- בישראל חיים כ-1,412,000 אנשים עם מוגבלות.
- אנשים עם מוגבלות מהווים כ-17% מן האוכלוסייה.
- 21% מקרב האוכלוסייה הבוגרת (בני 20+) הם אנשים עם מוגבלות (כ-1,149,500 נפש).
- 9% מקרב האוכלוסייה הבוגרת הם אנשים עם מוגבלות חמורה (כ-454,400 נפש).
- 13% מקרב האוכלוסייה הבוגרת הם אנשים עם מוגבלות מתונה (כ-695,100 נפש).

שיעור המוגבלות לפי גיל, מגדר ומגזר

- שיעור המוגבלות עולה עם הגיל:
 - 15% מן האנשים בגיל העבודה (18-64)^[1], כ-703,700 נפש, הם אנשים עם מוגבלות. הם מהווים 50% מן האנשים עם מוגבלות.
 - 9% מן הילדים (עד גיל 17), כ-246,300 נפש, הם ילדים עם מוגבלות.
 - 50% מבני 65+, כ-461,100 נפש, הם אנשים עם מוגבלות.
- 22% מן הנשים הבוגרות (בנות 20+) הן נשים עם מוגבלות לעומת 18% מן הגברים הבוגרים.
- בגיל העבודה (20-64), שיעור הנשים והגברים עם מוגבלות שווה, אולם בקרב בני 65+ שיעור הנשים עם מוגבלות גבוה משיעור הגברים (50% לעומת 41%, בהתאמה).
- שיעור האנשים עם מוגבלות גבוה יותר בחברה הערבית בישראל לעומת שיעור האנשים עם מוגבלות בחברה היהודית (25% לעומת 19%, בהתאמה).
- הפער בין החברה הערבית לחברה היהודית גדול במיוחד כאשר מדובר באנשים עם מוגבלות חמורה (12% לעומת 7%, בהתאמה).

1 - מאחר שבסקר החברתי נאספו נתונים מבני 20+, בדוח הזה גיל העבודה נוגע לבני 20-64. בכמה מקומות בדוח חושבו אומדנים בעבור אנשים עם מוגבלות בגילים צעירים יותר. במקרים אלה בלבד גיל העבודה נוגע לבני 18-64.

השכלה

- רמות ההשכלה בקרב אנשים עם מוגבלות נמוכות יותר מאשר בקרב אנשים ללא מוגבלות. הפערים גדולים יותר כאשר מדובר באנשים עם מוגבלות חמורה:
 - שיעור גבוה יותר של אנשים עם מוגבלות הם בעלי השכלה תיכונית ומטה (ללא בגרות) לעומת אנשים ללא מוגבלות: בגיל העבודה - 55% לעומת 27%, בהתאמה; בקרב בני 65+ - 52% לעומת 38%, בהתאמה.
 - שיעור נמוך יותר של אנשים עם מוגבלות הם בעלי השכלה אקדמית לעומת אנשים ללא מוגבלות: בגיל העבודה - 19% לעומת 33%, בהתאמה; בקרב בני 65+ - 21% לעומת 33%, בהתאמה.
 - בקרב נשים עם מוגבלות שיעור בעלות השכלה אקדמית הוא 22% לעומת 16% בקרב גברים עם מוגבלות.
- משנת 2002 ועד שנת 2015 חלה עלייה בשיעור האנשים בגיל העבודה שיש להם תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, הן בקרב אנשים עם מוגבלות והן בקרב אנשים ללא מוגבלות. עם זאת הפער בין אנשים עם מוגבלות ובין אנשים ללא מוגבלות נותר דומה.
- בחברה הערבית הפערים בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות גדולים עוד יותר. כך לדוגמה, בחברה הערבית, 68% מן האנשים בגיל העבודה עם מוגבלות הם בעלי השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות) לעומת 44% מן האנשים בגיל העבודה ללא מוגבלות.
- הפערים בתחום התעסוקה קיימים בקרב נשים ובקרב גברים, לדוגמא:
 - 61% מן הגברים עם מוגבלות חמורה ו-42% מן הגברים עם מוגבלות מתונה הם בעלי השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות), לעומת 33% מן הגברים ללא מוגבלות.
 - 49% מן הנשים עם מוגבלות חמורה ו-38% מן הנשים עם מוגבלות מתונה הן בעלות השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות), לעומת 20% מן הנשים ללא מוגבלות.
- ברוב תחומי ההשכלה אין הבדלים ניכרים בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות, למעט מנהל עסקים, מדעי הניהול ומשפטים: 21% מן האקדמאים עם מוגבלות למדו תחומים אלה לעומת 12% מן האקדמאים ללא מוגבלות.

תעסוקה

- שיעור התעסוקה בקרב אנשים עם מוגבלות נמוך לעומת בקרב אנשים ללא מוגבלות. בגיל העבודה, 51% מן האנשים עם מוגבלות מועסקים לעומת 79% מן האנשים ללא מוגבלות. הפער גדול יותר בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה, מהם רק 38% מועסקים.
- 20% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-13% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי יש להם חשש גדול או חשש גדול מאוד לאבד את עבודתם, לעומת 8% מן האנשים ללא מוגבלות.
- פערים בתחום התעסוקה ניכרים בקרב נשים וגברים עם מוגבלות:
 - 35% מן הנשים עם מוגבלות חמורה ו-51% מן הנשים עם מוגבלות מתונה מועסקות לעומת 74% מן הנשים ללא מוגבלות.
 - 40% מן הגברים עם מוגבלות חמורה ו-69% מן הגברים עם מוגבלות מתונה מועסקים לעומת 84% מן הגברים ללא מוגבלות.
- בחברה הערבית הפערים בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות גדולים עוד יותר. כך לדוגמה, בחברה הערבית, רק 27% מן האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה מועסקים, לעומת 60% מן האנשים בגיל העבודה ללא מוגבלות.
- בקרב העובדים, 31% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-26% מן האנשים עם מוגבלות מתונה עובדים במשרה חלקית לעומת כ-16% בלבד מן האנשים ללא מוגבלות.

מצב כלכלי

- רמות השכר בקרב אנשים עם מוגבלות שעובדים נמוכות לעומת אנשים ללא מוגבלות, והן נמוכות עוד יותר בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה. לדוגמה, 41% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-37% מן האנשים עם מוגבלות מתונה מרוויחים פחות מ-5,000 ש"ח נטו לחודש לעומת 31% מן האנשים ללא מוגבלות.
- ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית של משק בית שיש בו אדם עם מוגבלות נמוכה יותר לעומת משקי בית שאין בהם אדם עם מוגבלות:
 - בגיל העבודה, ההכנסה לנפש סטנדרטית במשק בית שיש בו אדם עם מוגבלות מתונה מהווה 81% מזו של אנשים ללא מוגבלות, וההכנסה לנפש סטנדרטית של משק בית שיש בו אדם עם מוגבלות חמורה מהווה 67% מזו של אנשים ללא מוגבלות.
 - בקרב בני 65+, ההכנסה לנפש סטנדרטית של משקי בית שיש בהם אנשים עם מוגבלות מתונה מהווה 73% מזו של אנשים ללא מוגבלות, וההכנסה לנפש סטנדרטית של משקי בית שיש בהם אנשים עם מוגבלות חמורה מהווה 61% מזו של אנשים ללא מוגבלות.
- שיעור האנשים עם מוגבלות שדיווחו כי הם כלל לא מצליחים לכסות את הוצאותיהם החודשיות גבוה יותר משיעור האנשים ללא מוגבלות שדיווחו כך, וגבוה במיוחד בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה:
 - בגיל העבודה, 27% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-14% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם כלל לא מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות שלהם לעומת 8% מן האנשים ללא מוגבלות.
 - בקרב בני 65+, 9% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-4% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם כלל לא מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות שלהם לעומת 2% מן האנשים ללא מוגבלות.

דיוור, סביבת מגורים ושימוש בתחבורה ציבורית

- אנשים עם מוגבלות מרוצים פחות מאנשים ללא מוגבלות מאזור מגוריהם, בכל ההיבטים שנבחנו (למעט תחבורה ציבורית): אזור המגורים, ניקיון באזור המגורים, פארקים ושטחים ירוקים וכבישים ומדרכות. חוסר שביעות הרצון גבוה במיוחד בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה.
- אנשים עם מוגבלות חמורה חשים בטוחים פחות להתהלך לבד בשעות החשיכה באזור מגוריהם:
 - בגיל העבודה, 18% מן האנשים עם מוגבלות חמורה דיווחו כי הם חשים בכלל לא בטוחים ללכת לבד בחשיכה באזור מגוריהם לעומת 9% מן האנשים עם מוגבלות מתונה-8% מן האנשים ללא מוגבלות.
 - בקרב בני 65+, 20% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-13% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בכלל לא בטוחים ללכת לבד בחשיכה באזור מגוריהם, לעומת 5% מן האנשים ללא מוגבלות.
- שיעור השימוש באוטובוס בקרב אנשים עם מוגבלות דומה לשיעור השימוש באוטובוס בקרב אנשים ללא מוגבלות. שיעור השימוש ברכבת בקרב אנשים עם מוגבלות נמוך מזה של אנשים ללא מוגבלות (בקרב בני 20-64 33% לעומת 43%, בהתאמה; בקרב בני 65+ - 28% לעומת 38%, בהתאמה).

חיי חברה ופנאי

- אנשים עם מוגבלות עוסקים פחות בפעילות תרבות ופנאי לעומת אנשים ללא מוגבלות.
- אנשים עם מוגבלות מדווחים יותר על תחושת בדידות ועל היעדר חברים לעומת אנשים ללא מוגבלות:
 - בגיל העבודה, 20% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-14% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי אין להם חברים שהם נפגשים עמם או מדברים עמם בטלפון לעומת 7% מן האנשים ללא מוגבלות; 18% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-10% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בדידות לעתים קרובות לעומת 3% בלבד מן האנשים ללא מוגבלות.
 - בקרב בני 65+, 29% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-20% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי אין להם חברים שהם נפגשים עמם או משוחחים עמם בטלפון לעומת 11% מן האנשים ללא מוגבלות; 25% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-15% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בדידות לעתים קרובות לעומת 6% בלבד מן האנשים ללא מוגבלות.
- לשיעור גבוה יותר של אנשים עם מוגבלות לעומת אנשים ללא מוגבלות, אין על מי לסמוך בשעת מצוקה:
 - בגיל העבודה, 19% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-12% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי אין להם אדם שהם יכולים לסמוך על עזרתו בעת מצוקה או משבר לעומת 6% מן האנשים ללא מוגבלות.
 - בקרב בני 65+, ל-13% מן האנשים עם מוגבלות מתונה אין על מי לסמוך בעת משבר לעומת 9% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-7% מן האנשים ללא מוגבלות.

שימוש בשירותי ממשלה ושיעור הצבעה

- אנשים עם מוגבלות משתמשים יותר בשירותי הרפואה, הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים לעומת אנשים ללא מוגבלות. אולם לא נמצאו הבדלים ניכרים בין מידת שביעות הרצון מרוב השירותים הממשלתיים של אנשים עם מוגבלות לבין מידת שביעות הרצון של אנשים ללא מוגבלות.
- שיעורי ההצבעה בבחירות לכנסת בקרב אנשים עם מוגבלות גבוהים, אף כי מעט נמוכים מאנשים ללא מוגבלות. בקרב בני 20-64 מן האנשים עם מוגבלות דיווחו כי הצביעו לכנסת לעומת 84% מן האנשים ללא מוגבלות. בקרב בני 65+ 83% מן האנשים עם מוגבלות דיווחו כי הצביעו לכנסת לעומת 92% מן האנשים ללא מוגבלות.

استنتاجات بارزة، مناسب لسنة 2015

انتشار الإعاقة في إسرائيل

- يعيش في إسرائيل حوالي 1,412,000 - شخص ذو إعاقة.
- يشكل الأشخاص ذوي الإعاقة حوالي 17% من السكان.
- 21% من السكان البالغين (من جيل +20) هم أشخاص ذوي إعاقة. حوالي (1,149,500 شخصاً).
- 9% من السكان البالغين هم أشخاص ذوي إعاقة شديدة (حوالي 454,400 - شخصاً).
- 13% من السكان البالغين هم ذوي إعاقة متوسطة (حوالي 695,100 - شخصاً).

نسبة الإعاقة حسب الجيل، الجنس والقطاع

- 15% من الأشخاص في جيل العمل (18-64)^[1]، حوالي 703,700 - شخصاً هم اشخاص ذوي إعاقة، وهم يشكلون 50% من الأشخاص ذوي الإعاقة.
- 9% من الاطفال (حتى جيل 17)، حوالي 246,300 - شخصاً، هم اطفال ذوي إعاقة.
- 50% من أجيال 65 وما فوق، حوالي 461,100 - شخصاً، هم أشخاص ذوي إعاقة .
- 22% من بين النساء البالغات (بأجيال 20 وما فوق) هن نساء ذوات إعاقة مقابل 18% في أوساط الرجال.
- في جيل العمل (20-64)، تتساوى نسبة النساء والرجال ذوي الإعاقة لكن في مجموعة جيل +65 فإن نسبة النساء ذوات الإعاقة أعلى من نسبة الرجال (50% مقابل 41% بالتوالي).
- الفجوة بين النساء والرجال في اجيال 65 وما فوق هي أكبر على وجه الخصوص عندما يدور الحديث حول أشخاص ذوي إعاقة شديدة (28% مقابل 17% بالتوالي).
- نسبة الأشخاص ذوي الإعاقة أعلى في الوسط العربي في إسرائيل مقابل السكان اليهود (25% مقابل 19% بالتوالي).
- الفجوة بين السكان العرب والسكان اليهود أعلى بشكل ملحوظ عندما يدور الحديث حول إعاقة شديدة (12% مقابل 7% بالتوالي).

1 - بما أنه في

الدراسة الاستقصائية الاجتماعية

تم جمع معطيات من أجيال 20 ، وما فوق، فإن جيل العمل في التقرير الحالي يتطرق لأبناء جيل 20-64. في عدد من الأماكن في التقرير تم احتساب تقديرات لأشخاص من ذوي الإعاقة في الأجيال الأصغر سناً. في هذه الحالات فقط يشير جيل العمل لأجيال 18-64.

التعليم

- مستوى التعليم لدى الأشخاص ذوي الإعاقة هي أقل من مستوى التعليم لدى الأشخاص اللذين ليست لديهم إعاقة. تتسع الفجوات أكثر عندما يدور الحديث حول أشخاص ذوي الإعاقة الشديدة.
 - نسبة عالية من الأشخاص ذوي الإعاقة لم يكملوا تعليمهم الثانوي. (بدون شهادة ثانوية عامة - بجرروت): في جيل العمل- 55% مقابل 27% بالتوالي ; لدى أجيال +65 - 52% مقابل 38% بالتوالي
 - نسبة أقل من الأشخاص ذوي الإعاقة هم ذوي تعليم أكاديمي: في جيل العمل - 19% مقابل 33% بالتوالي ; لدى أجيال 65 وما فوق 21% مقابل 33% بالتوالي .
- نسبة النساء ذوات التعليم الأكاديمي من ذوات الاعاقة هي 22% مقابل 16%نسبة الرجال من ذوي الإعاقة .
- من سنة 2002 وحتى سنة 2015 طرأ ارتفاعا في نسبة الأشخاص في جيل العمل اللذين حصلوا على شهادة بجرروت أو شهادة أعلى منها، سواءً لدى الأشخاص ذوي الإعاقة أو لدى الأشخاص بدون إعاقة. مع ذلك فإن الفجوة بين الأشخاص ذوي الإعاقة وبين الأشخاص بدون إعاقة بقيت متشابهة.
- في الوسط العربي الفجوة بين الأشخاص ذوي الإعاقة وبين الأشخاص بدون إعاقة أكبر بكثير. مثلا، في الوسط العربي 68% من الاشخاص بجيل العمل من الأشخاص ذوي الإعاقة هم من حملة شهادة البجرروت او دون ذلك (بدون شهادة بجرروت) مقابل 44% من الاشخاص دون اعاقه بجيل العمل.
- الفجوات بمجال العمل موجودة عند النساء وعند الرجال. مثلا:
 - 61% من الرجال ذوي الإعاقة الشديدة و - 42% من الرجال ذوي الإعاقة المتوسطة هم من حملة شهادة البجرروت او دون ذلك (بدون شهادة بجرروت) مقابل 33% من الاشخاص دون اعاقه بجيل العمل.
 - 49% من النساء ذوات الإعاقة الشديدة و - 42% من النساء ذوات الإعاقة المتوسطة هم من حملة شهادة البجرروت او دون ذلك (بدون شهادة بجرروت) مقابل 20% من الاشخاص دون اعاقه بجيل العمل.
- في اغلب مجالات التعليم لا يوجد فرق كبير بين الأشخاص ذوي الإعاقة وبين الاشخاص دون اعاقه، عدا عن مجال إدارة الاعمال، علم الادارة والمحاسبة: 21% من الاكادميين ذوي الإعاقة تعلموا هذه المجالات مقابل 12% من الاكادميين دون اعاقه.

العمل

- نسب العمل عند الأشخاص ذوي الإعاقة منخفضة مقارنةً مع الأشخاص بدون إعاقة. ففي جيل العمل، 51% من الأشخاص ذوي الإعاقة لديهم عمل. مقابل 79% لدى الأشخاص بدون إعاقة. الفجوة أكبر لدى الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة، حيث لا تتعدى نسبة العاملين لديهم ال 38%.
- الفجوات بمجال العمل واضحة جدا" ما بين النساء والرجال من ذوي الاعاقة:
 - 35% من النساء ذوات الإعاقة الشديدة و 51%- من ذوات الإعاقة المتوسطة يعملن مقابل 74% من النساء بدون إعاقة.
 - 40% من الرجال ذوي الإعاقة الشديدة و 69%- من ذوي الإعاقة المتوسطة يعملوا مقابل 84% من الرجال بدون إعاقة.
- الفجوة بين الاشخاص ذوي الاعاقه في المجتمع العربي وبين الأشخاص بدون إعاقة أكبر بكثير. مثلا، في الوسط العربي فقط 27% من الاشخاص بجيل العمل من الأشخاص ذوي الإعاقة يعملون مقابل 60% من الاشخاص دون اعاقه بجيل العمل.
- 31% من العمال ذوي الإعاقة الشديدة و - 26% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة يعملون في عمل جزئي مقابل حوالي 16% فقط من الاشخاص دون اعاقه.

الوضع الاقتصادي

- مستوى الاجور، لدى الأشخاص ذوي الإعاقة العاملين منخفض نسبياً ، وهي أكثر انخفاضاً لدى الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة. مثلاً، 41% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة. 37% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة يتقاضون اقل من 5000 شيكل صافي للشهر مقابل 31% من الاشخاص بدون اعاقه.
- الدخل الاعتيادي المتوسط للفرد في أسرة يوجد فيها شخص مع إعاقة هو أقل مقارنةً بدخل فرد في أسرة ليس فيها شخص مع إعاقة:
 - يشكل الدخل الاعتيادي للفرد للأشخاص ذوي اعاقه امتموسطة الذين هم في جيل العمل ، 81% من دخل الفرد للأشخاص ليس من ذوي اعاقه ، وذوي الاعاقه الصعبة يشكل 67%.
 - يشكل الدخل الاعتيادي لدى أجيال 65 وما فوق، للفرد في أسرة يوجد فيها شخص مع إعاقة متوسطة 73% من الدخل للفرد عند الأشخاص بدون إعاقة، ويشكل الدخل عند الأشخاص مع إعاقة شديدة 61%.
- نسبة الأشخاص ذوي الإعاقة اللذين أبلغوا أنهم لا يستطيعون بتاتاً تغطية مصروفاتهم الشهرية هي أعلى بالنسبة للأشخاص بدون إعاقة اللذين أبلغوا هم أيضاً عن ذلك، والنسبة اعلى حين يدور الحديث عن أشخاص ذوي إعاقة شديدة:
 - بلغ 27% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة الذين هم في جيل العمل، و14% ذوي الإعاقة المتوسطة أنهم لا يتمكنون مطلقاً من تغطية مصروفاتهم الشهرية مقارنةً مع 8% في اوساط الأشخاص اللذين لا توجد لديهم إعاقة.
 - بلغ 9% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة في احيال 65 وما فوق و 4% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة، أنهم غير قادرين مطلقاً على تغطية مصروفاتهم الشهرية مقارنةً مع 2% في أوساط الأشخاص بدون إعاقة.

الاقامة ومحيط السكن

- يشعر الأشخاص ذوي الإعاقة بدرجة أقل من الرضا لمنطقة سكنهم مقارنة مع الأشخاص بدون إعاقة ، وذلك في جميع المجالات التي تم فحصها: منطقة السكن، النظافة في منطقة السكن، المواصلات العامة، المنتزهات والمساحات الخضراء والشوارع والأرصفة. عدم الرضا هو أكثر ارتفاعاً بشكل خاص لدى الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة.
- يشعر الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة بدرجة أقل من الأمان في التجول وحدهم في ساعات الليل في منطقة سكنهم:
 - بلغ 18% من ذوي الإعاقة أنهم لا يشعرون إجمالاً بالأمان عندما يسرون لوحدهم في ساعات الليل في منطقة سكنهم مقابل 9% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة و8% من هم بدون إعاقة.
 - بلغ 20% من الأشخاص من ذوي الإعاقة الشديدة في جيل 65 وما فوق أنهم لا يشعرون بالأمان اطلاقاً في السير لوحدهم في ساعات الليل في منطقة سكنهم، مقابل 13% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة و 5% من الأشخاص بدون إعاقة.
- نسبة استعمال الباصات في أوساط الأشخاص ذوي الإعاقة تتشابه لنسبة استعمال الباصات في أوساط الأشخاص دون إعاقة.
 - نسبة استعمال القطار في أوساط الأشخاص ذوي الإعاقة أقل منها في أوساط الأشخاص دون إعاقة (في اوساط ابناء 20-64 33% مقابل 43% بالتوالي).

الحياة الاجتماعية والترفيهية

- نسبة اشتراك الأشخاص ذوي الإعاقة في النشاطات الثقافية والترفيهية هي أقل مقارنةً مع الأشخاص بدون إعاقة.
- يبلغ الأشخاص ذوي الإعاقة عن شعور بالوحدة وانعدام الأصدقاء بدرجة أكبر مقارنةً مع الأشخاص بدون إعاقة:
 - بلغ 20% من الأشخاص من ذوي الإعاقة الشديدة و14% من الأشخاص من ذوي الإعاقة المتوسطة أنه لا يوجد لديهم أصدقاء يقابلونهم أو يتحدثون معهم في الهاتف مقابل 7% من الأشخاص بدون إعاقة. أبلغ 18% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة و10% من ذوي الإعاقة المتوسطة أنهم يشعرون بالوحدة في كثير من الأحيان مقابل 3% فقط من الأشخاص بدون إعاقة.
 - بلغ 29% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة و20% من ذوي الإعاقة المتوسطة في جيل 65 وما فوق، بأنه لا يوجد لديهم أصدقاء يقابلونهم أو يتحدثون معهم بالهاتف مقابل 11% من الأشخاص بدون إعاقة. فيما بلغ 25% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة و15% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة أنهم يشعرون بالوحدة في كثير من الأحيان مقابل 6% فقط من الأشخاص بدون إعاقة.
- نسبة الأشخاص ذوي الإعاقة، مقارنةً مع أشخاص بدون إعاقة، لا يوجد لديهم من يعتمدون عليه وقت الضيق هي أكبر.
 - بلغ 19% من الأشخاص من ذوي الإعاقة الشديدة و12% من أشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة ممن هم في جيل العمل بأنه لا يوجد لديهم شخص يستطيعون الاعتماد على مساعدته وقت الضيق مقابل 6% من الأشخاص بدون إعاقة.
 - لم يكن لدى نسبة 9-9% من الأشخاص ذوي الإعاقة الشديدة ممن هم في جيل 65 وما فوق، من يعتمدون عليه وقت الأزمات مقابل 13% من الأشخاص ذوي الإعاقة المتوسطة و 7% من الأشخاص بدون إعاقة.

استخدام الخدمات الحكومية ونسبة التصويت

- يستخدم الأشخاص ذوي الإعاقة أكثر الخدمات الصحية، المجالس المحلية، التأمين الوطني واقسام الخدمات الاجتماعية مقابل الأشخاص دون اعاقه. بينما لا توجد فروقات كبيرة بين الرضا العام من اغلب الخدمات الحكومية للأشخاص من ذوي الاعاقه ورضا الاشخاص بدون اعاقه من هذه الخدمات.
- نسبة تصويت الاشخاص من ذوي الاعاقه لانتخابات الكنيست عالية، رغم انها اقل بقليل من نسبة تصويت الاشخاص دون اعاقه. بلغ 78% من الاشخاص ذوي الاعاقه في جيل 20-40 ، بانهم صوتوا للكنيست مقابل 84% من الاشخاص دون اعاقه. 83% من الاشخاص ذوي الاعاقه ممن هم في جيل 65 وما فوق بلغوا بانهم صوتوا للكنيست مقابل 92% من الاشخاص دون اعاقه.

1 | מבוא

1.1 | מטרת הדוח

כחלק מתפקידה, מפיקה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות דו"חות סטטיסטיים אודות מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל. מטרת הדוח היא לספק מידע לקובעי מדיניות, לפעילי זכויות אדם, לעיתונאים, לחוקרים ולציבור הרחב על מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל בתחומי חיים מגוונים, ובהם תעסוקה, השכלה, מגורים, פנאי, השתלבות חברתית, בריאות ומצב כלכלי.

דוח זה מעדכן את נתוני הדוחות הקודמים של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (להלן: נציבות השוויון), וממשיך את המעקב לאורך זמן אחר מדדים אחדים שהוגדרו לצורך ניטור מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל.

1.2 | מבנה הדוח ודרך הצגת הנתונים

בדוח זה מוצגים נתונים של אנשים עם מוגבלות לעומת נתוניהם של אנשים ללא מוגבלות בישראל. נוסף לכך, מוצגים נתונים נפרדים עבור אנשים עם מוגבלות חמורה ומתונה.

הדוח פותח בתיאור שיעור האנשים עם המוגבלות בישראל בכלל ובחלוקה לפי גיל, מין ומגזר. בהמשך מתואר מצבם של אנשים עם מוגבלות לעומת מצבם של אנשים ללא מוגבלות במספר תחומים: חינוך והשכלה, תעסוקה, מצב כלכלי, דיור וסביבת מגורים, חיי חברה ופנאי ושימוש בשירותים ממשלתיים.

בדומה לדוח משנת 2015, בדוח זה קיימת הפרדה בין שתי קבוצות גיל, שכן מדובר באוכלוסיות עם מאפיינים שונים וצרכים שונים:

- אנשים בגיל העבודה - בני 20-64
- אנשים בני 65+

בכל הסעיפים מובאים תחילה נתוניה של קבוצת האנשים בגיל העבודה (20-64) ולאחר מכן נתוני קבוצת הגיל המבוגרת יותר (65+), למעט בסעיף 3.2 בנושא התעסוקה, הנוגע לאנשים בגיל העבודה בלבד.

דוח זה, בדומה לדוחות השנתיים הקודמים של נציבות השוויון, מבוסס על הגדרת המוגבלות על בסיס דיווח סובייקטיבי של המשיבים. גישה זו מקובלת בעולם ומשקפת את ההכרה בכך שמוגבלות היא תופעה מורכבת הנובעת מאינטראקציה בין לקות ובין חסמים חברתיים וסביבתיים. גישה סובייקטיבית זו עולה בקנה אחד עם הסברה שהאדם עצמו יודע טוב מכל גורם אחר כיצד לקויות הבריאות שלו משפיעות על תפקודו ועל השתלבותו בחברה.

הדוח מבוסס על נתוני הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הנערך מדי שנה. הסקר דוגם כ-8,000 נפש מקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל, מגיל 20+, ועל בסיס תשובותיהם מחושבים אומדנים לכלל האוכלוסייה.

הגדרת המושג מוגבלות

במסגרת הסקר החברתי, בין יתר השאלות, המרואיינים נשאלים:

א. "האם יש לך בעיה בריאותית או פיזית כלשהי הקיימת שישה חודשים או יותר?"

ב. "האם בעיה זו מפריעה לך בפעולות יום-יומיות?"

• מפריעה מאוד

• מפריעה

• לא כל כך מפריעה

• בכלל לא מפריעה

על בסיס תשובותיהם לשאלות אלה, חולקו המשיבים לשלוש קבוצות:

א. **אנשים עם מוגבלות חמורה** - אנשים שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא מפריעה להם מאוד בפעולות יום-יומיות.

ב. **אנשים עם מוגבלות מתונה** - אנשים שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא מפריעה להם בפעולות יום-יומיות.

ג. **אנשים ללא מוגבלות** - אנשים שדיווחו כי אין להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, וכן אנשים שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, אך היא בכלל לא מפריעה להם או לא כל כך מפריעה להם בפעולות יום-יומיות.

1.3 | קבוצות שמאפייניהם לא נחקרו

ילדים עם מוגבלות (עד גיל 17), כמו גם בוגרים בני 18-19, אינם מרואיינים במסגרת הסקר החברתי. לכן מאפייניהם לא נחקרו בדוח הזה והם אינם כלולים בו, למעט בפרק 2 (שכיחות המוגבלות בישראל). קבוצות נוספות שאינן נכללות בסקר החברתי ולא נחקרו במסגרת דוח זה ושמאפייניהן כלולים רק בפרק 2 הן דיירי מוסדות ואנשים המתגוררים מחוץ ליישובים מוכרים. פירוט נוסף בעניין אופן חישוב האומדנים של קבוצות אלו מופיע בנספח המתודולוגי.

בדוחות קודמים של נציבות השוויון חולקה קבוצת האנשים ללא מוגבלות (קבוצה ג' לעיל) לשתי קבוצות: האחת, אנשים עם בעיה בריאותית כרונית ללא בעיה תפקודית (שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית ש"לא מפריעה" או "לא כל כך מפריעה" בפעולות יום-יומיות) והשנייה, אנשים ללא בעיה בריאותית כרונית. בדוח הנוכחי, בדומה לדוח משנת 2015, הוחלט שלא להציג קטגוריה נפרדת לאנשים עם בעיה בריאותית כרונית ללא מוגבלות כדי לפשט את הצגת הנתונים, ומאפייניהם לא נחקרו בנפרד. זאת, מכיוון שבדוחות קודמים נמצא כי המאפיינים של קבוצת אוכלוסייה זו דומים לאלו של אנשים ללא בעיה בריאותית כרונית. אי-לכך, בדוח הנוכחי צורפו כ-544,000 אנשים בוגרים וכ-120,000 ילדים עם בעיה כרונית ללא מוגבלות לקבוצת האנשים ללא מוגבלות.

2 | שכיחות המוגבלות בישראל

בפרק זה מוצגים אומדנים מעודכנים בנוגע לשכיחות המוגבלות בכלל האוכלוסייה בישראל.^[2] אופן חישוב האומדנים מוצג בפירוט בנספח המתודולוגי. תחילה יוצגו נתונים על כלל האוכלוסייה בכל הגילים, ובהמשך יתמקד הדוח באוכלוסיית בני 20+, תוך הבחנה בין בני 20-64 לבין בני 65+.

2.1 | אומדנים לשכיחות המוגבלות בכלל האוכלוסייה בישראל ולפי קבוצות גיל

בשנת 2015 חיו בישראל כ-1,412,000 אנשים עם מוגבלות בכל הגילים

17% מן האנשים בישראל הם אנשים עם מוגבלות

9% מן הילדים (עד גיל 17)

15% מן האנשים בגיל העבודה (18-64)

50% מבני 65+

- **17% מכלל האוכלוסייה בישראל,** כ-1,412,000 נפש, הם אנשים עם מוגבלות. ראו פירוט לפי גיל ותוספת אומדנים לנתוני הסקר החברתי בלוח 1
- **9% מן הילדים (עד גיל 17),** כ-246,300 נפש, הם ילדים עם מוגבלות.^[3]
- **15% מן האנשים בגיל העבודה (18-64),** כ-704,300 נפש, הם אנשים עם מוגבלות.
- **50% מבני 65+,** כ-461,100 נפש, הם אנשים עם מוגבלות.
- **שיעור המוגבלות עולה עם הגיל,** והוא גבוה במיוחד בקרב בני 65+.

2 - כאמור, בדומה לדוח משנת 2015, בדוח הנוכחי אנשים עם בעיה בריאותית כרונית שאינה מפריעה לתפקוד היום-יומי נכללו בקבוצת האנשים ללא מוגבלות ולא כקבוצה נפרדת. ראו פירוט בנספח המתודולוגי.

3 - האומדן חושב על סמך נאון, ד.; יפרח, א.; בייץ-מוראי, ש. 1998. סקר ארצי על ילדים עם נכויות בישראל שלב 1: סינון. מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, ג'וינט ישראל, ירושלים. בדוח הנוכחי, ילדים עם בעיה בריאות כרונית שאינה מפריעה לתפקוד היום-יומי לא נכללו בקבוצת הילדים עם מוגבלות. אי לכך, בדומה לדוח משנת 2015, מספר הילדים המצוין בדוח קטן משמעותית לעומת מספרם בדוחות קודמים. ראו פירוט בנספח המתודולוגי.

לוח 1 | מספר האנשים עם מוגבלות ושיעורם מקרב קבוצת הגיל, לפי הסקר החברתי, ואומדנים של אוכלוסיות שאינן נכללות בסקר החברתי, לפי גיל, 2015

גיל	סך-הכול מספר האנשים באוכלוסייה	סך-הכול אנשים עם מוגבלות	אחוז האנשים עם מוגבלות מקרב קבוצת הגיל	נתוני הסקר החברתי 2015*	אוכלוסיות שאינן נכללות בסקר החברתי**
17-0	2,768,700	246,300	9%***	אין נתונים	246,300
19-18	252,700	15,900	6%****	אין נתונים	15,900
64-20	4,439,300	688,400	16%	653,600	34,800
האוכלוסייה בגיל העבודה					
64-18	4,692,000	704,300	15%	653,600	50,700
האוכלוסייה הבוגרת					
+65	919,600	461,100	50%	403,200	57,900
(בני +20)	5,358,900	1,149,500	21%	1,056,800	92,700
סך-הכול	8,380,300	1,412,000	17%	1,056,800	354,900

* אנשים בני 20+ המתגוררים בקהילה.

** אוכלוסיות שאינן נכללות בסקר החברתי: בני פחות מ-20, מתגוררים במוסדות (לרבות דיור מוגן, מערכי דיור לעולים והוסטלים), מתגוררים ביישובים לא מוכרים - עבורם חושבו אומדנים. ראו פירוט בנספח המתודולוגי.

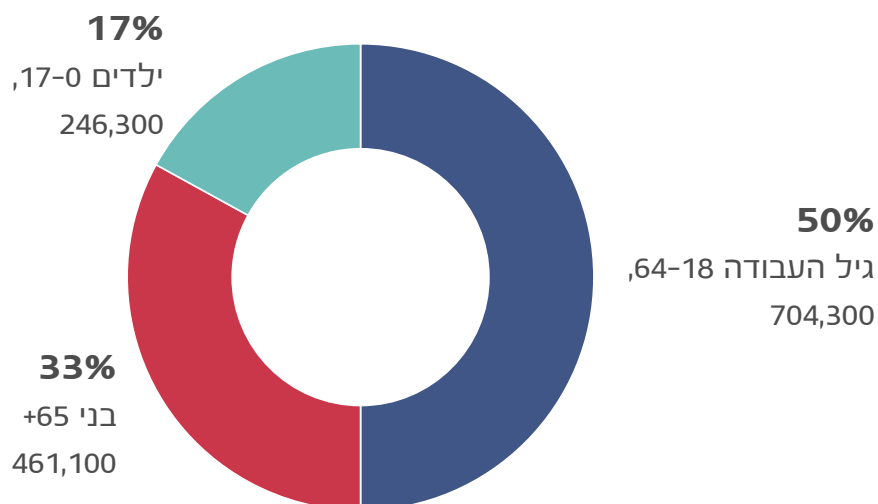
*** האומדן חושב על סמך נאון, ד.; יפרח, א.; בייץ-מוראי, ש. 1998. סקר ארצי על ילדים עם נכויות בישראל שלב 1: סינון. מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, גוינט ישראל, ירושלים.

**** האומדן חושב על בסיס שיעור בני 24-20 עם מוגבלות בסקר החברתי 2015.

50% מן האנשים עם מוגבלות הם בגיל העבודה.

בתרשים 1 להלן מוצגת התפלגות האנשים עם מוגבלות בישראל, לפי קבוצות הגיל.

תרשים 1 | אנשים עם מוגבלות בישראל, לפי קבוצות גיל, 2015

2.2 | שכיחות המוגבלות בקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל (+20), לפי חומרת המוגבלות ולפי קבוצות גיל^[4]

בשנת 2015

21% מבני +20 הם אנשים עם מוגבלות
ל-9% מוגבלות חמורה
ל-13% מוגבלות מתונה

• 21% מכלל האוכלוסייה הבוגרת הם אנשים עם מוגבלות (כ-1,149,500 נפש).

• 9% מכלל האוכלוסייה הבוגרת הם אנשים עם מוגבלות חמורה (כ-454,400 נפש) ו-13% (כ-695,100 נפש) עם מוגבלות מתונה.^[5]

שיעור האנשים עם מוגבלות באוכלוסייה עולה עם הגיל:

• מקרב אנשים בגיל העבודה (20-64), 6% הם אנשים עם מוגבלות חמורה (כ-259,700 נפש) ו-10% הם אנשים עם מוגבלות מתונה (כ-428,700 נפש).

• מקרב בני +65, 21% הם אנשים עם מוגבלות חמורה (כ-194,700 נפש) ו-29% הם אנשים עם מוגבלות מתונה (כ-266,400 נפש).

לוח 2 | אומדנים למספר האנשים עם מוגבלות מקרב האוכלוסייה הבוגרת, לפי גיל ולפי חומרת המוגבלות, 2015 (במספרים מוחלטים ובאחוזים)

גיל	אחוז האנשים עם מוגבלות מתונה בקבוצת הגיל	מספר האנשים עם מוגבלות מתונה	אחוז האנשים עם מוגבלות חמורה בקבוצת הגיל	מספר האנשים עם מוגבלות חמורה	אחוז האנשים עם מוגבלות חמורה בקבוצת הגיל	סך הכול מספר האנשים עם מוגבלות*
64-20	10%	428,700	6%	259,700	16%	688,400
+65	29%	266,400	21%	194,700	50%	461,100
סך-הכול האוכלוסייה הבוגרת (בני +20)	13%	695,100	9%	454,400	21%	1,149,500

* על בסיס נתוני הסקר החברתי בתוספת אומדנים של אוכלוסיות שאינן נכללות בו.

4 - לא קיימים נתונים בנוגע לחומרת המוגבלות בקרב ילדים ובני נוער מתחת לגיל 20.
 5 - אנשים עם מוגבלות חמורה - אנשים שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא מפריעה להם מאוד בפעולות יום-יומיות. אנשים עם מוגבלות מתונה - אנשים שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא מפריעה להם בפעולות יום-יומיות.

2.3 | אנשים עם מוגבלות בקרב האוכלוסייה הבוגרת (בני 20+), לפי קשיי תפקוד

החל מסעיף זה הנתונים מבוססים על הסקר החברתי של הלמ"ס בלבד הכולל בני 20+ המתגוררים בקהילה ביישובים מוכרים. כלומר, הנתונים מתייחסים ל-1,056,800 אנשים, מתוכם 403,200 עם מוגבלות חמורה ו-653,600 עם מוגבלות מתונה.

החל משנת 2010 נשאלו במסגרת הסקר החברתי שאלות על אודות שישה תחומים של קשיי תפקוד: הליכה, זיכרון וריכוז, ראייה, שמיעה, ביצוע פעולות במשק בית ולבוש. בסעיף זה יוצגו השכיחויות של קשיי התפקוד הללו בקרב אנשים עם מוגבלות.

בשנת 2015

מתוך כלל האנשים עם מוגבלות בגיל 20+:

פירוט קשיי התפקוד בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה

71% עם קושי בהליכה

23% עם קושי בזיכרון או בריכוז

15% עם קושי בראייה

13% עם קושי בשמיעה

- 48% מכלל האנשים עם מוגבלות דיווחו שיש להם קושי רב בהליכה או שאינם מסוגלים ללכת כלל: 71% מקרב האנשים עם מוגבלות חמורה ו-33% מקרב האנשים עם מוגבלות מתונה.
- 15% מכלל האנשים עם מוגבלות דיווחו שיש להם קושי רב לזכור או להתרכז או שאינם מסוגלים לעשות זאת כלל: 23% מקרב האנשים עם מוגבלות חמורה ו-10% מקרב האנשים עם מוגבלות מתונה.
- 9% מכלל האנשים עם מוגבלות דיווחו שיש להם קושי רב בראייה או שאינם מסוגלים לראות כלל: 15% מקרב האנשים עם מוגבלות חמורה ו-5% מקרב האנשים עם מוגבלות מתונה.
- 9% מכלל האנשים עם מוגבלות דיווחו שיש להם קושי רב בשמיעה או שאינם מסוגלים לשמוע כלל: 13% מקרב האנשים עם מוגבלות חמורה ו-6% מקרב האנשים עם מוגבלות מתונה.

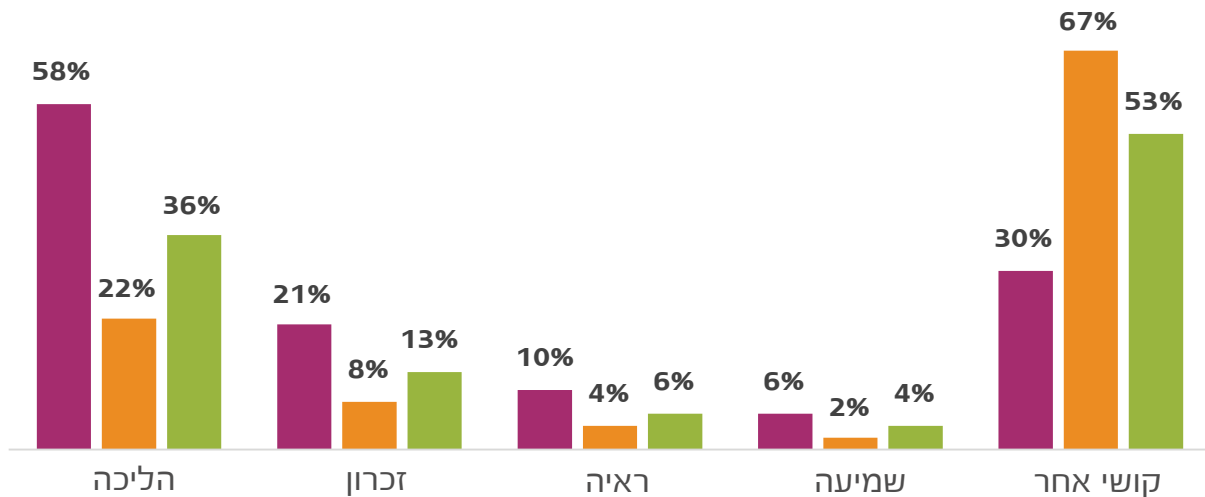
נוסף לקשיים בהליכה, בזיכרון או ריכוז, בראייה ובשמיעה, התייחסו המשיבים לקשיי תפקוד בביצוע פעולות במשק הבית ובלבוש:

- 40% מכלל האנשים עם מוגבלות דיווחו שיש להם קושי רב לבצע פעולות במשק הבית או שאינם מסוגלים לבצען כלל: 65% מקרב האנשים עם מוגבלות חמורה ו-24% מקרב האנשים עם מוגבלות מתונה.
- 18% מכלל האנשים עם מוגבלות דיווחו שיש להם קושי רב להתלבש או שאינם מסוגלים לעשות זאת כלל; 35% מקרב האנשים עם מוגבלות חמורה ו-6% מקרב האנשים עם מוגבלות מתונה.

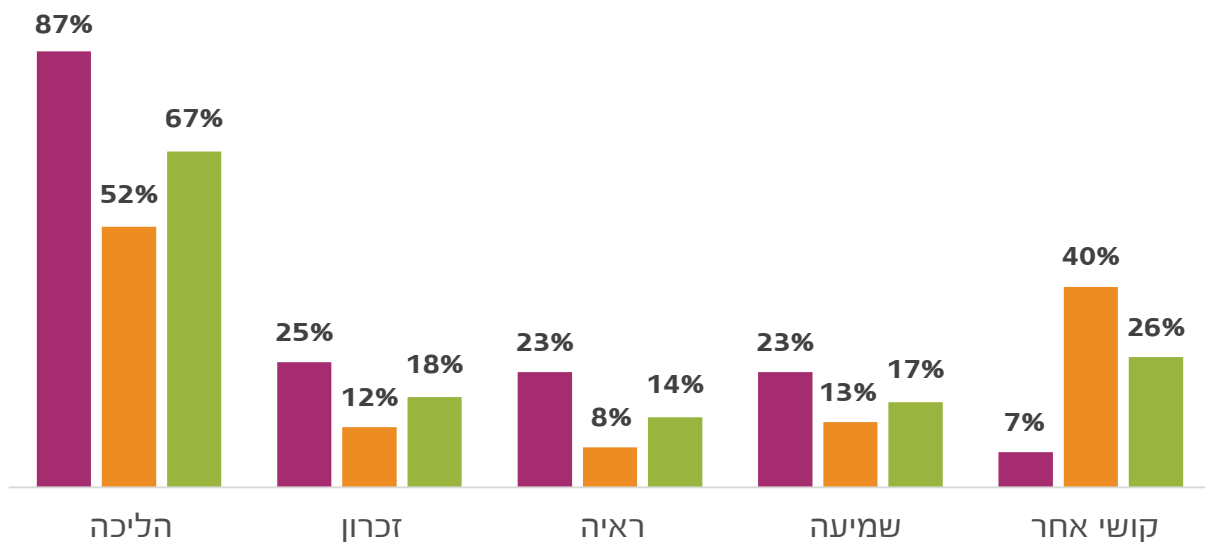
• 17% מכלל האנשים עם מוגבלות ציינו כי יש להם יותר מקושי אחד מבין הקשיים האלה: הליכה, זיכרון, ראייה ושמיעה.^[6]

• ל-43% מכלל האנשים עם מוגבלות יש קושי אחר בתפקוד (לא ציינו אף אחד מן הקשיים האלה: הליכה, זיכרון, ראייה או שמיעה).^[7] קשיים אלה, אשר בנוגע להם אין מידע בסקר החברתי, שכיחים יותר בקרב אנשים עם מוגבלות מתונה (58%) לעומת בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה (21%).

תרשים א2 | בני 20-64 עם מוגבלות אשר דיווחו על קשיי תפקוד, מקרב האנשים עם מוגבלות, 2015 (באחוזים)

תרשים ב2 | בני 65+ עם מוגבלות אשר דיווחו על קשיי תפקוד, מקרב האנשים עם מוגבלות, 2015 (באחוזים)

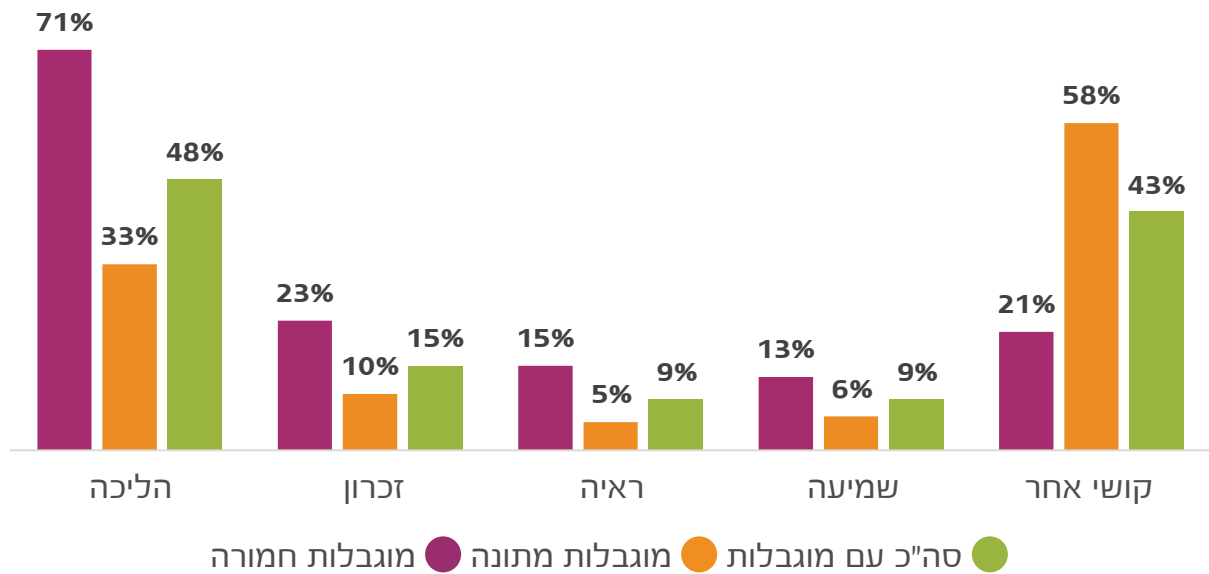

● סה"כ עם מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● מוגבלות חמורה

6 - בסקר מוגבלויות ארצי שערכו מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי (נאון ואחרים, 2012) נמצא כי בקרב אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה, לכמחצית (47%) יש מוגבלות ביותר מאשר תחום תפקוד אחד. בסקר זה נבחנו סוגי מוגבלות רבים יותר מאלה המופיעים בסקר החברתי (למשל, קיימת שם התייחסות למוגבלות נפשית).

7 - אנשים עם קושי אחר בתפקוד הם אנשים אשר השיבו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית שנמשכת לפחות שישה חודשים ומפריעה להם בתפקוד היום-יומי, אך לא דיווחו על קושי באחד מששת התחומים שעליהם הם נשאלו.

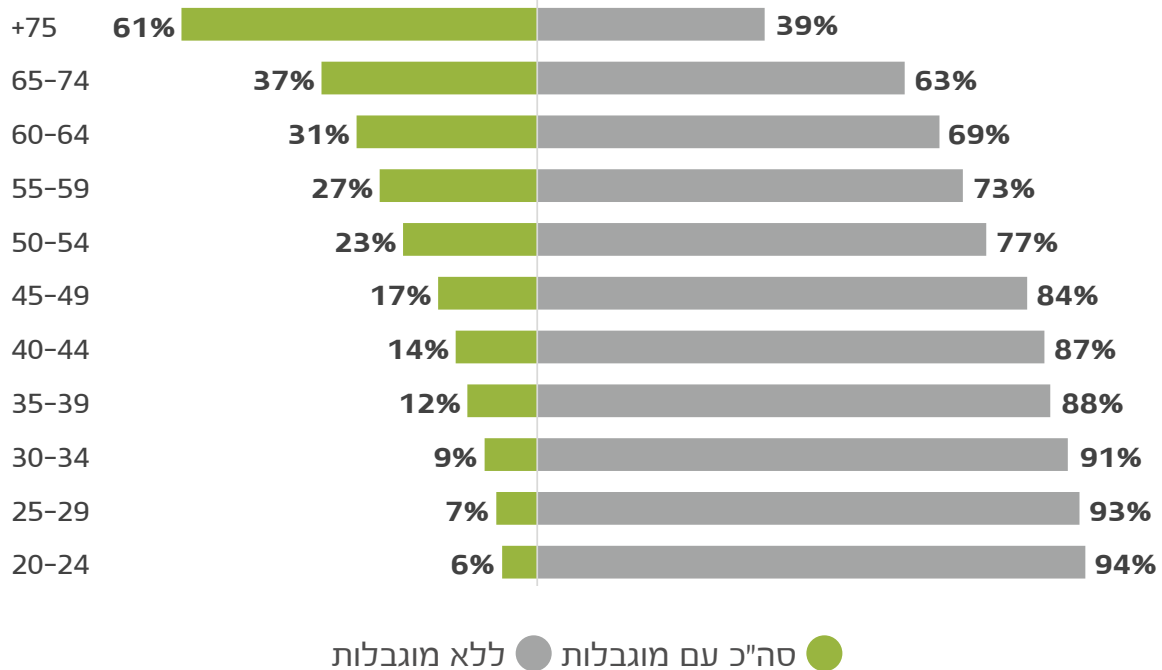
תרשים ג' | בני 20+ עם מוגבלות אשר דיווחו על קשיי תפקוד, מקרב האנשים עם מוגבלות, 2015 (באחוזים)

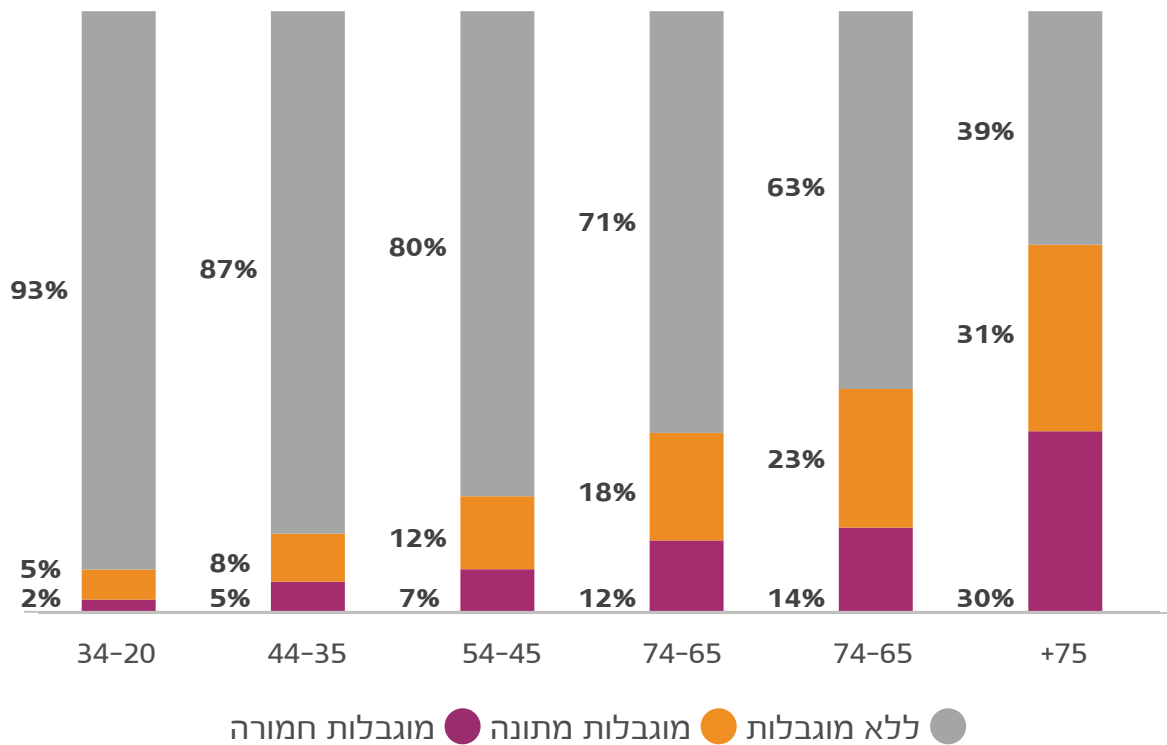
2.4 | אנשים עם מוגבלות בני 20+, לפי גיל, מגדר ומגזר

מוגבלות לפי גיל

תרשים 3 | בני 20+, לפי קיום מוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2015 (באחוזים)^[8]

תרשים 4 | בני 20+, לפי חומרת המוגבלות ולפי קבוצת גיל, 2015 (באחוזים)^[9]

בשנת 2015

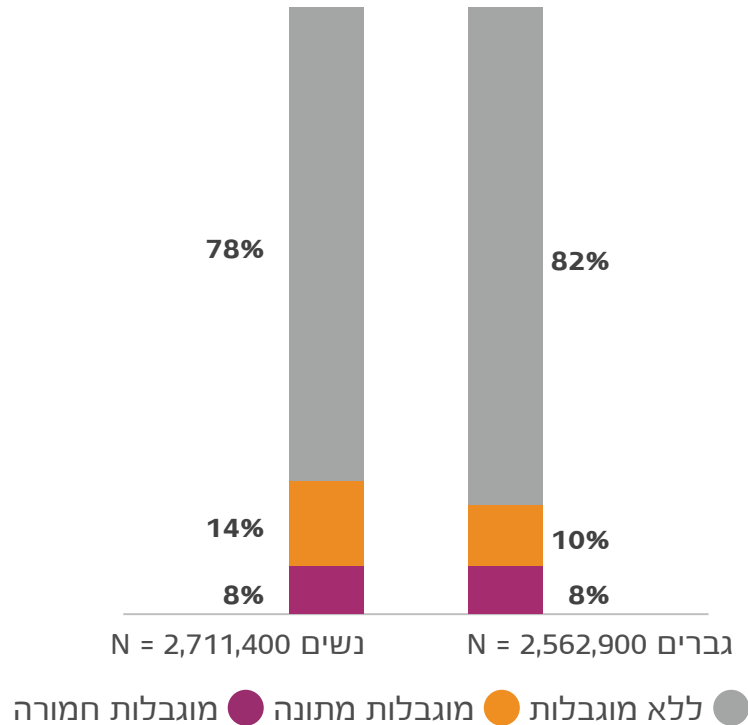
שיעור המוגבלות עולה בצורה חדה עם הגיל

מקרב בני 75+ 61% הם אנשים עם מוגבלות

- 7% מקרב בני 20-34 הם אנשים עם מוגבלות, מתוכם ל-2% מוגבלות חמורה ול-5% מוגבלות מתונה.
- 61% מקרב בני 75+ הם אנשים עם מוגבלות, מתוכם 30% עם מוגבלות חמורה ו-31% עם מוגבלות מתונה.
- שיעור האנשים עם מוגבלות עולה עם הגיל, ובמיוחד מגיל 75.
- נתונים אלה משקפים את העובדה שרובן המכריע של המוגבלויות מתפתחות במהלך חיי האדם, בעוד שיעור הלקויות המולדות קטן מאוד (אצל 1.5% בלבד מן הילודים בישראל נתגלו לקויות מולדות)^[10].

9 - הנתונים מבוססים על הסקר החברתי של הלמ"ס בלבד הכולל בני 20+ המתגוררים בקהילה ביישובים מוכרים
 10 - בשנים 2000-2012 שיעור הלידות הממוצע שנתגלו בהן לקויות מולדות ("מומים מולדים") נע סביב 1.5% (לוח 6.15, השנתון הסטטיסטי לישראל 2016).

תרשים 5 | בני 20+, לפי חומרת המוגבלות ולפי מגדר, 2015 (באחוזים)^[11]

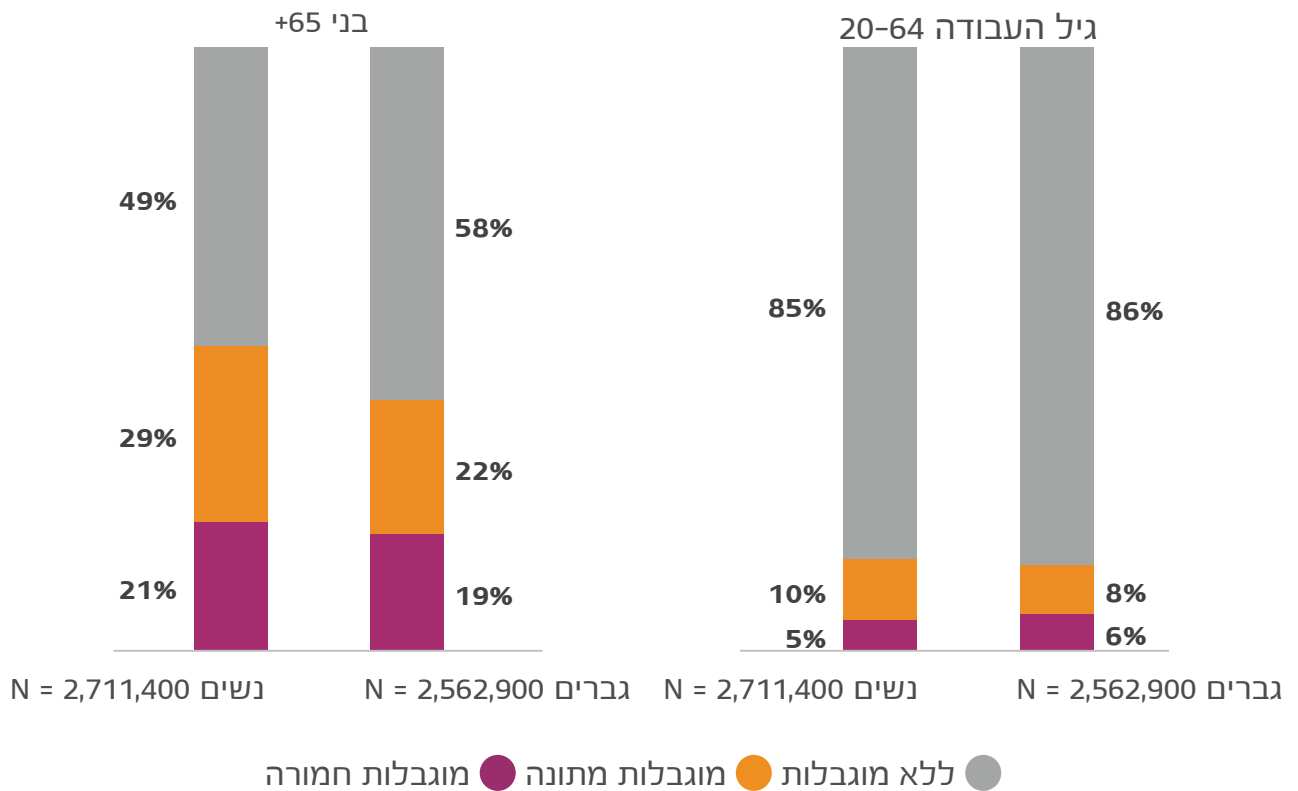

שיעור האנשים עם מוגבלות (בקרב האוכלוסייה הבוגרת):

22% מן הנשים
| **18%** מן הגברים

ל-22% מן הנשים יש מוגבלות (מתוכן 8% עם מוגבלות חמורה ו-14% עם מוגבלות מתונה), לעומת 18% מן הגברים (מתוכם 8% עם מוגבלות חמורה ו-10% עם מוגבלות מתונה).

תרשים 6 | בני 20+, לפי חומרת המוגבלות, לפי מגדר ולפי קבוצות גיל, 2015 (באחוזים)^[12]

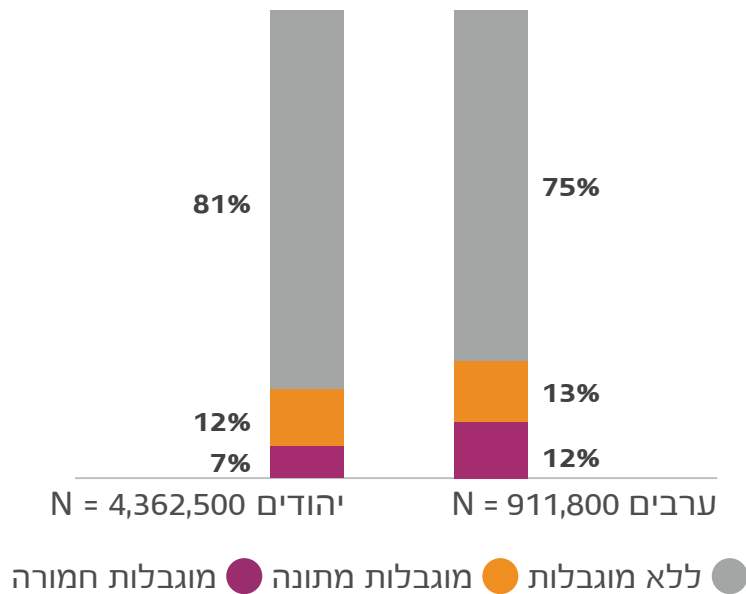
שיעור האנשים עם מוגבלות מקרב בני +65

50% מן הנשים

41% מן הגברים

- בגיל העבודה (20-64) שיעור הנשים והגברים עם מוגבלות כמעט זהה, ועומד על כ-15% (החלוקה למוגבלות חמורה ומתונה אף היא כמעט זהה).
- לעומת זאת, בקרב בני +65 שיעור הנשים עם מוגבלות גבוה משיעור הגברים עם מוגבלות (50% לעומת 41%, בהתאמה).
- ההבדל בין נשים לגברים בני +65 גבוה במיוחד בשיעורי המוגבלות המתונה (29% לעומת 22%, בהתאמה).
- הסבר אפשרי לכך שיש יותר נשים עם מוגבלות בגיל מבוגר היא תוחלת החיים הגבוהה יותר של נשים.

תרשים 7 | בני 20+, לפי חומרת המוגבלות, לפי מגזר, 2015 (באחוזים)^[13]

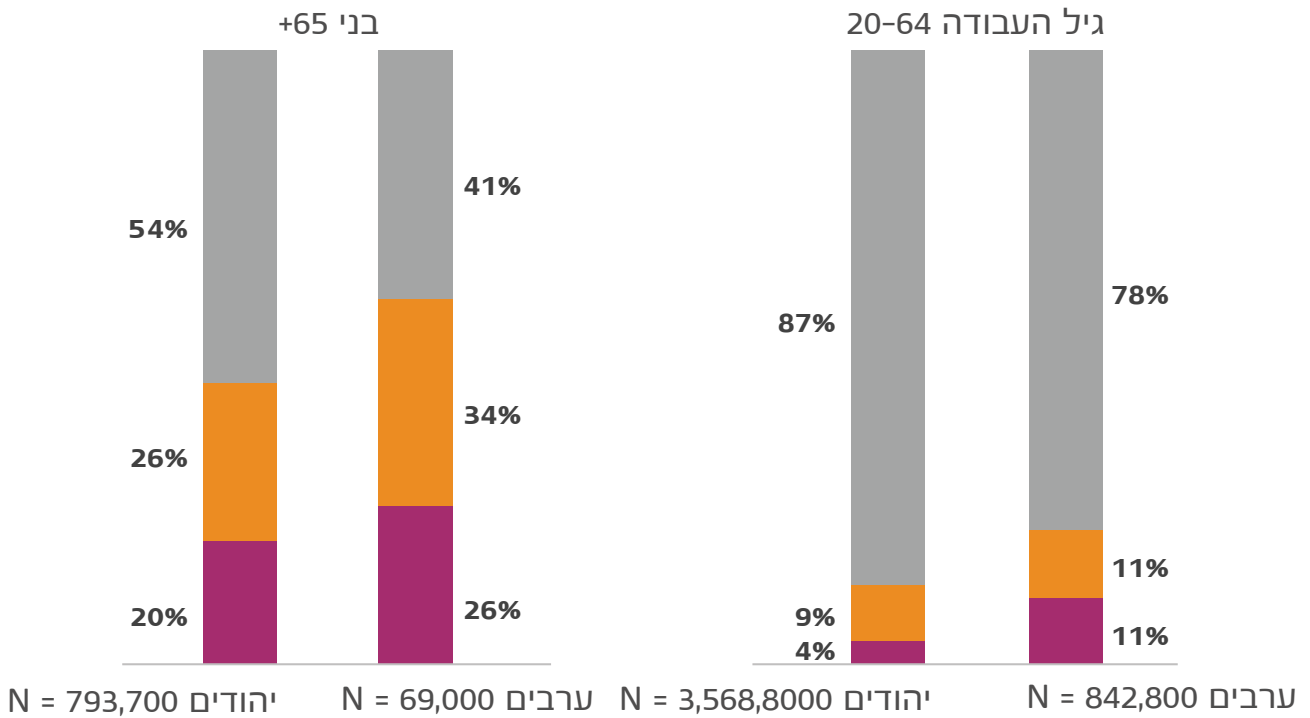
שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב האוכלוסייה הבוגרת:

25% בחברה הערבית
19% בחברה היהודית

- שיעור האנשים עם מוגבלות גבוה יותר בקרב החברה הערבית בישראל לעומת החברה היהודית (25% לעומת 19%, בהתאמה).
- הפער בין החברה הערבית לחברה היהודית גבוה במיוחד בקרב אלה שלהם מוגבלות חמורה (12% לעומת 7%, בהתאמה).

13 - הנתונים מבוססים על הסקר החברתי של הלמ"ס בלבד הכולל בני 20+ המתגוררים בקהילה ביישובים מוכרים

תרשים 8 | בני 20+, לפי חומרת המוגבלות, לפי מגזר ולפי קבוצות גיל, 2015 (באחוזים)^[14]

● ללא מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● מוגבלות חמורה

בשנת 2015

• בגיל העבודה, שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב החברה הערבית גבוה משיעורם בקרב החברה היהודית (22% לעומת 13%, בהתאמה).

• בגיל העבודה, שיעור האנשים עם מוגבלות חמורה בקרב החברה הערבית כמעט פי שלושה משיעורם בקרב החברה היהודית (11% לעומת 4%, בהתאמה).

• גם בקרב בני 65+, שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב החברה הערבית גבוה בהרבה משיעורם בקרב החברה היהודית (60% לעומת 46%, בהתאמה).

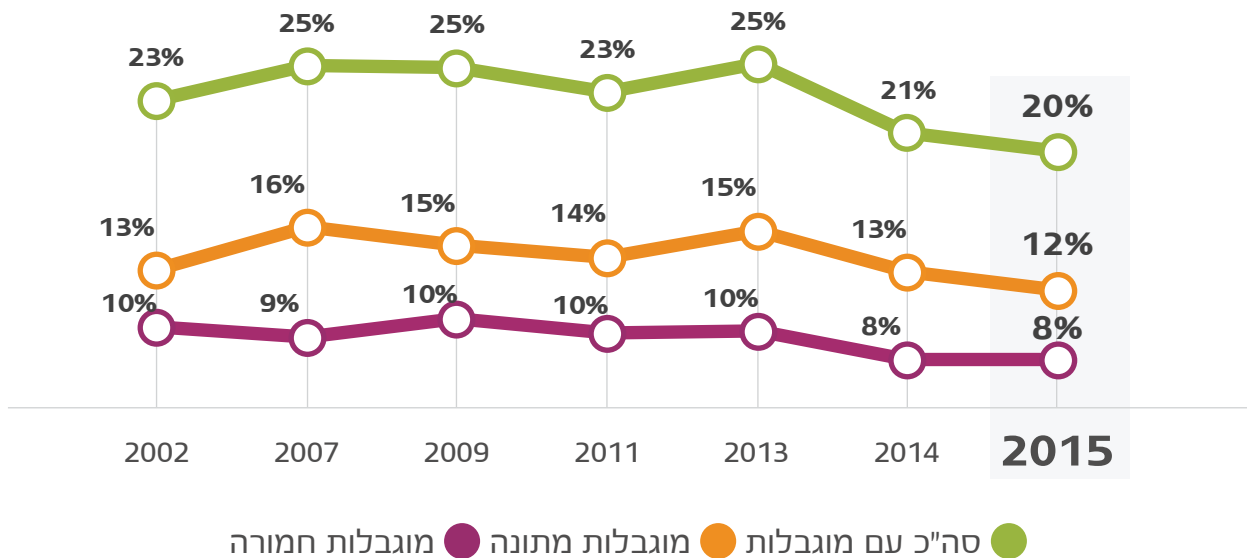
• יצוין כי החברה הערבית צעירה יותר מן החברה היהודית. מכיוון ששיעור המוגבלות עולה עם הגיל, אילו התפלגות הגילים בשתי האוכלוסיות הייתה זהה, הפער ביניהן בשיעור האנשים עם מוגבלות היה גדול אף יותר.

שיעור האנשים בני 20-64 עם מוגבלות:

22% בקרב החברה הערבית
13% בקרב החברה היהודית

2.5 | אנשים עם מוגבלות בני 20+ - לאורך זמן^[15]

תרשים 9 | אנשים עם מוגבלות בני 20+, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)^[16]

מן התרשים עולה כי בשנים 2015-2002:

- שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב האוכלוסייה הבוגרת נותר יציב (20%-25% אנשים עם מוגבלות, מתוכם 12%-16% עם מוגבלות מתונה ו-8%-10% עם מוגבלות חמורה).
- בממוצע בשנים 2015-2002, 23% מקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל דיווחו על מוגבלות, מתוכם 9% על מוגבלות חמורה ו-14% על מוגבלות מתונה.

15 - הנתונים מוצגים החל משנת 2002, השנה הראשונה שבה נערך הסקר החברתי.

16 - הנתונים מבוססים על הסקר החברתי של הלמ"ס בלבד הכולל בני 20+ המתגוררים בקהילה ביישובים מוכרים

3 | מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מגדיר "אדם עם מוגבלות" כאדם עם לקות פיזית, נפשית או שכלית המגבילה מהותית את תפקודו באחד או יותר מתחומי החיים העיקריים (סעיף 5 לחוק)^[17]. עוד קובע החוק את העיקרון של מתן מענה הולם לצרכים המיוחדים הנובעים ממוגבלות תפקוד זו. כל זאת, כדי להביא את האדם להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה, לשילוב חברתי ולמיצוי הפוטנציאל האישי הטמון בו.

בפרק זה תוצג מידת השילוב בפועל של אנשים עם מוגבלות בחברה בישראל, בשבעה תחומי חיים עיקריים:

• חינוך, השכלה ושירות צבאי

• תעסוקה

• מצב כלכלי

• דיור, סביבת מגורים ושימוש בתחבורה ציבורית

• חיי חברה ופנאי

• שירותים ממשלתיים והצבעה

מרבית הנתונים נלקחו מן הסקר החברתי והם מתייחסים לישראלים בוגרים (בני 20+) החיים בקהילה, אלא אם כן צוין אחרת.

17 - נוסח ההגדרה המלא הוא "אדם עם לקות פיזית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים".

3.1 | חינוך, השכלה ושירות צבאי

בסעיף זה ייבחנו מסגרות החינוך שבהן לומדים ילדים עם מוגבלות - בתי ספר וגנים של החינוך המיוחד, כיתות מיוחדות ושילוב פרטני. כמו כן תיבחן רמת השכלתם של אנשים עם מוגבלות, הן בגיל העבודה (-64) והן בקרב בני 65+, לעומת רמת השכלתם של אנשים ללא מוגבלות, בכמה מדדים: תעודת הלימודים הגבוהה ביותר, שיעור בעלי תעודת בגרות ושיעור בעלי השכלה אקדמית^[18]

זכותם של אנשים עם מוגבלות להשתתף באופן מלא, שוויוני ופעיל בכל תחומי החיים מעוגנת בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998. על החברה למצוא דרכים לאפשר לאנשים עם מוגבלות למצות את הפוטנציאל הגלום בהם. מערכת החינוך בכל הרמות היא צומת מרכזי בשילובם החברתי של ילדים וצעירים עם מוגבלות, ובקידום לעבר שוויון בעולם העבודה ובחברה בכללותה. ישראל אישרה את אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות בספטמבר 2012. האמנה קובעת כי יש להבטיח שלא ידירו אנשים עם מוגבלות ממערכת החינוך הרגילה בשל מוגבלותם וכי יש ליצור מערכת חינוך מכילה שתאפשר להם לפתח את יכולותיהם באמצעות מתן התאמות ותמיכות דרושות.

לפיכך, חשוב לאפשר לאנשים עם מוגבלות לבחור את מסגרת הלימוד שהם מעוניינים ללמוד בה ולקבל את התמיכות הנדרשות בכל השלבים. כמו כן יש למצוא את הדרכים לאפשר לאנשים עם מוגבלות להשתלב בשירות הצבאי או הלאומי.

הנתונים שיוצגו להלן מעידים כי לאנשים עם מוגבלות בישראל רמת השכלה נמוכה יותר מזו של אנשים ללא מוגבלות. נוסף לכך נמצא כי לאנשים עם מוגבלות חמורה רמת השכלה נמוכה יותר מזו של אנשים עם מוגבלות מתונה. ממצאים אלו עשויים לנבוע מחסמים רבים המונעים מאנשים עם מוגבלות לרכוש השכלה בכל הרמות, כגון חסמים בתחום הנגישות במרחב הפיזי, היעדר התאמות נדרשות בשירותי ההשכלה, או עמדות שליליות של מרצים ועמיתים.

בשנת 2016 נכנסו לתוקף תקנות הנגישות להשכלה הגבוהה. התקנות מחייבות נגישות מלאה הן במבנה ובמרחב הפיזי של המוסדות להשכלה גבוהה והן בשירותי ההשכלה שמוסדות אלה מעניקים. התקנות מקדמות נגישות ושוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות גם בהליך הקבלה למוסדות אלו. נוסף על כך, כל מוסד להשכלה גבוהה מחויב להקים מרכז תמיכה שיהיה אחראי לליווי אישי של הסטודנט עם המוגבלות ולמתן יעוץ מקצועי לסטודנט ולמוסד. יש לבחון את הנתונים בשנים הבאות לאור שינויים אלה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

18 - לבחינת שינויים בהשכלה על פני ציר זמן הארוך מן המוצג בדוח זה, מקום המדינה ועד שנת 2008, ראו דוח נציבות השוויון משנת 2008, פרק 4.

3.1.1 | תלמידים עם מוגבלות במערכת החינוך: קדם יסודי עד על-יסודי^[19]

התפיסה העומדת בבסיס השילוב בחינוך היא כי ילד עם מוגבלות, המוגדר על ידי משרד החינוך כ"ילד עם צרכים מיוחדים", הוא שווה זכויות לכל ילד אחר ועל כן זכותו הבסיסית היא ללמוד, ככל שניתן, יחד עם חבריו, בני אותה קבוצת גיל, בתוך מערכת חינוך אחת. תפיסה זו לשילוב עוגנה בחקיקה הישראלית תחילה בחוק חינוך מיוחד (1988) ולאחר מכן בתיקונו ב-2002 (תיקון המכונה "חוק השילוב"). משרד החינוך מצהיר כי המדיניות שלו, הנגזרת מחוק החינוך המיוחד בכל הקשור לטיפול בתלמידים עם צרכים מיוחדים, היא להעניק זכות קדימה ככל האפשר להשמתו של תלמיד במסגרת החינוך הרגילה, תוך מתן מענה לצרכיו.^[20] בסעיף זה מוצגים נתונים על המסגרות החינוכיות שבהן לומדים ילדים עם מוגבלות.

מאחר שבסקר החברתי אין התייחסות לילדים, הנתונים שיוצגו בסעיף זה (3.1.1) מבוססים על לוחות מן השנתונים הסטטיסטיים של הלמ"ס מן השנים 2008, 2010, 2012, 2013, 2014, 2015 ו-2016 אשר לקוחים מקובצי משרד החינוך.

מושגים לפרק זה^[21]:

תלמיד בכיתה מיוחדת:

תלמיד עם צרכים מיוחדים הלומד בכיתה חינוך מיוחד בתוך בית ספר רגיל

תלמיד משולב פרטני:

תלמיד עם צרכים מיוחדים הלומד בכיתה רגילה בבית ספר רגיל או בגן ילדים רגיל

תלמיד במסגרת חינוך מיוחד:

תלמיד עם צרכים מיוחדים הלומד בבית ספר לחינוך מיוחד או בגן ילדים לחינוך מיוחד

תלמיד חינוך מיוחד:

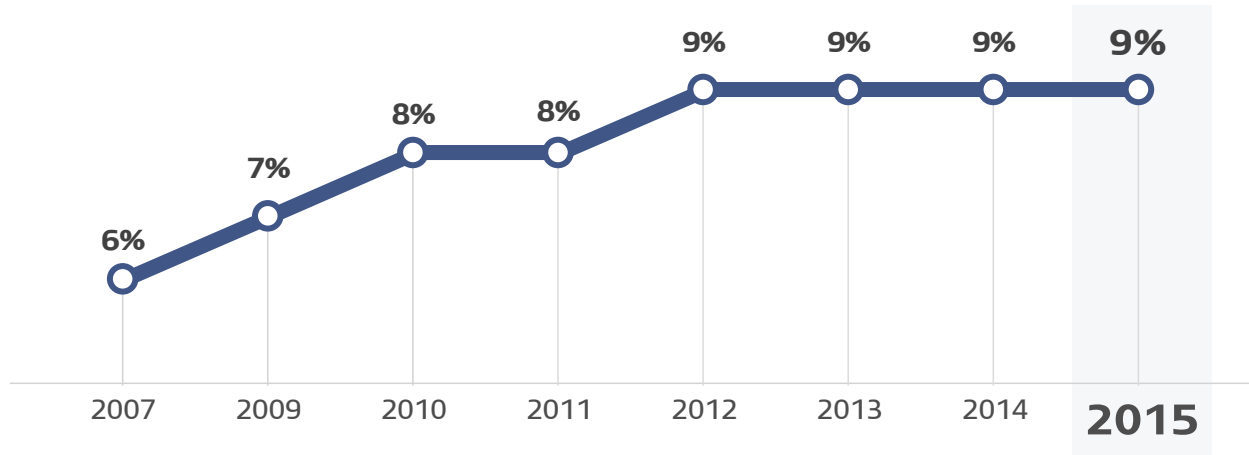
תלמיד עם צרכים מיוחדים הלומד במסגרת של חינוך מיוחד או בכיתה מיוחדת או משולב פרטנית

19 - ראו פירוט אופן חישוב שיעור התלמידים עם מוגבלות בנספח המתודולוגי

20 - חוזר מנכ"ל 1.2-42

21 - יש לציין כי הנתון של תלמידים בחינוך המיוחד מבוסס על החלטות משרד החינוך ואינו תואם את הגדרת המוגבלות בשאר הסעיפים בדוח זה.

תרשים 10 | תלמידים בחינוך המיוחד (בתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות מיוחדות או שילוב פרטני), מתוך כלל התלמידים באותו שנתון, בשנים נבחרות, כל שלבי החינוך - קדם יסודי, יסודי ועל-יסודי, (באחוזים)

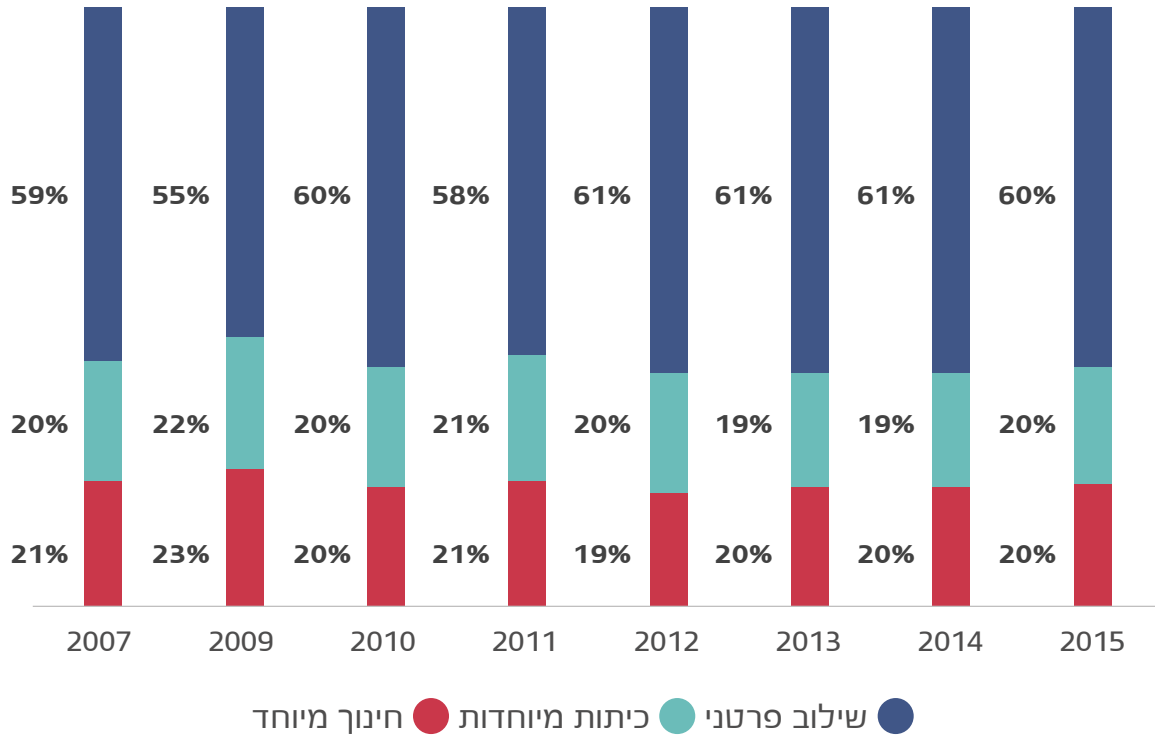

בשנת 2015

9% מן התלמידים במערכת החינוך לומדים בבתי ספר או בגנים לחינוך מיוחד, בכיתות מיוחדות או בשילוב פרטני

- כ-205,000 תלמידים מוגדרים על ידי משרד החינוך "תלמידים עם צרכים מיוחדים" לומדים בבתי ספר או בגני ילדים לחינוך מיוחד, בכיתות מיוחדות או בשילוב פרטני. אלה מהווים 9% מן התלמידים במערכת החינוך.
- שיעור תלמידים אלה עלה במהלך השנים, מ-6% בשנת 2007 ועד 9% בשנת 2012, ומאז נותר יציב.

תרשים 11 | תלמידים בחינוך המיוחד על פי סוג מסגרת החינוך (בתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות מיוחדות או שילוב פרטני), מתוך כלל התלמידים בחינוך המיוחד באותו שנתון, בשנים נבחרות, כל שלבי החינוך - קדם יסודי, יסודי ועל-יסודי, (באחוזים)

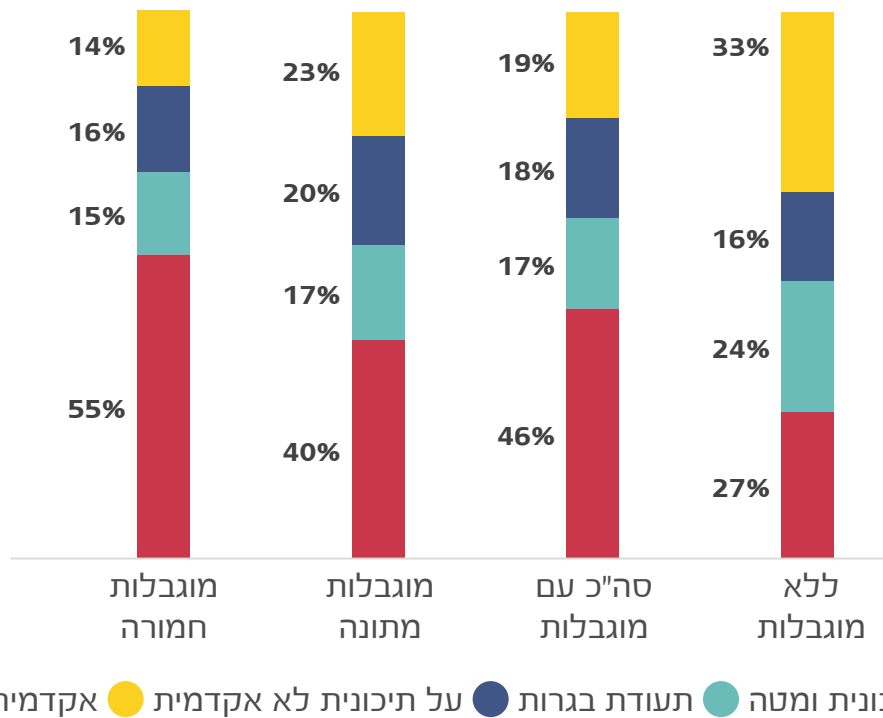
בשנת 2015

60% מתלמידי החינוך המיוחד משולבים פרטנית בכיתות רגילות במערכת החינוך הרגילה

- 60% מן הילדים בחינוך המיוחד משולבים פרטנית במערכת החינוך הרגילה, 20% לומדים בכיתות מיוחדות בבתי ספר רגילים, ו-20% לומדים במסגרות של החינוך המיוחד.
- התפלגות זו נותרה יציבה במהלך השנים 2007-2015.

3.1.2 | אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)^[22]

תרשים 12 | התעודה הגבוהה ביותר של בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, (באחוזים), 2015

בשנת 2015

השכלה תיכונת ומטה (ללא תעודת בגרות) בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות: **46%**
ללא מוגבלות: **27%**

תעודה אקדמית לבני 20-64:

עם מוגבלות: **19%**
ללא מוגבלות: **33%**

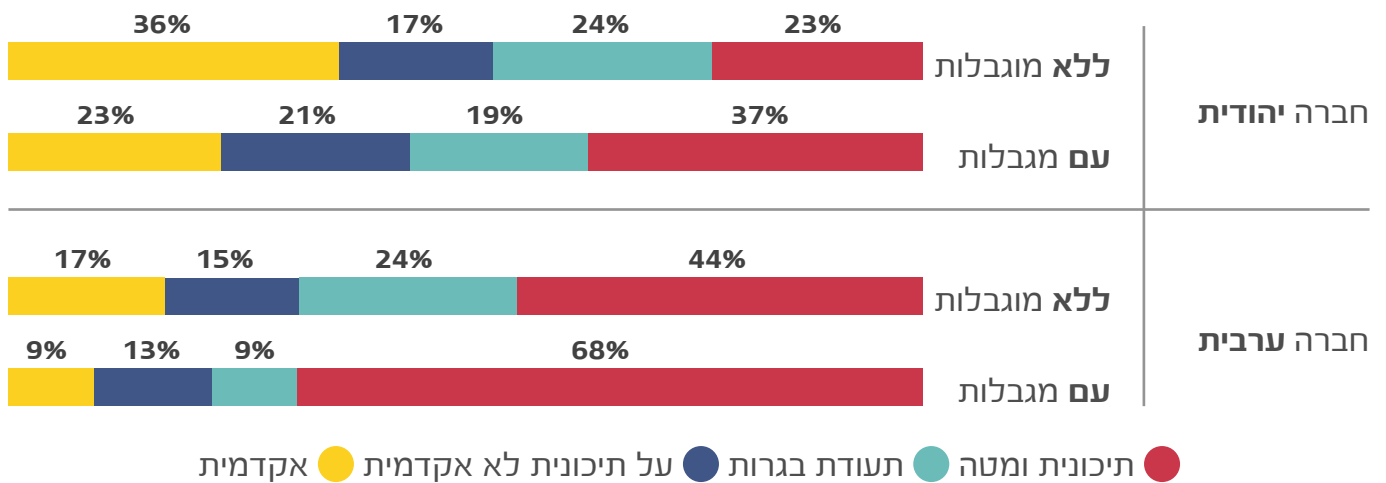
• 55% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-40% מן האנשים עם מוגבלות מתונה הם בעלי השכלה תיכונת ומטה (ללא תעודת בגרות), לעומת 27% מן האנשים ללא מוגבלות.

• 14% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-23% מן האנשים עם מוגבלות מתונה הם בעלי תואר אקדמי לעומת 33% מן האנשים ללא מוגבלות.

נתונים אלה מעידים על פערים גדולים בהשכלה בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות. הפערים גדולים במיוחד כאשר מדובר באנשים עם מוגבלות חמורה.

22 - הנתונים בסעיף זה מקורם בסקר החברתי של שנת 2015 ושל שנים נוספות כפי שיפורט בהמשך. על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 4,412,000 אנשים בישראל היו בני 20-64, מתוכם 654,000 אנשים עם מוגבלות: 243,000 עם מוגבלות חמורה ו-411,000 עם מוגבלות מתונה.

תרשים 13 | התעודה הגבוהה ביותר של בני 20-64, לפי מוגבלות ומגזר (באחוזים), 2015^[23]

בשנת 2015

השכלה תיכונית ומטה
(ללא תעודת בגרות)
בקרב בני 20-64 עם מוגבלות:

החברה הערבית: **68%**

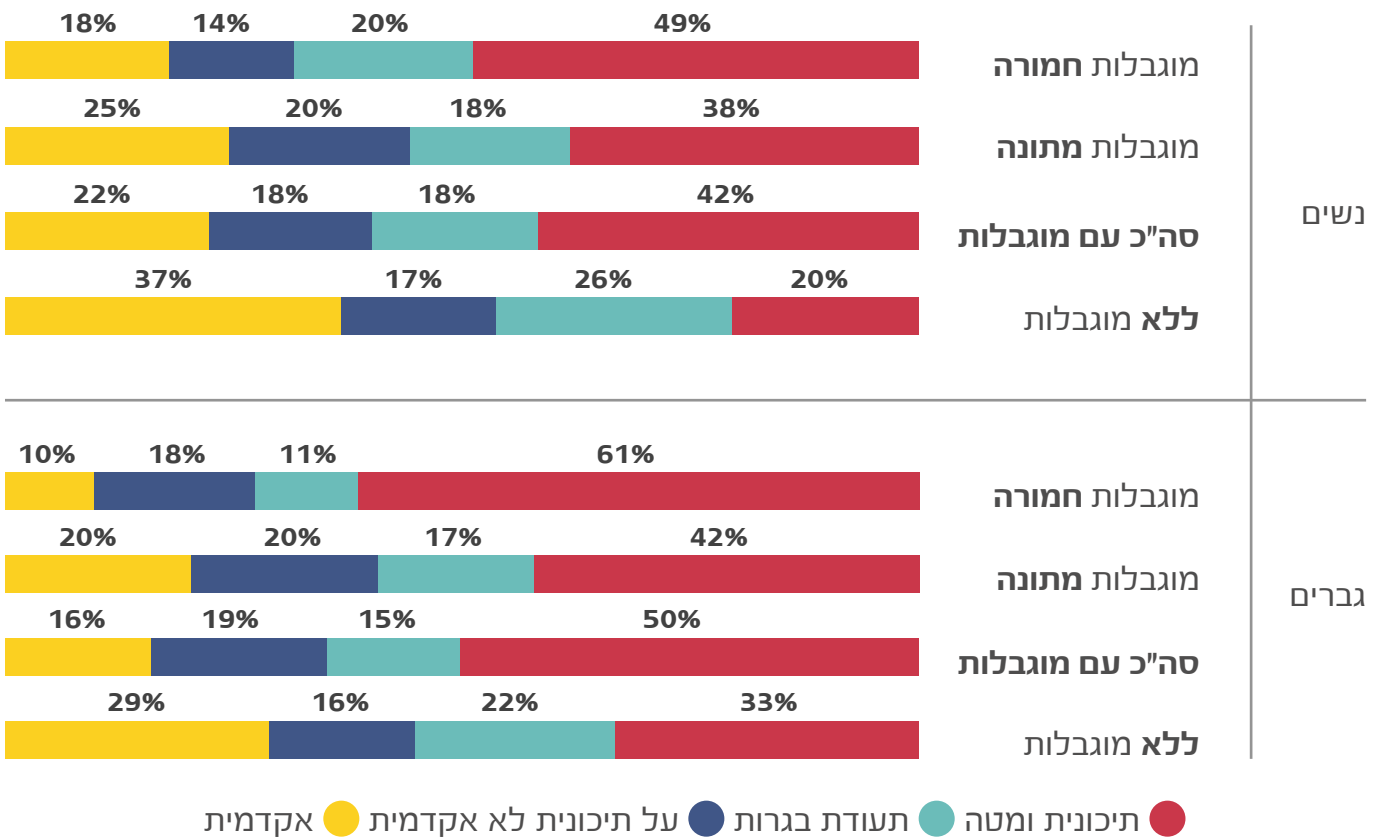
החברה היהודית: **37%**

- 68% מן החברה הערבית עם מוגבלות הם בעלי השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות), לעומת 37% מן החברה היהודית^[24] עם מוגבלות.
- 9% מן החברה הערבית עם מוגבלות הם בעלי השכלה אקדמית, לעומת 23% מן החברה היהודית עם מוגבלות.
- נתונים אלה מעידים על פערים גדולים בהשכלה בין אנשים עם מוגבלות בחברה הערבית, לבין אנשים עם מוגבלות בחברה היהודית בישראל.

23 - בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, בתרשים זה לא מוצגים נתונים על התעודה הגבוהה ביותר של החברה הערבית והיהודית לפי חומרת המוגבלות (מוגבלות חמורה ומוגבלות מתונה).

24 - כולל גם אוכלוסיות שאינן משתייכות לחברה הערבית או היהודית.

תרשים 14 | התעודה הגבוהה ביותר של בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות ומגדר (באחוזים), 2015

בשנת 2015

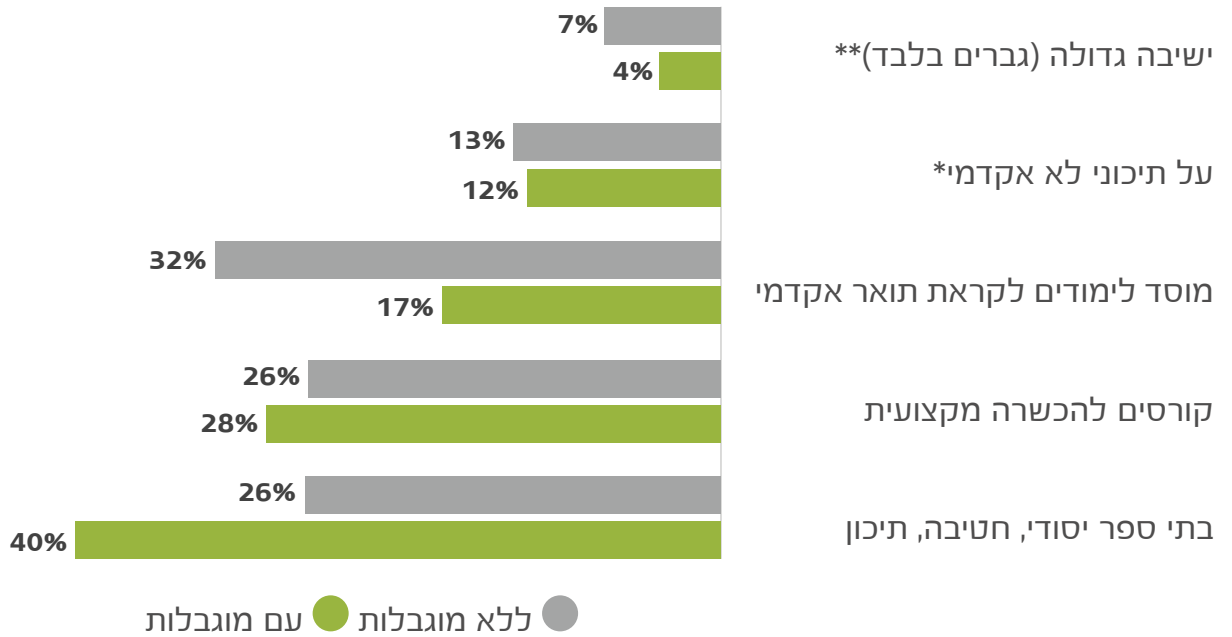
השכלה אקדמית בקרב בני 20-64, עם מוגבלות

נשים: 22%

גברים: 16%

- באופן כללי לנשים (עם וללא מוגבלות) שיעורי השכלה גבוהים מאלו של גברים.
- בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה ל-18% מן הנשים השכלה אקדמית, לעומת 10% מן הגברים.
- נמצא פער גדול ברמת השכלתם של אנשים עם מוגבלות לעומת אנשים ללא מוגבלות -
 - 61% מן הגברים עם מוגבלות חמורה ו-42% מן הגברים עם מוגבלות מתונה הם בעלי השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות), לעומת 33% מן הגברים ללא מוגבלות.
 - 49% מן הנשים עם מוגבלות חמורה ו-38% מן הנשים עם מוגבלות מתונה הן בעלות השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות), לעומת 20% מן הנשים ללא מוגבלות.
 - 22% מן הנשים עם מוגבלות הם בעלות השכלה אקדמית, לעומת 37% מן הנשים ללא מוגבלות.

תרשים 15 | סוג מוסד הלימודים האחרון של בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות (באחוזים), 2015

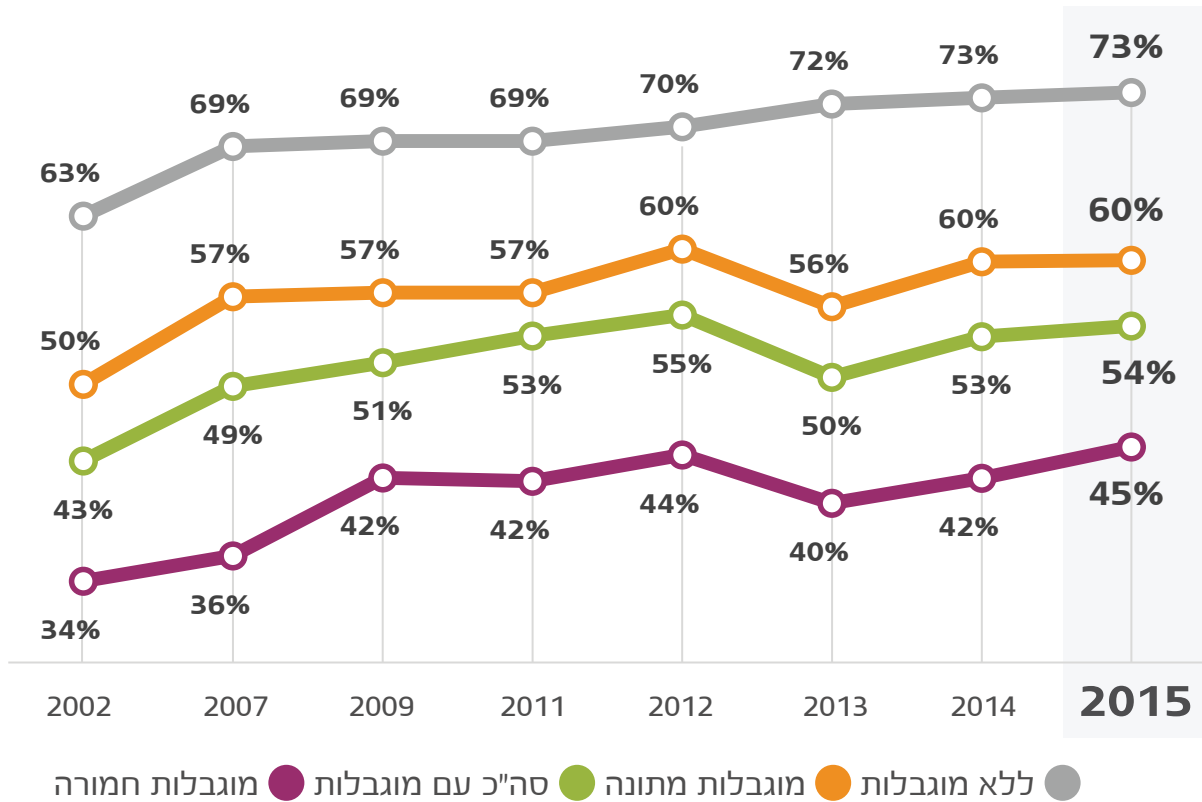
* מכינה קדם אקדמית או קדם הנדסאים, בית ספר על-תיכוני לא במסלול אקדמי ומוסד לימודים אחר

** לא כולל ישיבה תיכונית

בשנת 2015

- מוסד הלימודים האחרון של 40% מן האנשים עם מוגבלות היה בית ספר יסודי, חטיבה או תיכון, לעומת 26% מן האנשים ללא מוגבלות.
- מוסד הלימודים האחרון של 17% מן האנשים עם מוגבלות היה מוסד לימודים לקראת תואר אקדמי, לעומת 32% מן האנשים ללא מוגבלות.
- מוסד הלימודים האחרון של 4% מן הגברים עם מוגבלות היה ישיבה גדולה, לעומת 7% מן הגברים ללא מוגבלות.

תרשים 16 | בני 20-64 בעלי תעודת בגרות, השכלה על-תיכונית או השכלה אקדמית, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

בשנת 2015

עלייה בשיעור בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר במהלך השנים 2015-2002 בקרב בני 20-64:

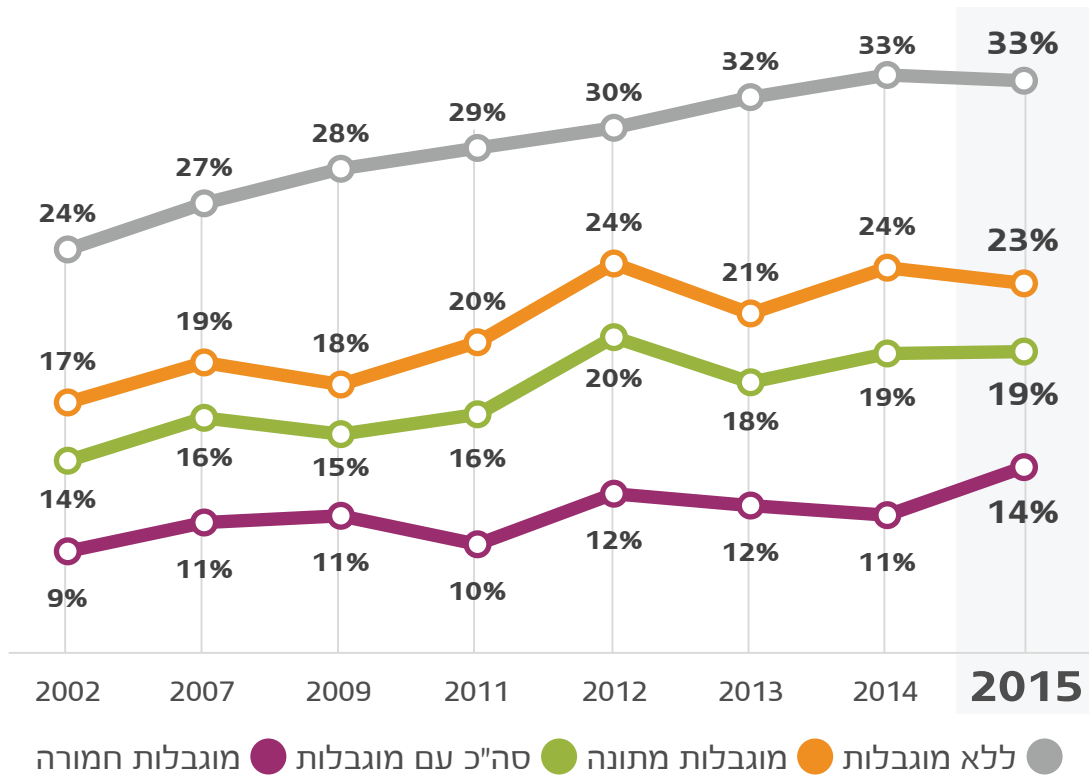
עם מוגבלות חמורה
45% ← **34%**

עם מוגבלות מתונה
60% ← **50%**

ללא מוגבלות
73% ← **63%**

- משנת 2002 ועד שנת 2015 חלה עלייה בשיעור בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר (על-תיכונית או אקדמית), הן בקרב אנשים עם מוגבלות והן בקרב אנשים ללא מוגבלות.
- עם זאת, הפער באחוז בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר בין אנשים עם מוגבלות ובין אנשים ללא מוגבלות נותר דומה: שיעור האנשים ללא מוגבלות הזכאים לתעודת בגרות גבוהה ב-13 נקודות אחוז מאנשים עם מוגבלות מתונה, ובכ-28 נקודות אחוז מאנשים עם מוגבלות חמורה.
- בשנת 2015 היוו בעלי תעודת בגרות או תעודה גבוהה יותר, רק 45% מקרב אנשים עם מוגבלות חמורה ו-60% מקרב אנשים עם מוגבלות מתונה, לעומת 73% מקרב אנשים ללא מוגבלות.

תרשים 17 | בני 20-64 בעלי השכלה אקדמית (תואר ראשון ויותר), לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (אחוזים)

עלייה בשיעור בעלי השכלה גבוהה במהלך השנים 2015-2002 בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות חמורה

9% ➔ 14%

עם מוגבלות מתונה

17% ➔ 23%

ללא מוגבלות

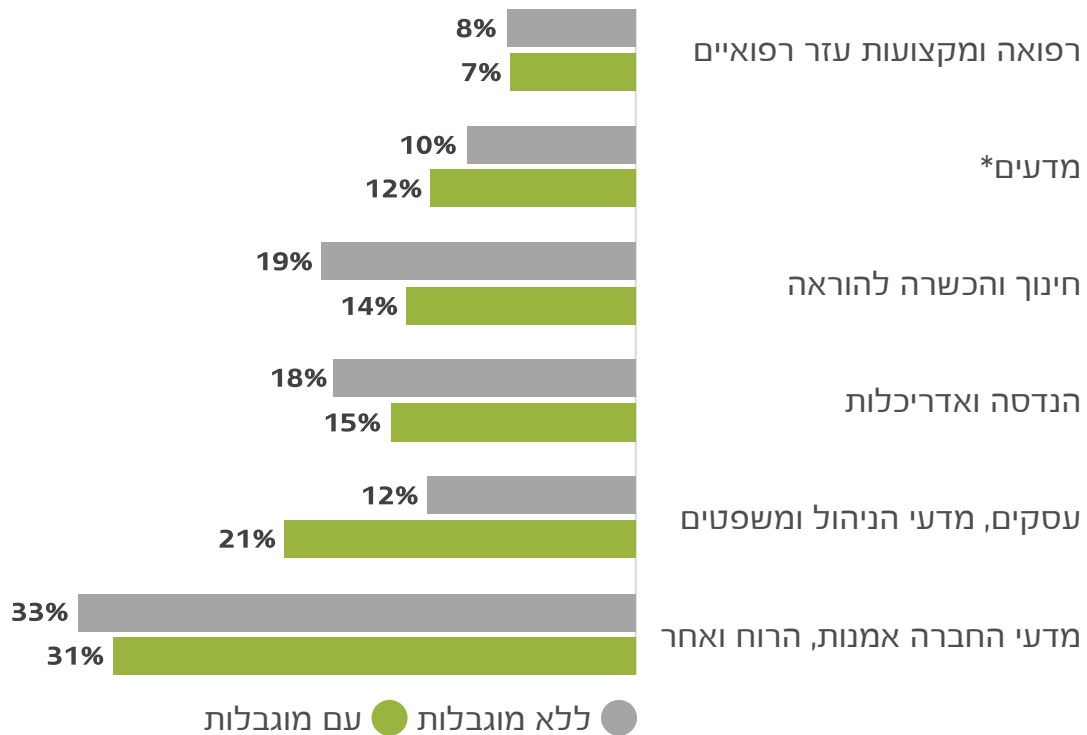
24% ➔ 33%

• משנת 2002 ועד שנת 2015 חלה עלייה בשיעור הזכאים לתואר אקדמי בכלל קבוצות האוכלוסייה, אולם עלייה זו קטנה יותר בקרב אנשים עם מוגבלות.

• משנת 2002 ועד שנת 2015 גדל הפער באחוז בעלי השכלה הגבוהה בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות: מפער של 7 נקודות אחוז בשנת 2002 בין אנשים עם מוגבלות מתונה לאנשים ללא מוגבלות, לפער של 10 נקודות אחוז בשנת 2015; ומפער של 15 נקודות אחוז בשנת 2002 בין אנשים עם מוגבלות חמורה לאנשים ללא מוגבלות, לפער של 19 נקודות אחוז בשנת 2015.

• בשנת 2015, 14% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-23% מן האנשים עם מוגבלות מתונה הם בעלי השכלה אקדמית (תואר ראשון ויותר). לשם השוואה, 33% מקרב האנשים ללא מוגבלות היו בעלי השכלה אקדמית בשנה זו.

תרשים 18 | תחום ההשכלה האקדמית של אקדמאים בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות

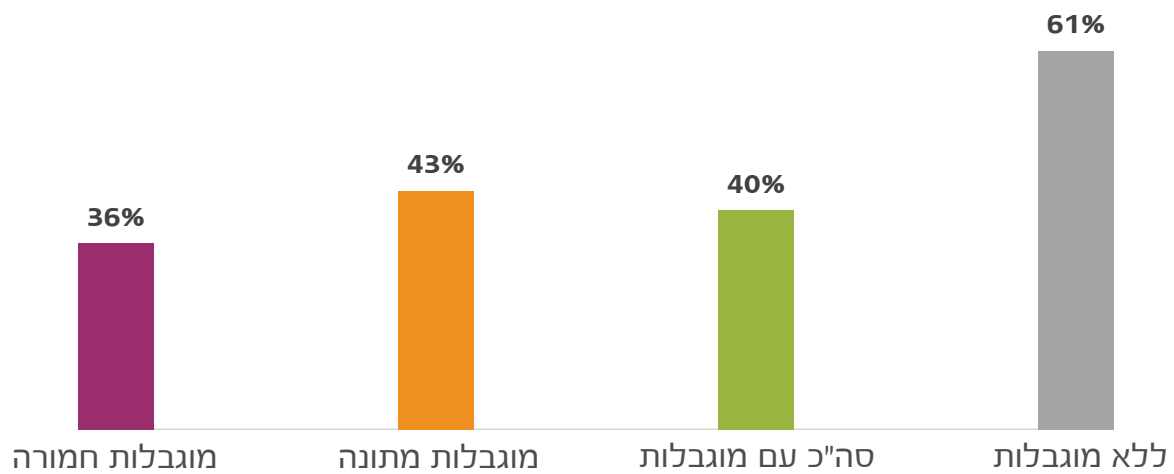

* מדעים - מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב, מדעי הפיזיקה, מדעי הביולוגיה וחקלאות

בשנת 2015

- ברוב תחומי ההשכלה אין הבדלים משמעותיים בין אקדמאים עם מוגבלות לאקדמאים ללא מוגבלות.
- 21% מן האקדמאים עם מוגבלות למדו מנהל עסקים, מדעי הניהול ומשפטים לעומת 12% מן האקדמאים ללא מוגבלות.
- 14% מן האקדמאים עם מוגבלות למדו חינוך והכשרה להוראה, לעומת 19% מן האקדמאים ללא מוגבלות.

תרשים 19 | שירות צבאי או לאומי, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

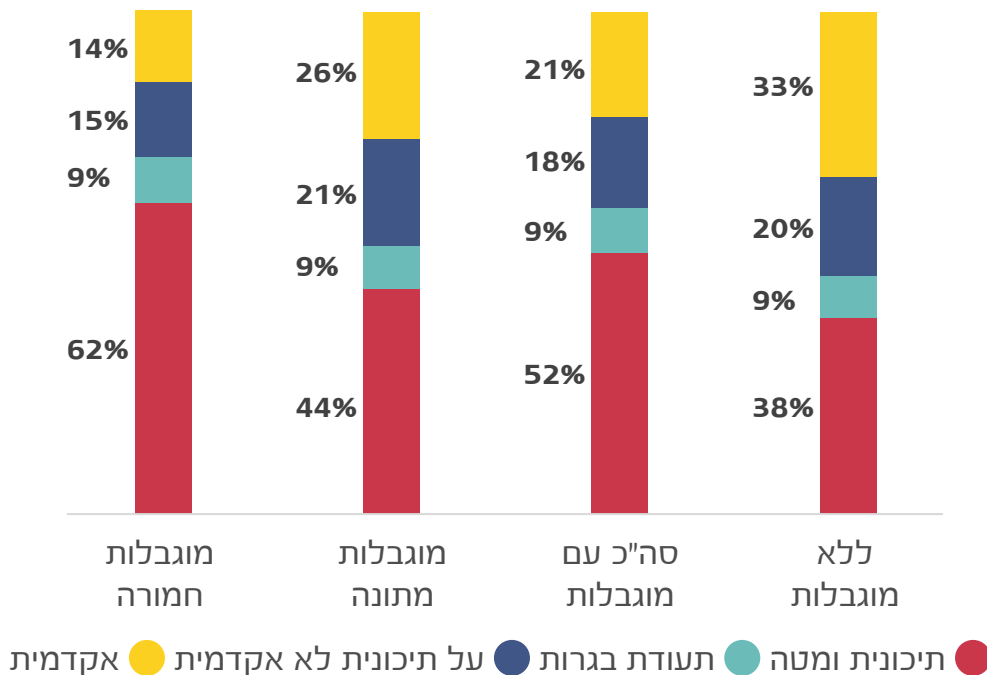

בשנת 2015

- 40% מן האנשים עם מוגבלות שירתו בצבא או בשירות לאומי, לעומת 61% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 43% מהאנשים עם מוגבלות מתונה ו 36% מהאנשים עם מוגבלות חמורה שירתו בצבא או בשירות לאומי.

3.1.3 | אנשים עם מוגבלות בני 65+^[25]

תרשים 20 | התעודה הגבוהה ביותר של בני 65+, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים), 2015

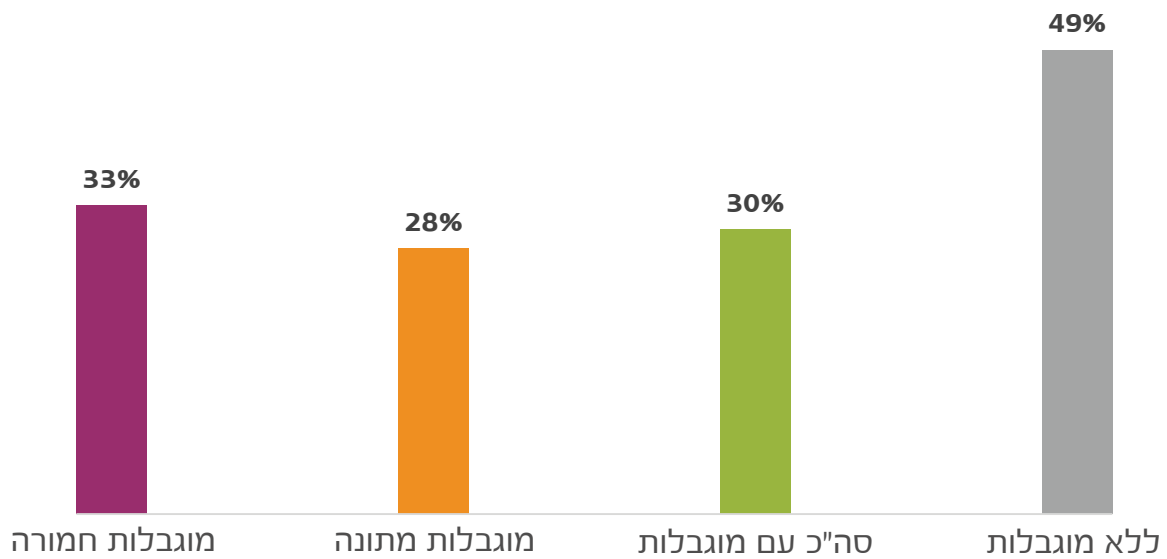

בשנת 2015

- 62% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-44% מן האנשים עם מוגבלות מתונה הם בעלי השכלה תיכונית ומטה (ללא תעודת בגרות) לעומת 38% מן האנשים ללא מוגבלות.
 - 14% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-26% מן האנשים עם מוגבלות מתונה הם בעלי תואר אקדמי (תואר ראשון ויותר) לעומת 33% מן האנשים ללא מוגבלות.
- נתונים אלה מעידים על רמת השכלה נמוכה של אנשים עם מוגבלות בגיל 65+, המעמיקה ככל שעולה חומרת המוגבלות. מגמה זו דומה לממצאים בקרב אנשים בגיל העבודה.

25 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 863,000 אנשים בישראל היו בני 65+, מתוכם 403,000 אנשים עם מוגבלות: 176,000 עם מוגבלות חמורה ו-227,000 עם מוגבלות מתונה.

תרשים 21 | שירות צבאי או לאומי, בני +65, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

שירות צבאי
בקרב בני +65

עם מוגבלות: **21%**
ללא מוגבלות: **33%**

- שיעור האנשים עם מוגבלות בגיל +65 ששירתו בצבא או בשירות לאומי עומד על 30%, לעומת 49% מן האנשים ללא מוגבלות.
- שיעור האנשים עם מוגבלות מתונה ששירתו בצבא או בשירות לאומי נמוך מזה של האנשים עם מוגבלות חמורה (28% ו-33% בהתאמה).

3.2 | תעסוקה^[26]

עבור כל אדם, לא כל שכן אדם עם מוגבלות, עבודה היא מפתח להשתלבות מלאה בחברה ולרווחה כלכלית. בסעיף זה ייבחן מצב התעסוקה של אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64) לעומת מצב התעסוקה של אנשים ללא מוגבלות.

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 קובע כי אין להפלות אדם עם מוגבלות מחמת מוגבלותו, בכל הקשור לעבודה ובתנאי שהוא כשיר לתפקיד או למשרה. אין להפלות בקבלה לעבודה, בתנאי העבודה, בקידום בעבודה, אין לקבוע תנאים לא רלוונטיים ואין לפטר אדם בשל מוגבלותו. למעסיק יש זכות להעסיק אדם הכשיר לביצוע התפקיד. אם יש לאדם מוגבלות, ועצם המוגבלות שוללת את כשירותו לתפקיד, אין חובה לקבלו לעבודה או להמשיך להעסיקו. אולם אדם עם מוגבלות זכאי להתאמות, לכן יש לבדוק את כשירותו לתפקיד בהתחשב בהתאמות האפשריות.

לפי תיקון 15 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, גופים ציבוריים המעסיקים יותר ממאה עובדים צריכים להגיע ליעד ייצוג הולם של 5% לפחות של עובדים עם מוגבלות משמעותית. נוסף לכך מדינת ישראל פועלת בערוצים מגוונים כדי לעודד תעסוקה של אנשים עם מוגבלות, בין היתר בהקמת מרכזי תמיכה למעסיקים ולעובדים ובשיקום תעסוקתי.

עם זאת, הנתונים העולים מן הסעיף הזה, ובהם שיעורי תעסוקה נמוכים יחסית לאנשים עם מוגבלות ופערים גדולים במיוחד בקרב אנשים עם מוגבלות בחברה הערבית, מעידים על כך שאנשים עם מוגבלות טרם שולבו בעולם התעסוקה באופן שוויוני. יש להניח כי לפערים אלה גורמים רבים, בהם אפליה על רקע סטיגמות לא מוצדקות, חסמים בהליכי קליטה ומערך שירותים שעדיין אינו עונה על הנדרש. גם פערי ההשכלה שתוארו בסעיף 3.1 משפיעים על פערי התעסוקה ולכן צמצום הפערים בהשכלה חיוני לצמצום הפערים בתעסוקה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

מושגים לפרק זה:

מועסק:

אדם שהשיב כי הוא עובד בעת ביצוע הסקר.

מובטל:

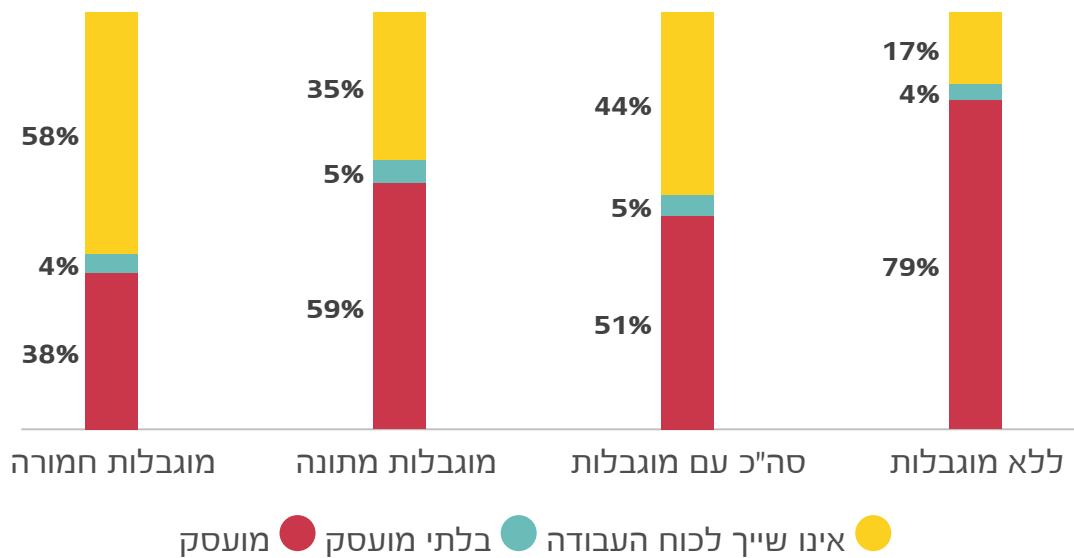
אדם שהשיב שאינו עובד אך מחפש עבודה בעת ביצוע הסקר.

אינו שייך לכוח העבודה:

אדם שאינו עובד ואינו מחפש עבודה בעת ביצוע הסקר.

26 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 4,412,000 אנשים בישראל היו בני 20-64, מתוכם 654,000 אנשים עם מוגבלות: 243,000 עם מוגבלות חמורה ו-411,000 עם מוגבלות מתונה.

תרשים 22 | בני 20-64 מועסקים, מובטלים ושייכים לכוח העבודה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

אנשים שאינם שייכים
לכוח העבודה:

עם מוגבלות: **44%**
ללא מוגבלות: **17%**

שיעור המועסקים:

עם מוגבלות: **51%**
ללא מוגבלות: **79%**

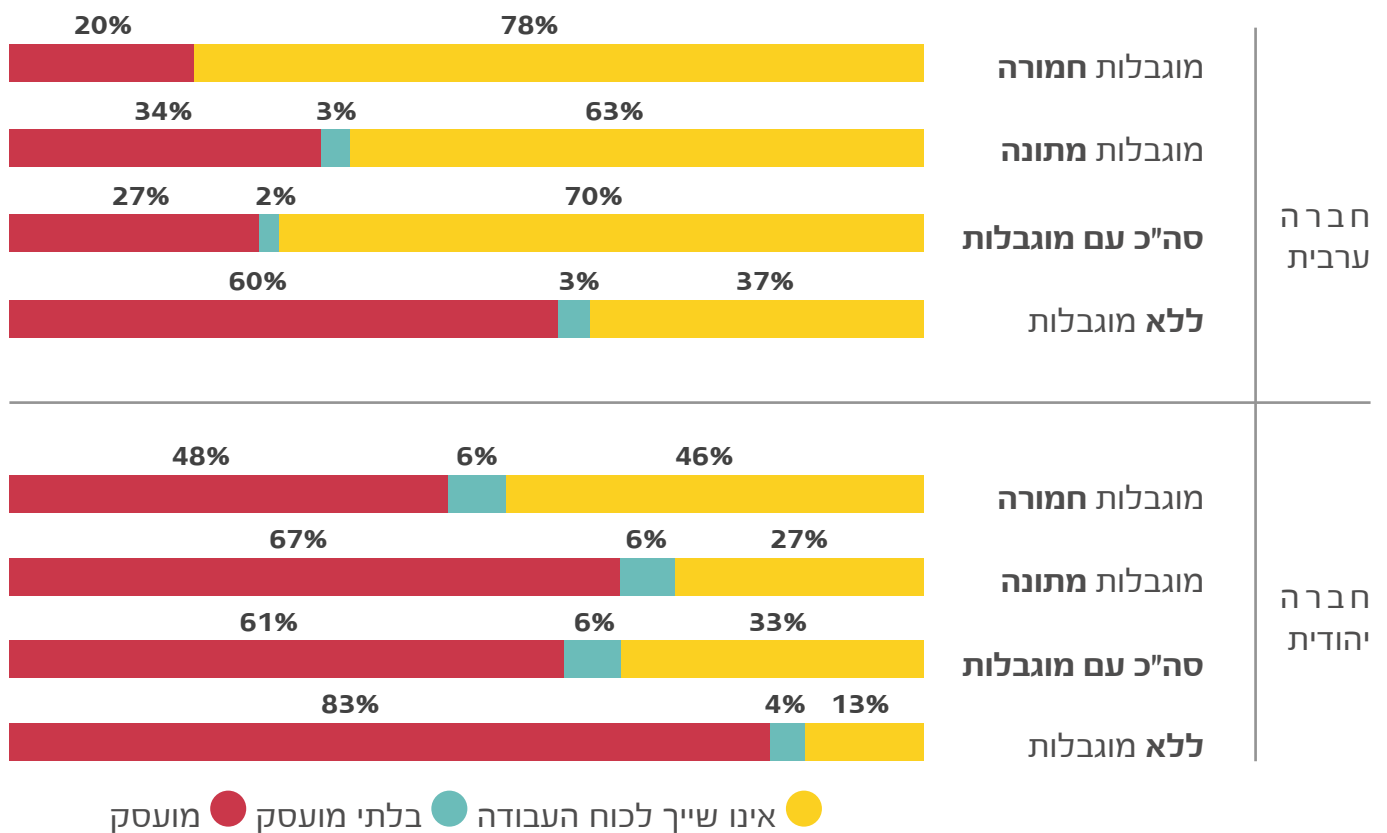
- רק 51% מן האנשים עם מוגבלות מועסקים לעומת 79% מקרב אנשים ללא מוגבלות. הפער גדול אף יותר בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה, מהם רק 38% מועסקים.

- 58% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-35% מן האנשים עם מוגבלות מתונה אינם שייכים לכוח העבודה לעומת 17% מן האנשים ללא מוגבלות.^[27]

רמות התעסוקה הנמוכות שהוצגו לעיל מעידות על הקושי של אנשים עם מוגבלות להשתלב בתעסוקה, עובדה המשפיעה גם על מצבם הכלכלי.

27 - בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, לא מוצגים בדוח זה נתונים על תעסוקה, אבטלה ואי-שייכות לשוק העבודה לפי קבוצות גיל (20-34, 35-49 ו-50-64).

תרשים 23 | בני 20-64 מועסקים, מובטלים ושאינם שייכים לכוח העבודה, לפי חומרת המוגבלות ומגזר, 2015 (באחוזים)^[28]

בשנת 2015

שיעור האנשים עם מוגבלות המועסקים, לפי מגזר:

27% החברה הערבית:

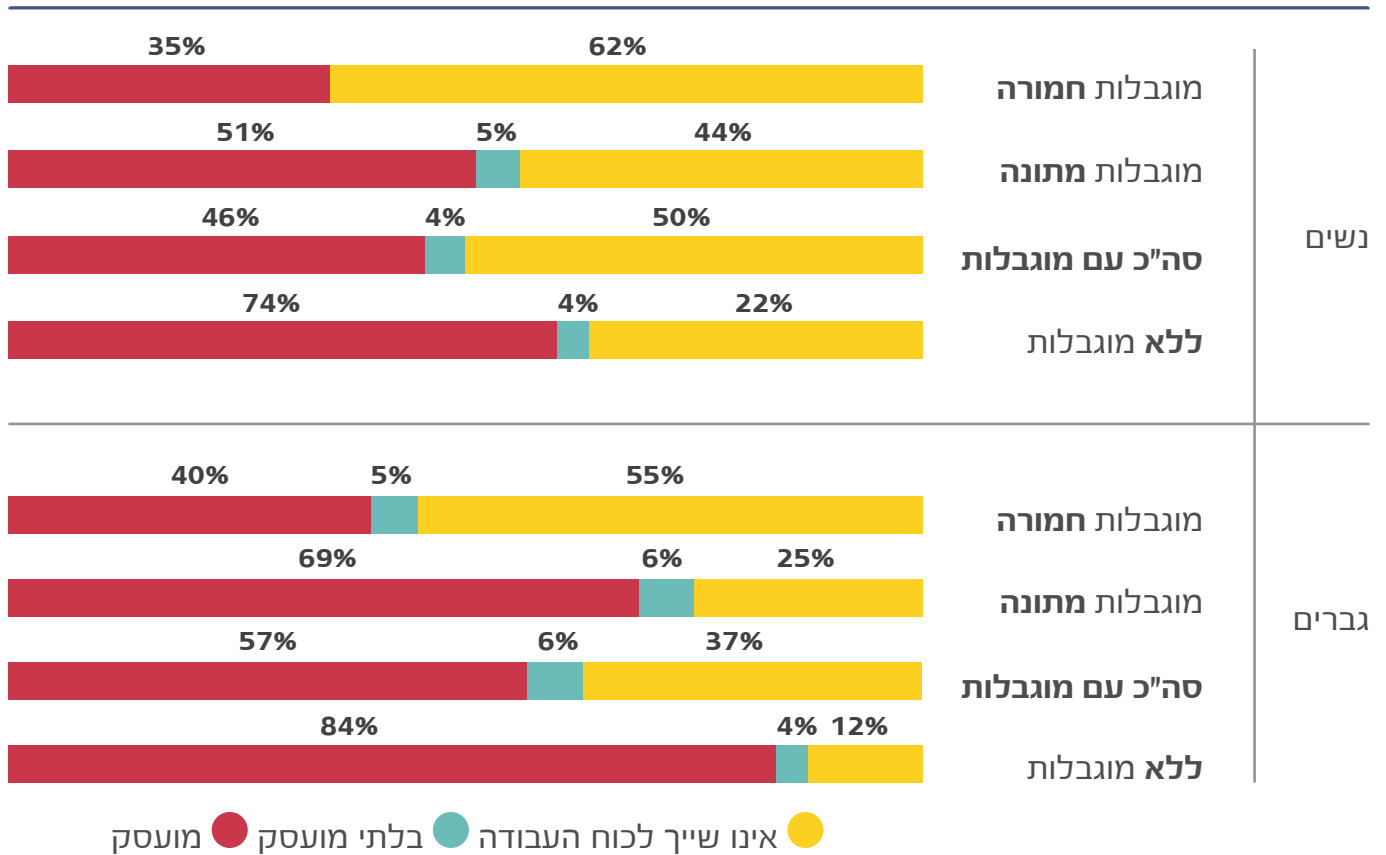
61% החברה היהודית:

- רק 20% מן החברה הערבית עם מוגבלות חמורה ו-34% מן החברה הערבית עם מוגבלות מתונה מועסקים לעומת 60% מן החברה הערבית ללא מוגבלות.
- רק 48% מן החברה היהודית^[29] עם מוגבלות חמורה ו-67% מן החברה היהודית עם מוגבלות מתונה מועסקים לעומת 83% מן החברה היהודית ללא מוגבלות.
- הפער באחוז המועסקים בין אנשים ללא מוגבלות ואנשים עם מוגבלות גבוה יותר בחברה הערבית: בעוד בחברה היהודית הוא 22 נקודות אחוז, בחברה הערבית הוא 33 נקודות אחוז.

28- בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, בתרשים זה לא מוצגים נתונים של בלתי מועסקים בחברה הערבית עם מוגבלות חמורה.

29 - כולל גם אוכלוסיות שאינן משתייכות לחברה הערבית או היהודית.

תרשים 24 | בני 20-64 מועסקים, מובטלים ושאינם שייכים לכוח העבודה, לפי חומרת המוגבלות ומגדר, 2015 (באחוזים)^[30]

בשנת 2015

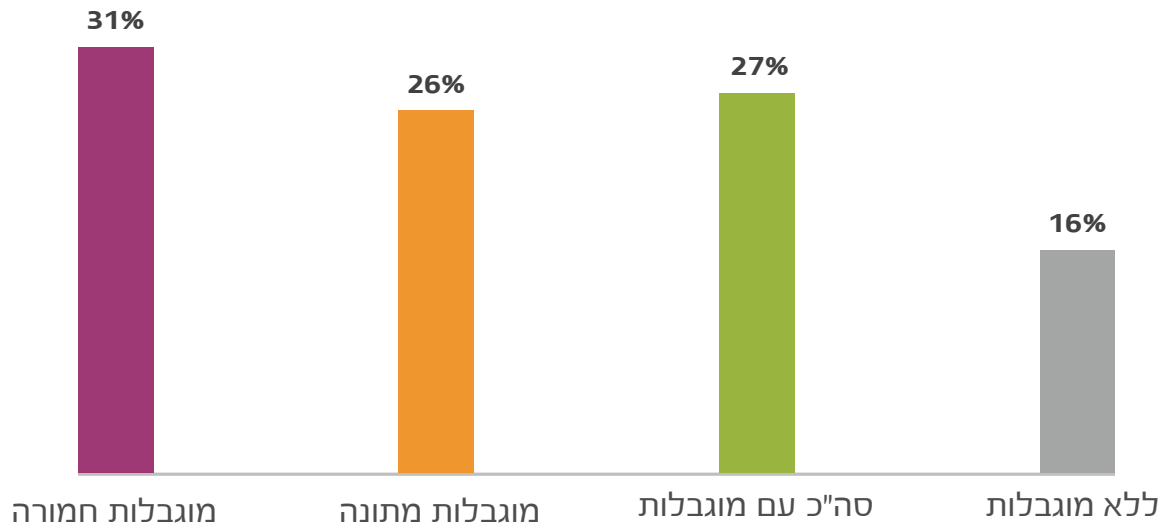
שיעור האנשים עם מוגבלות המועסקים, לפי מגדר:

נשים: 46%
גברים: 57%

- רק 35% מן הנשים עם מוגבלות חמורה ו-51% מן הנשים עם מוגבלות מתונה מועסקות לעומת 74% מן הנשים ללא מוגבלות.
- רק 40% מן הגברים עם מוגבלות חמורה ו-69% מן הגברים עם מוגבלות מתונה מועסקים לעומת 84% מן הגברים ללא מוגבלות.
- שיעור הנשים המועסקות (עם מוגבלות וללא מוגבלות) נמוך משיעור הגברים המועסקים, אולם הפער באחוז המועסקים בין אנשים ללא מוגבלות ואנשים עם מוגבלות דומה בשני המינים: אצל גברים הוא 27 נקודות אחוז ואצל נשים 28 נקודות אחוז.

30 - בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, בתרשים זה לא מוצגים נתונים על נשים בלתי מועסקות עם מוגבלות חמורה.

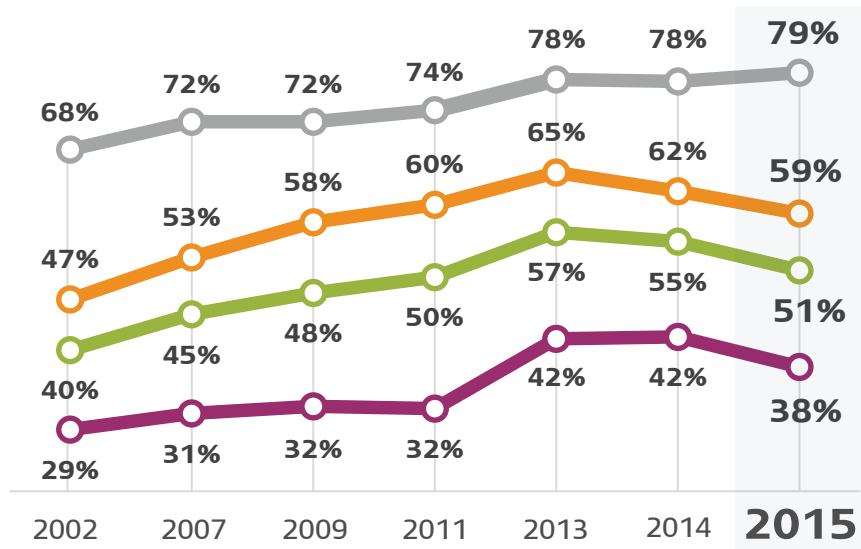
תרשים 25 | בני 20-64 העובדים במשרה חלקית, מקרב המועסקים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

- 31% מן העובדים עם מוגבלות חמורה ו-26% מן העובדים עם מוגבלות מתונה עבדו במשרה חלקית לעומת 16% בלבד מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 26 | מועסקים בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות

● ללא מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● סה"כ עם מוגבלות ● מוגבלות חמורה

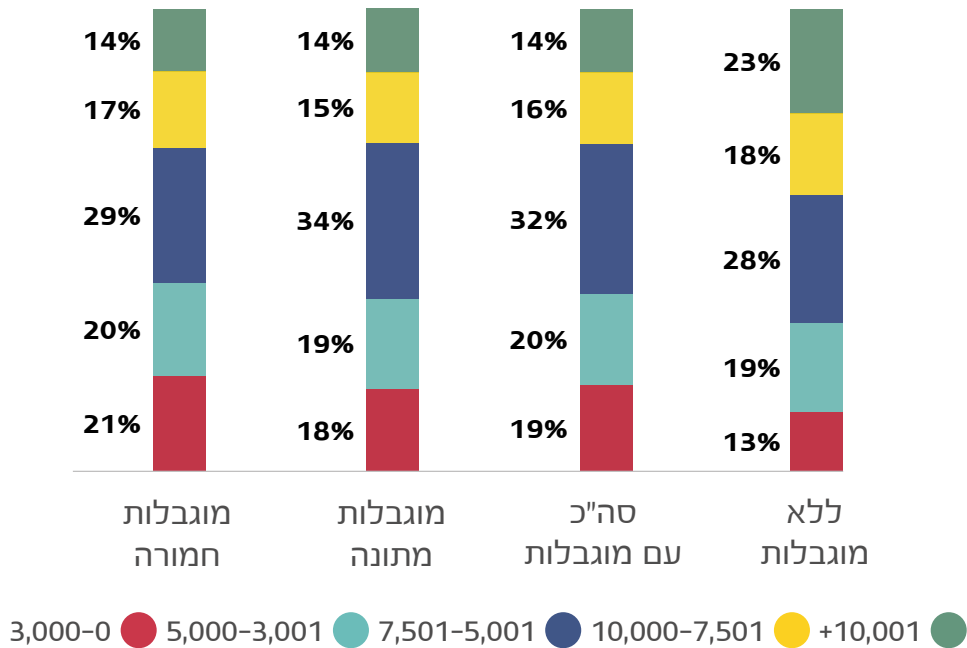
בשנת 2015

- חלה עלייה בשיעור המועסקים בכלל קבוצות האוכלוסייה.
- נשמר הפער בשיעור התעסוקה בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות.

העלייה באחוז המועסקים בין השנים 2002 ל-2015:

ללא מוגבלות	סה"כ עם מוגבלות	עם מוגבלות מתונה	עם מוגבלות חמורה
79% ← 68%	51% ← 40%	59% ← 47%	38% ← 29%

תרשים 27 | שכר נטו לחודש בשקלים בקרב עובדים בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015* (באחוזים)

*כולל עובדים במשרה חלקית

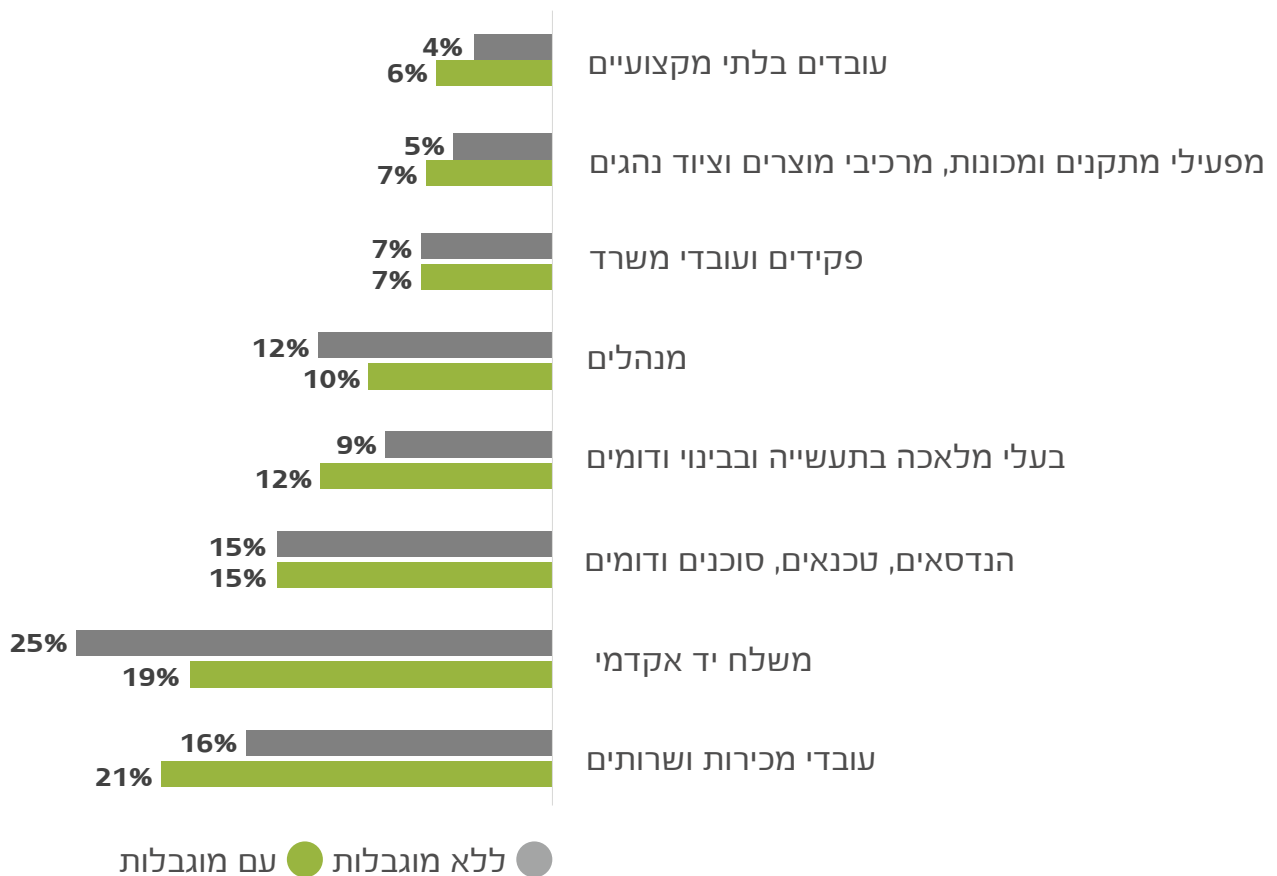
בשנת 2015

שיעור העובדים בני 20-64 המרוויחים פחות מ-5,000 ש"ח לחודש:

עם מוגבלות: **39%**
ללא מוגבלות: **32%**

- 21% מן העובדים עם מוגבלות חמורה ו-18% מן העובדים עם מוגבלות מתונה מרוויחים שכר הנמוך מ-3,000 ש"ח נטו לעומת 13% מן העובדים ללא מוגבלות.
- רק 14% מן העובדים עם מוגבלות מרוויחים שכר הגבוה מ-10,000 ש"ח נטו לעומת 23% מן העובדים ללא מוגבלות.
- פערי השכר נובעים חלקית מהבדלים בשכר, וחלקית מהבדלים בהיקף שעות העבודה, שכן בקרב אנשים עם מוגבלות שיעור גבוה של עובדים במשרה חלקית. הדבר נכון במיוחד בנוגע לאנשים עם מוגבלות חמורה (ראו תרשים 25).

תרשים 28 | משלח יד, בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות^[31]

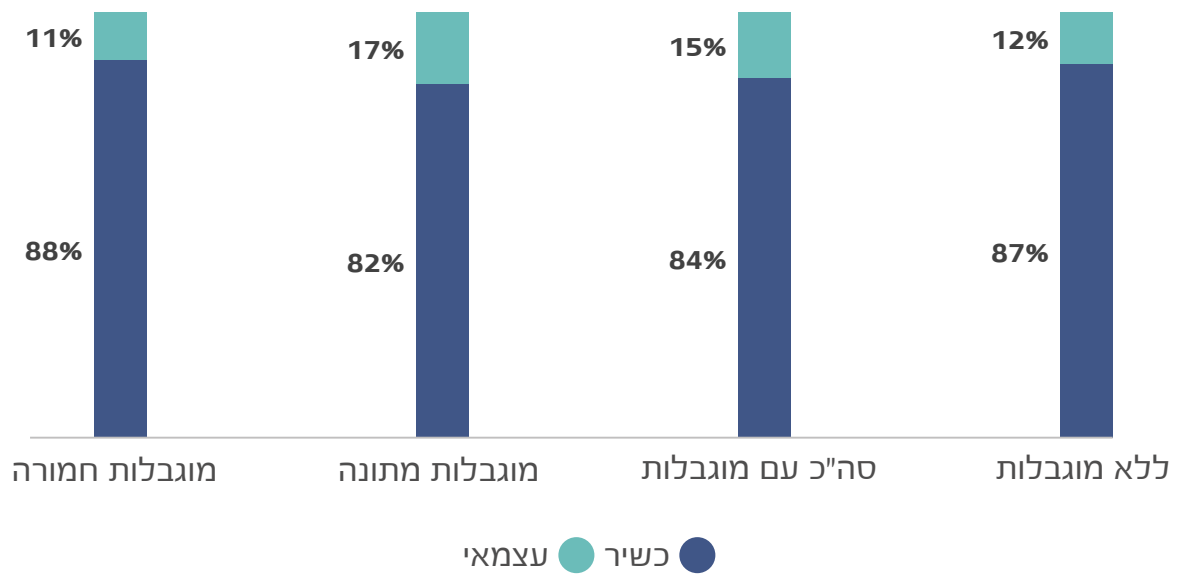

בשנת 2015, מתוך העובדים:

- במרבית משלחי היד אין הבדלים משמעותיים בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות.
- בקרב עובדים בלתי מקצועיים, בעלי מלאכה ועובדי מכירות ושירותים, שיעור אנשים עם מוגבלות גבוה במקצת משיעור אנשים ללא מוגבלות.
- משלח היד של 19% מן האנשים עם מוגבלות הוא לעומת 25% אצל אנשים ללא מוגבלות.

31 - בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, בתרשים זה לא מוצגים נתונים על משלחי יד הקשורים לעובדים מקצועיים בתחום החקלאות, הייעור והדיג ולבעלי משלח יד לא ידוע.

תרשים 29 | שכירים ועצמאים, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות^[32]

בשנת 2015:

- 17% מן האנשים עם מוגבלות מתונה עובדים כעצמאים, לעומת 12% מן האנשים ללא מוגבלות ו-11% מן האנשים עם מוגבלות חמורה.

עובדים כעצמאים:

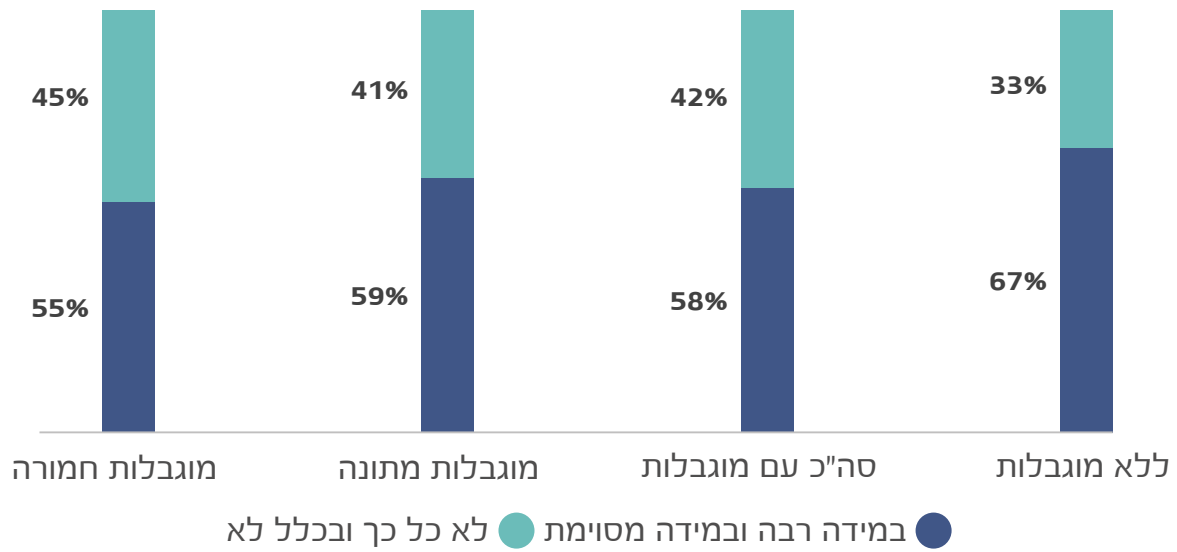
עם מוגבלות חמורה: **11%**

עם מוגבלות מתונה: **17%**

ללא מוגבלות: **12%**

32 - בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, בתרשים זה לא מוצגים נתונים על אלה שהצהירו כי מעמדם בעבודה הוא אחר מעצמאי או שכיר: העובדים בחברה בע"מ שבבעלותם או בשליטתם, העובדים בקואופרטיב, העובדים בקיבוץ והעובדים ללא תשלום.

תרשים 30 | קשר בין העיסוק בעבודה לתחום הלימודים, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות

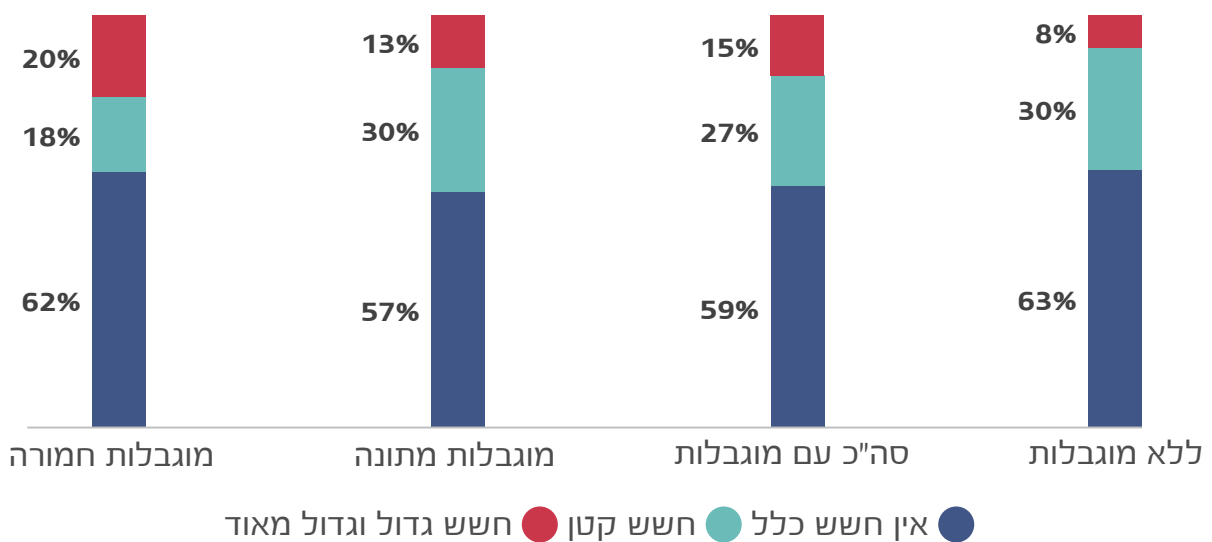
בשנת 2015:

עובדים בעבודה שאינה קשורה ללימודיהם:

עם מוגבלות: **42%**
ללא מוגבלות: **33%**

55% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-59% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי עבודתם קשורה לתחום לימודיהם במידה רבה ובמידה מסוימת, לעומת 67% מן האנשים ללא מוגבלות.

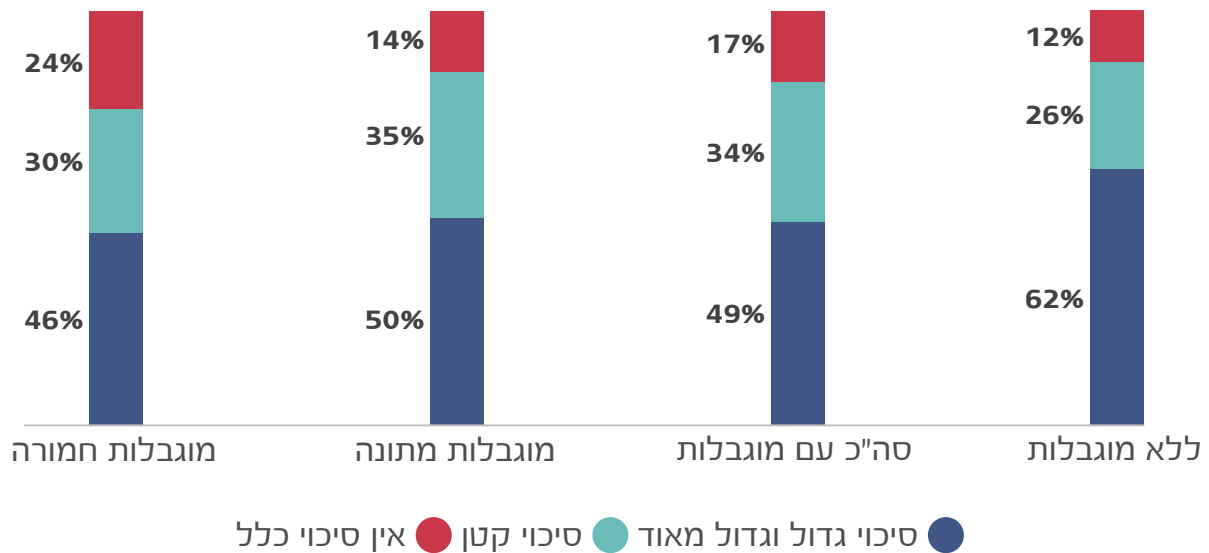
תרשים 31 | חשש לאבד את העבודה, בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות

בשנת 2015:

20% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-13% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי יש להם חשש גדול או חשש גדול מאוד לאבד את עבודתם, לעומת 8% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 32 | הערכת הסיכוי למצוא עבודה אחרת לפחות ברמת ההכנסה הנוכחית, אם יאבדו את העבודה הנוכחית, בני 20-64, שעבדו בעת ביצוע הסקר, לפי חומרת המוגבלות

בשנת 2015:

שיעור המאמינים כי, אם יאבדו את עבודתם, אין סיכוי כלל שימצאו עבודה עם רמת הכנסה זהה או גבוהה מהנוכחית:

עם מוגבלות: **17%**

ללא מוגבלות: **12%**

46% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-50% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי לדעתם אם יאבדו את עבודתם יש סיכוי גדול או גדול מאוד שימצאו עבודה אחרת ברמת הכנסה זהה או גבוהה משלהם היום, לעומת 62% מן האנשים ללא מוגבלות.

3.3 | מצב כלכלי

מצב כלכלי ראוי הוא תנאי לאיכות חיים והוא יעד אישי וחברתי מרכזי.

בסעיף זה ייבחן מצבם הכלכלי של אנשים עם מוגבלות לעומת מצבם הכלכלי של אנשים ללא מוגבלות. לצורך כך נבחרו מדדים אחדים למצב כלכלי, כגון רמת הכנסה והמידה שבה הכנסה זו מספיקה לכיסוי ההוצאות השוטפות.

סעיף זה מעיד על פערים גדולים במצב הכלכלי בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות. הכנסותיהם של אנשים עם מוגבלות נמוכות יותר, והם מדווחים על תחושת עוני וחוסר שביעות רצון ממצבם הכלכלי יותר מאנשים ללא מוגבלות.

לפערים במצב הכלכלי יש סיבות רבות. סיבה חשובה היא הפערים בתעסוקה שתוארו בסעיף 3.2 לעיל - שיעורי תעסוקה נמוכים, שיעורים גבוהים של מועסקים במשרות חלקיות מבין המועסקים ורמות שכר נמוכות יותר בקרב אנשים עם מוגבלות. סיבות נוספות הן קצבת נכות הנמוכה יחסית לשכר המינימום וההוצאות הגבוהות הכרוכות במוגבלות.

עוד סיבה היא שיעור הנמוך של מקבלי קצבת נכות. לא כל האנשים עם מוגבלות, כהגדרתם בדוח זה (על פי דיווח עצמי), זכאים לקבל קצבת נכות כללית הניתנת על פי קריטריונים אובייקטיביים קבועים בחוק. דוח שפירסמו בשנת 2012 מכון מאיר-רס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי (נאון ואחרים, 2012) מעיד כי מקרב כלל האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (18-67) המתגוררים בקהילה רק 19% מקבלים קצבת נכות. כמו כן 35% מן האנשים עם מוגבלות אינם עובדים ואינם מקבלים קצבת נכות (חלקם מקבלים קצבת הבטחת הכנסה). בקרב קבוצת האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה אשר אינם זכאים לקצבת נכות ואינם עובדים, קיים שיעור גבוה במיוחד של נשים (62%), של בני 55-67 (41%) ובקרב החברה הערבית (32%).

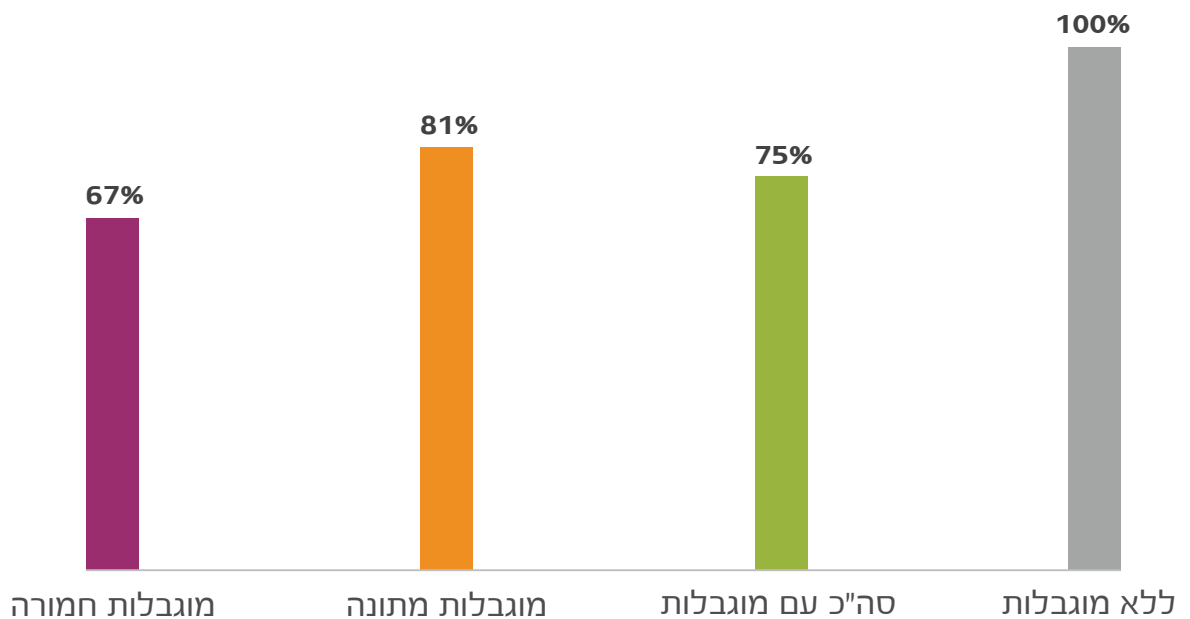
אנו סבורים כי קושי כלכלי הוא בין היתר תולדה של הדרה מן החברה הסובבת. ככל שהחברה תשכיל להכיל אנשים עם מוגבלות, לתמוך בהם בצורה הראויה ולשלבם במערכות הכלכליות במדינה ובשוק התעסוקה, כך מצבם הכלכלי יוכל להשתוות לזה של יתר התושבים, לרווחת החברה כולה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

3.3.1 | אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)^[33]

הכנסה לנפש היא סכום ההכנסות של משק הבית ממקורות שונים (עבודה, פנסיה, שכר דירה, קצבאות וכדומה) חלקי מספר הנפשות, לפי נפש סטנדרטית במשק הבית.^[34] תרשים 33 להלן מציג את יחס ההכנסות לנפש בין אנשים עם מוגבלות ובין אנשים ללא מוגבלות בני 20-64. התרשים מציג את ההכנסה של אנשים עם מוגבלות כאחוז מן ההכנסה של אנשים ללא מוגבלות.

תרשים 33 | הכנסה כוללת לנפש סטנדרטית של אנשים עם מוגבלות כאחוז מן ההכנסה של אנשים ללא מוגבלות (נטו), מכל מקורות ההכנסה (עבודה, פנסיה, שכר דירה, קצבאות וכדומה), בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

* האומדנים חושבו לנפש סטנדרטית במשק בית (לפי הגדרת נפש סטנדרטית של הלמ"ס). בסקר החברתי הכנסה נטו מתקבלת בתשובה לשאלה מה הייתה ההכנסה נטו של כל משק הבית לאחר הורדות, מכל מקורות ההכנסה, כולל קצבאות. הלמ"ס הציג בפני הנשאלים קטגוריות הכנסה כוללת. כדי להמיר קטגוריות אלה להכנסה לנפש סטנדרטית, הנוחו כי ממוצע ההכנסה בקטגוריה הוא הערך האמצעי של הקטגוריה (לדוגמה, 5,000 ש"ח מייצג את הקטגוריה של 4,001-6000 ש"ח).

33 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 4,412,000 אנשים בישראל היו בני 20-64, מתוכם 654,000 אנשים עם מוגבלות: 243,000 עם מוגבלות חמורה ו-411,000 עם מוגבלות מתונה.

34 - נפש סטנדרטית היא מושג מחושב. הצורך בחישוב נובע מן העובדה שגודל משק הבית משפיע על רמת החיים שאפשר לקיים מהכנסה נתונה. כדי ליצור בסיס להשוואת רמת החיים של משקי בית שבהם מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הכנסה לנפש. מקובל גם להניח כי מספר הנפשות במשק בית אינו משפיע באופן אחיד ושווה על רמת החיים האפשרית מהכנסה נתונה, משום שקיימים יתרונות לגודל משק הבית. לכן, נערכה טרנספורמציה של מספר הנפשות, לפי סולם אחיד (למ"ס, www.cbs.gov.il).

בשנת 2015:

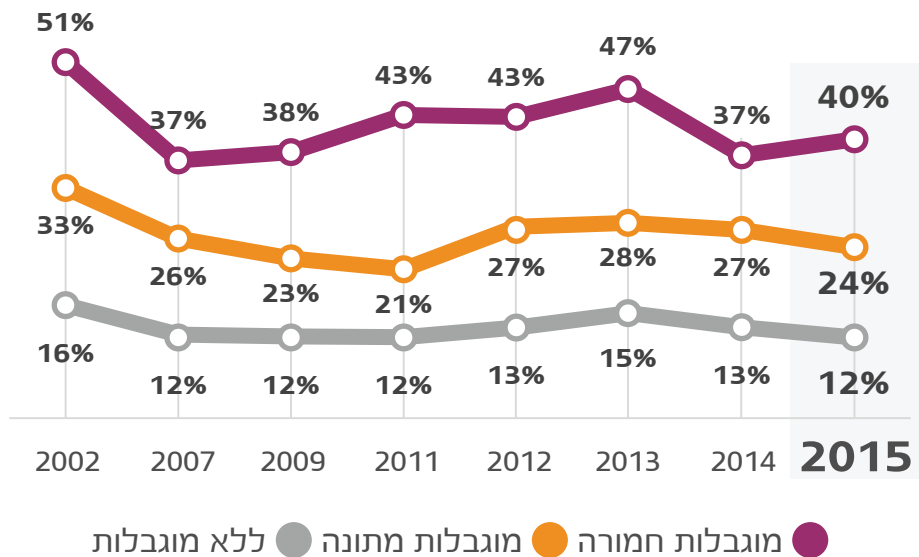
ההכנסה לנפש סטנדרטית
במשקי בית שיש בהם אדם עם
מוגבלות (בני 20-64)

נמוכה ומהווה - **75%**

מזו של משקי בית ללא אנשים
עם מוגבלות

- ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית של משק בית שיש בו אדם עם מוגבלות חמורה מהווה 67% מזו של אנשים ללא מוגבלות.
- ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית של משק בית שיש בו אדם עם מוגבלות מתונה מהווה 81% מזו של אנשים ללא מוגבלות.
- ככל שהמוגבלות חמורה יותר ההכנסה של משק הבית לנפש סטנדרטית נמוכה יותר.

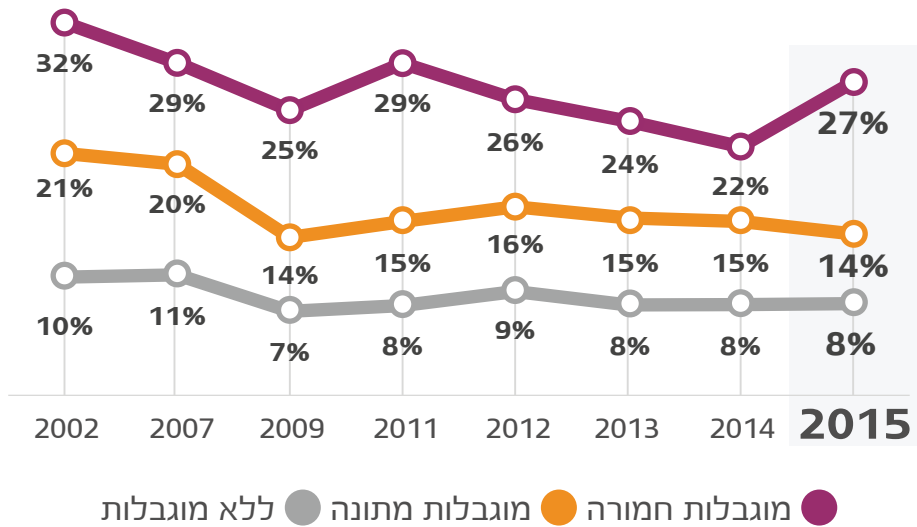
תרשים 34 | דיווחיהם של בני 20-64 על כך שהם "כלל לא מרוצים" ממצבם הכלכלי, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

מתרשים 34 עולה כי:

- בשנת 2015, 40% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-24% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם כלל לא מרוצים ממצבם הכלכלי לעומת 12% מן האנשים ללא מוגבלות.
- באופן כללי, ניכרת תנועתיות במהלך השנים במידת אי שביעות הרצון מן המצב הכלכלי הן בקרב אנשים עם מוגבלות והן בקרב אנשים ללא מוגבלות. עם זאת, מסתמן כי הפערים בשביעות הרצון מן המצב הכלכלי נשארו גדולים: בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות, בשנת 2015 דיווחו יותר מפי שלושה מן האנשים עם מוגבלות חמורה ופי שניים מן האנשים עם מוגבלות מתונה כי הם כלל לא מרוצים ממצבם הכלכלי.

תרשים 35 | דיווחיהם של בני 20-64 על כך שהם "כלל לא מצליחים" לכסות את ההוצאות החודשיות, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

בני 20-64 המדווחים כי הם "כלל לא מצליחים" לכסות את ההוצאות החודשיות:

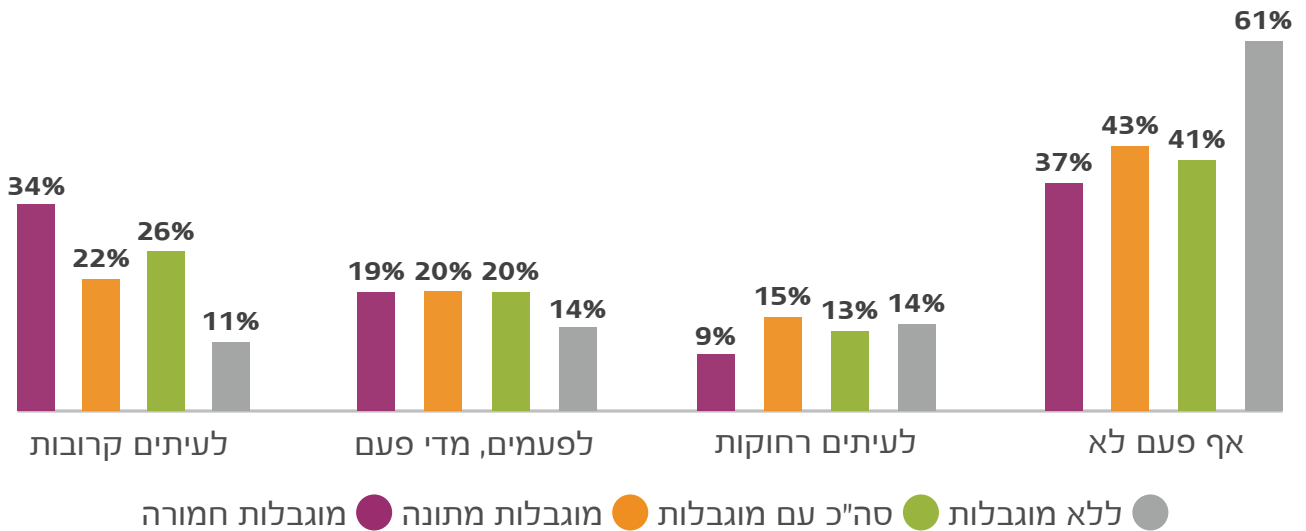
עם מוגבלות חמורה: **27%**

עם מוגבלות מתונה: **14%**

ללא מוגבלות: **8%**

- בשנת 2015, 27% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-14% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם כלל לא מצליחים לכסות את הוצאותיהם החודשיות לעומת 8% מן האנשים ללא מוגבלות.
- משנת 2002 ועד 2015 חלה ירידה בשיעור האנשים עם מוגבלות שדיווחו כי הם כלל לא מצליחים לכסות את הוצאותיהם החודשיות: ירידה של 5 נקודות אחוז אצל אנשים עם מוגבלות חמורה ו-7 נקודות אחוז אצל אנשים עם מוגבלות מתונה לעומת יציבות בקרב אנשים ללא מוגבלות.
- אף שיכולתם של אנשים עם מוגבלות לכסות את הוצאותיהם החודשיות השתפרה, עדיין נותר פער ניכר בין אנשים ללא מוגבלות.

תרשים 36 | דיווחיהם של בני 20-64 על הרגשת עוני לאורך החיים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

שיעור בני 20-64 שאף פעם אינם מרגישים עניים:

עם מוגבלות: **41%**

ללא מוגבלות: **61%**

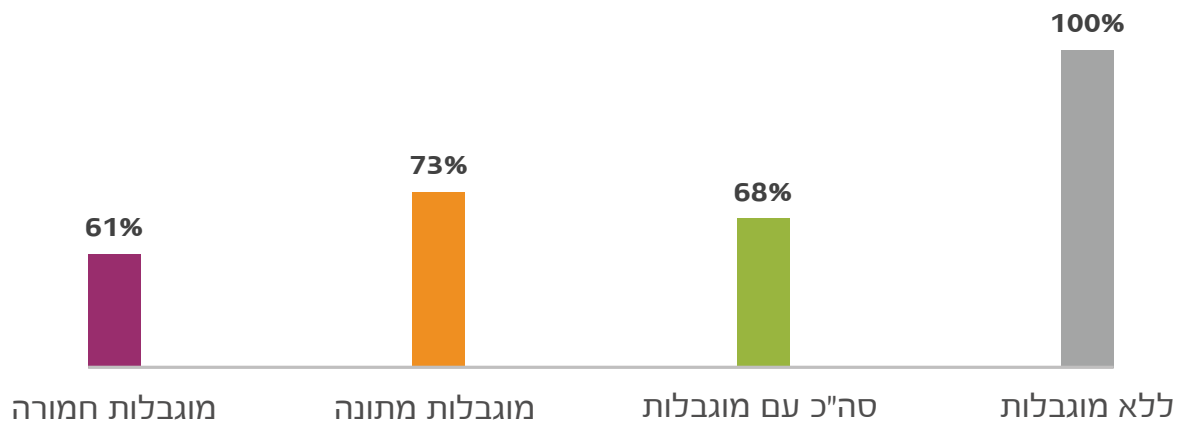
• 34% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-22% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הרגישו עניים לעיתים קרובות לאורך חייהם (מאז גיל 15)^[35] לעומת 11% מן האנשים ללא מוגבלות שדיווחו כך.

• נתון זה מתחזק לנוכח דיווחם של 17% מן האנשים עם מוגבלות (בני 20-64) כי לפחות פעם ביומיים (לאורך 10 החודשים האחרונים) הם מוותרים על ארוחה חמה בשל בעיה כלכלית, זאת לעומת 5% מן האנשים ללא מוגבלות שדיווחו כך (לא מוצג בתרשים).

3.3.2 | אנשים עם מוגבלות בני 65+ [36]

תרשים 37 להלן מציג את יחס ההכנסות לנפש סטנדרטית (נטו)^[37] בין אנשים בני 65+ עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות. בדומה לתרשים 33 לעיל, תרשים זה מציג את ההכנסה הכוללת לנפש סטנדרטית של אנשים עם מוגבלות כאחוז מן ההכנסה של אנשים ללא מוגבלות.

תרשים 37 | הכנסה כוללת לנפש סטנדרטית של אנשים עם מוגבלות כאחוז מן ההכנסה של אנשים ללא מוגבלות (נטו), מכל מקורות ההכנסה, בקרב בני 65+

* האומדנים חושבו לנפש סטנדרטית במשק בית (לפי הגדרת נפש סטנדרטית של הלמ"ס), לפי מענה הנשאלים על השאלה מה הייתה ההכנסה נטו של כל משק הבית לאחר הורדות, מכל מקורות ההכנסה, כולל קצבאות. הלמ"ס הציג בפני הנשאלים קטגוריות הכנסה כוללת. כדי להמיר קטגוריות אלה להכנסה לנפש סטנדרטית, הנתון שמוצג ההכנסה בקטגוריה הוא הערך האמצעי של הקטגוריה (לדוגמה - 5,000 ₪) מייצג את הקטגוריה של 4,001-6,000 ₪.

בשנת 2015

ההכנסה לנפש סטנדרטית של בני 65+ עם מוגבלות

נמוכה ומהווה: **68%**

מזו של משקי בית ללא אנשים עם מוגבלות

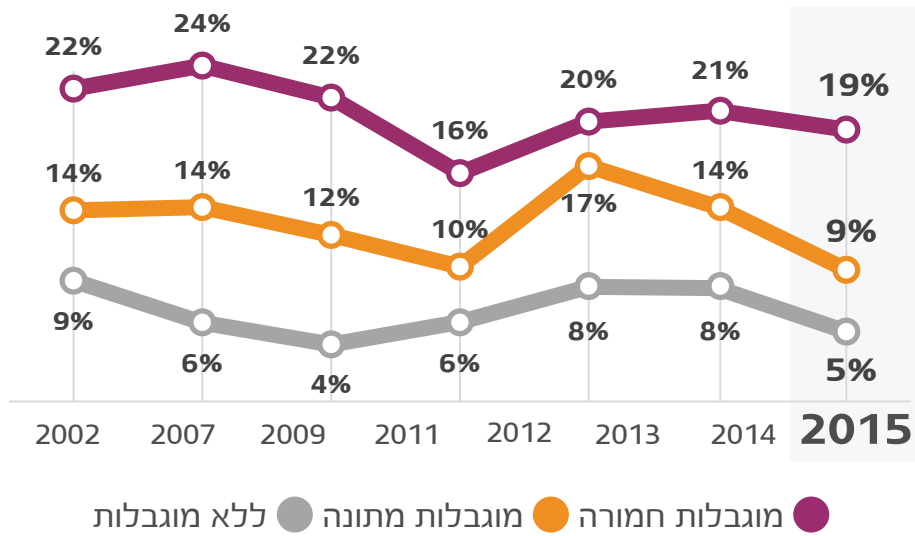
- ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית של משק בית שיש בו אדם בן 65+ עם מוגבלות חמורה מהווה 61% מזו של אנשים ללא מוגבלות.
- ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית של משק בית שיש בו אדם בן 65+ עם מוגבלות מתונה מהווה 73% מזו של אנשים ללא מוגבלות.
- במשק בית שיש בו אדם בן 65+ עם מוגבלות, ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית נמוכה יותר מזו של משקי בית שבהם אין אדם עם מוגבלות.

- כמו כן, ניתן לראות שככל שרמת המוגבלות גבוהה יותר ההכנסה הממוצעת לנפש סטנדרטית של משק הבית נמוכה יותר.
- הפער בהכנסות בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות גבוה יותר בקרב בני 65+ מאשר בקרב אנשים בגיל העבודה (32% לעומת 25%, בהתאמה).

36 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 863,000 אנשים בישראל היו בני 65+, מתוכם 403,000 אנשים עם מוגבלות: 176,000 עם מוגבלות חמורה ו-227,000 עם מוגבלות מתונה.

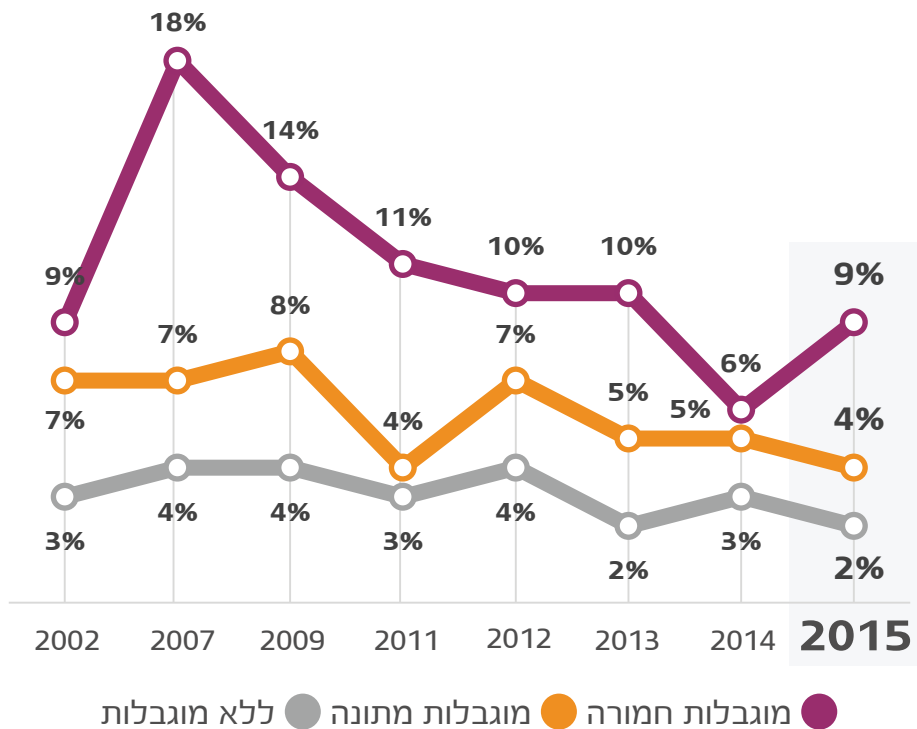
37 - נפש סטנדרטית היא מושג מחושב. הצורך בחישוב נובע מן העובדה שגודל משק הבית משפיע על רמת החיים שאפשר לקיים מהכנסה נתונה. כדי ליצור בסיס להשוואת רמת החיים של משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הכנסה לנפש. מקובל גם להניח, שמספר הנפשות במשק בית אינו משפיע באופן אחיד ושווה על רמת החיים האפשרית מהכנסה נתונה, משום שקיימים יתרונות לגודל. לכן, נערכה טרנספורמציה של מספר הנפשות, לפי סולם אחיד (למ"ס, www.cbs.gov.il).

תרשים 38 | דיווחיהם של בני 65+ על כך שהם "כלל לא מרוצים" ממצבם הכלכלי, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

- בשנת 2015, דיווחו 19% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-9% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה כי הם כלל לא מרוצים ממצבם הכלכלי, לעומת 5% מן האנשים ללא מוגבלות.
- באופן כללי, ניכרת תנועתיות במהלך השנים במידת אי שביעות הרצון מן המצב הכלכלי. עם זאת, מסתמן כי הפערים בשביעות הרצון מן המצב הכלכלי נשארו גדולים: בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות, בשנת 2015 דיווחו כמעט פי ארבעה מן האנשים עם מוגבלות חמורה וכמעט פי שניים מן האנשים עם מוגבלות מתונה כי הם כלל לא מרוצים ממצבם הכלכלי.

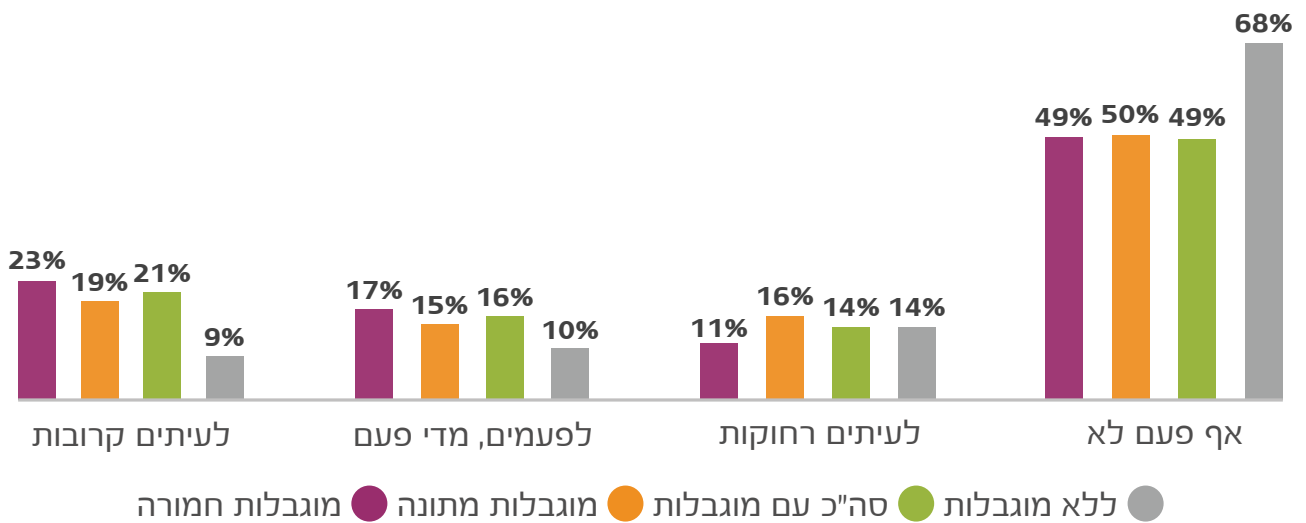
תרשים 39 | דיווחיהם של בני 65+ על כך שהם "כלל לא מצליחים" לכסות את ההוצאות החודשיות, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

מתרשים 39 עולה כי:

- בשנת 2015, דיווחו 9% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-4% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה כי הם כלל לא מצליחים לכסות את הוצאותיהם החודשיות לעומת 2% מן האנשים ללא מוגבלות.
- משנת 2002 ועד שנת 2015, שיעור האנשים בני 65+ שדיווחו כי הם כלל לא מצליחים לכסות את הוצאותיהם החודשיות נותר דומה.

תרשים 40 | דיווחיהם של בני 65+ על הרגשת עוני לאורך החיים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

שיעור בני 65+ שאף פעם אינם מרגישים עניים:

עם מוגבלות: **49%**

ללא מוגבלות: **68%**

- 23% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-19% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הרגישו עניים לעיתים קרובות לאורך חייהם (מאז גיל 15)^[38] לעומת 9% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות שדיווחו כך.
- נתון זה מתחזק לנוכח דיווחם של 9% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות כי לפחות פעם ביומיים (לאורך עשרת החודשים האחרונים) הם מוותרים על ארוחה חמה בשל בעיה כלכלית, זאת לעומת 2% מן האנשים ללא מוגבלות שדיווחו כך (לא מוצג בתרשים).

3.4 | דיור, סביבת מגורים ושימוש בתחבורה ציבורית

דיור ראוי הוא תנאי לאיכות חיים. לסביבת המגורים ולאיכות הדירה השפעה על תחומי חיים רבים: מסיפוק צרכיו הבסיסיים של האדם, דרך תחושת הביטחון האישי באזור המגורים ועד היכולת להתנייד וליצור קשרים חברתיים.

בסעיף זה ייבחן מצב הדיור של אנשים עם מוגבלות לעומת מצב הדיור של אנשים ללא מוגבלות. לצורך כך נבחרו מדדים אחדים לבחינת איכות הדיור של אנשים עם מוגבלות והמידה שבה הדיור עונה על צרכיהם: בעלות על דירה, שביעות רצון מן הדירה ומסביבת המגורים ותחושת ביטחון בסביבת המגורים.

סעיף זה עוסק בדפוסי הדיור של אנשים בני 20+ המתגוררים בקהילה בלבד.

גישת זכויות האדם קובעת כי מקומו של האדם עם המוגבלות הוא בקהילה ככל אדם אחר, ומחובת המדינה לדאוג לשילובו בחברה ולהכללתו בה.

זכותם של אנשים עם מוגבלות להשתתף באופן מלא, שוויוני ופעיל בכל תחומי החיים מעוגנת בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998. החוק קובע כי יש לאפשר לאדם לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו, וכן כי האדם יקבל שירותים וזכויות במסגרת השירותים המיועדים לכלל הציבור, במרחק סביר ממקום מגוריו.

גם אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות שאושרה על-ידי מדינת ישראל בשנת 2012 מדגישה בסעיף 19 את זכותו של האדם לחיים עצמאיים ולשילוב בקהילה. בפועל, רוב האנשים עם מוגבלות (לכל הפחות 93%) חיים בקהילה, ורק מיעוטם חיים במוסדות. מדינת ישראל נקטה מספר פעולות כדי לאפשר לאנשים עם מוגבלות לחיות בקהילה כגון מתן זכאות לדיור ציבורי והשתתפות בשכר דירה, סיוע בהתאמת דירה ומתן קצבאות לתמיכה במימון, סיוע אישי בבית, אך האתגרים עוד גדולים ויש מקום לאפשר לקבוצות רבות יותר של אנשים עם מוגבלות לחיות בקהילה.

הנתונים שיוצגו להלן מעידים שאנשים עם מוגבלות, יותר מאנשים ללא מוגבלות, חשים חוסר שביעות רצון מסביבת המגורים שהם חיים בה - בין אם מדובר באזור המגורים, בפארקים ובשטחים פתוחים, בכבישים ובמדרכות. תחושה זו יכולה לנבוע בין היתר מהיעדר נגישות של המרחב שהם חיים בו.

נתון מעניין שעולה מדוח זה הוא שאנשים עם מוגבלות מגלים שביעות רצון דומה לזו של אנשים ללא מוגבלות מן התחבורה הציבורית, וכן משתמשים בה במידה דומה. דבר זה יכול להעיד על הצלחת המהלך להנגשת התחבורה הציבורית אשר החל בשנת 2003 והסתיים בשנת 2014. בתקופה זו הונגשה בהדרגה כל התחבורה הציבורית העירונית לאנשים עם מוגבלות, וכן נעשו התאמות המאפשרות נסיעה ברכבות.

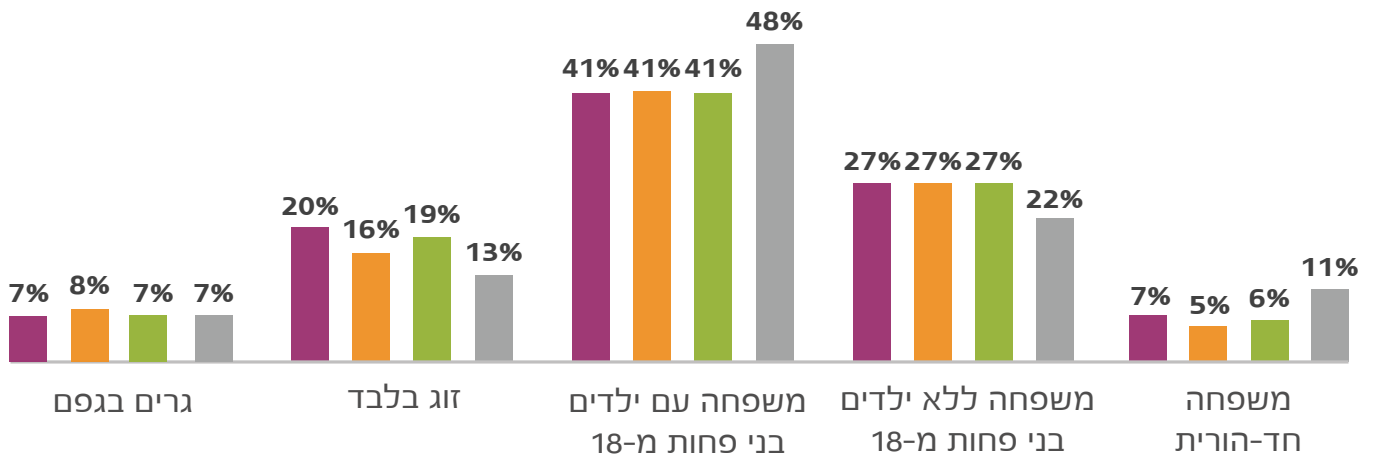
עובדה זו ממחישה את החשיבות של יישום תקנות הנגישות העוסקות במרחב הציבורי, כמו גם הצורך בהתקנת התקנות החסרות, ובכלל זה תקנות הנגשת מדרכות וכבישים.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

3.4.1 | אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)^[39]

בתרשימים 41-43 להלן מוצגים סוג משק הבית והבעלות על הדירה של אנשים בני 20-64, עם מוגבלות וללא מוגבלות. יש לציין כי נתוני הסקר החברתי שפורסמו אינם מאפשרים להבחין בין אנשים שהם ראשי משק הבית, לבין כאלה שגרים בבית הוריהם או עם קרוב אחר.

תרשים 41 | סוג משק הבית של בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)^[40]*

● ללא מוגבלות ● סה"כ עם מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● מוגבלות חמורה

* בתרשים זה לא מופיעים מי שהצהירו כי הם "חיים עם אנשים שאינם משפחה", שכן שיעורם מכלל האוכלוסייה נמוך מ-0.75%.

* כאשר אדם חי במשק בית עם ילדים לא ניתן לקבוע על פי נתוני הסקר החברתי אם מדובר באדם שחי עם ילדיו או באדם שחי במשק בית עם ילדים אחרים, כגון אחיו הצעירים.

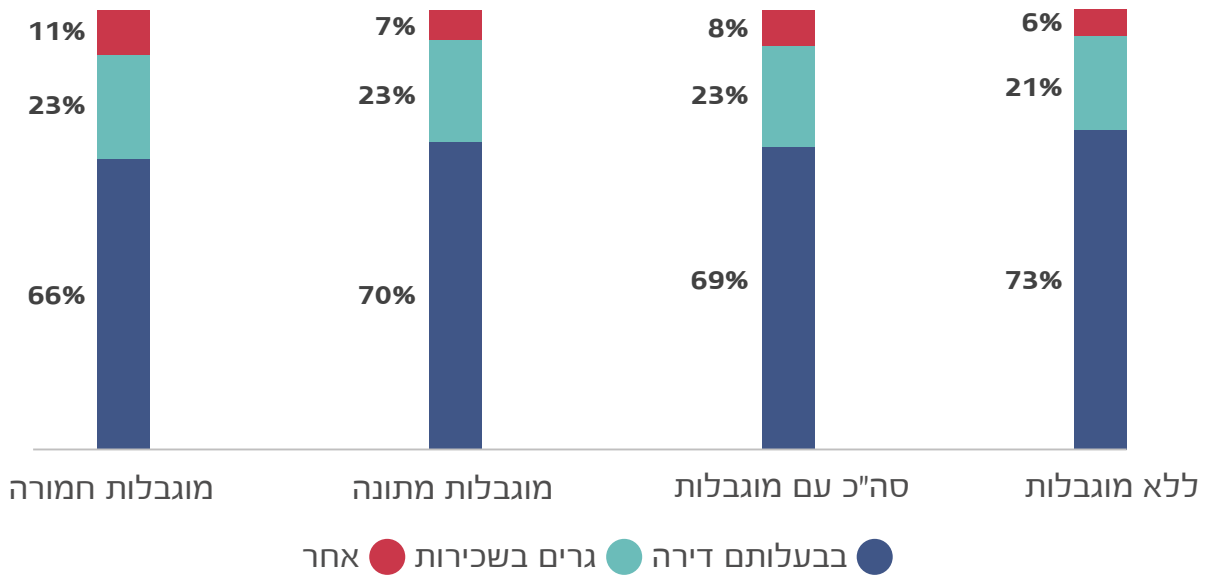
בשנת 2015

בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות, אחוז גבוה יותר של אנשים עם מוגבלות מתגוררים כזוג בלבד (19% לעומת 13% ובמשפחות ללא ילדים בני פחות מ-18 (27% לעומת 22%).

39 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 4,412,000 אנשים בישראל היו בני 20-64, מתוכם 654,000 אנשים עם מוגבלות: 243,000 עם מוגבלות חמורה ו-411,000 עם מוגבלות מתונה.

40 - לפירוט על אופן חישוב התפלגות סוג משק הבית ראו בנספח המתודולוגי.

תרשים 42 | בעלות על דירה, מגורים בשכירות או הסדר מגורים אחר* בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

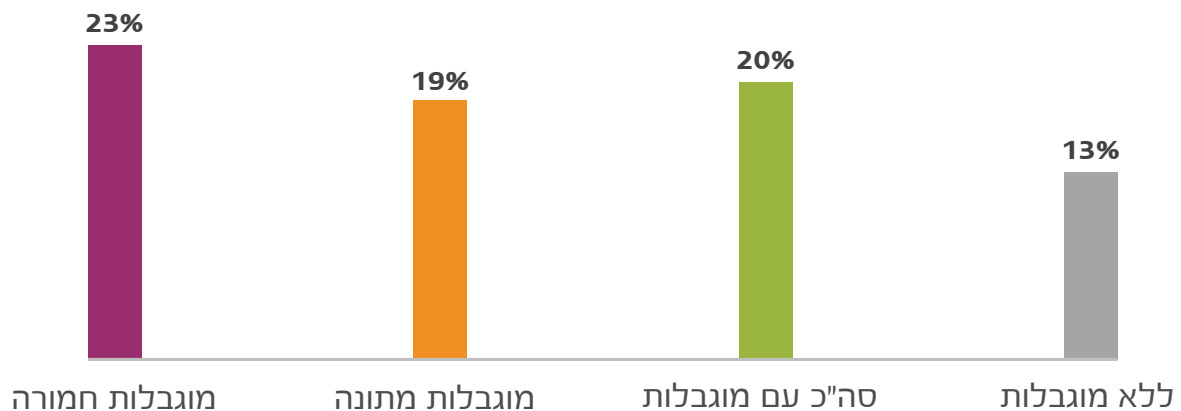

* מגורים בדירה בקיבוץ, בדירה של בן משפחה או אצל חבר ללא תשלום

בשנת 2015

שיעור האנשים עם מוגבלות חמורה ומוגבלות מתונה שבבעלותם דירה נמוך לעומת זה של אנשים ללא מוגבלות (66%-70% בהתאמה לעומת 73%).

תרשים 43 | חוסר שביעות רצון של בני 20-64 מן הדירה שהם מתגוררים בה, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

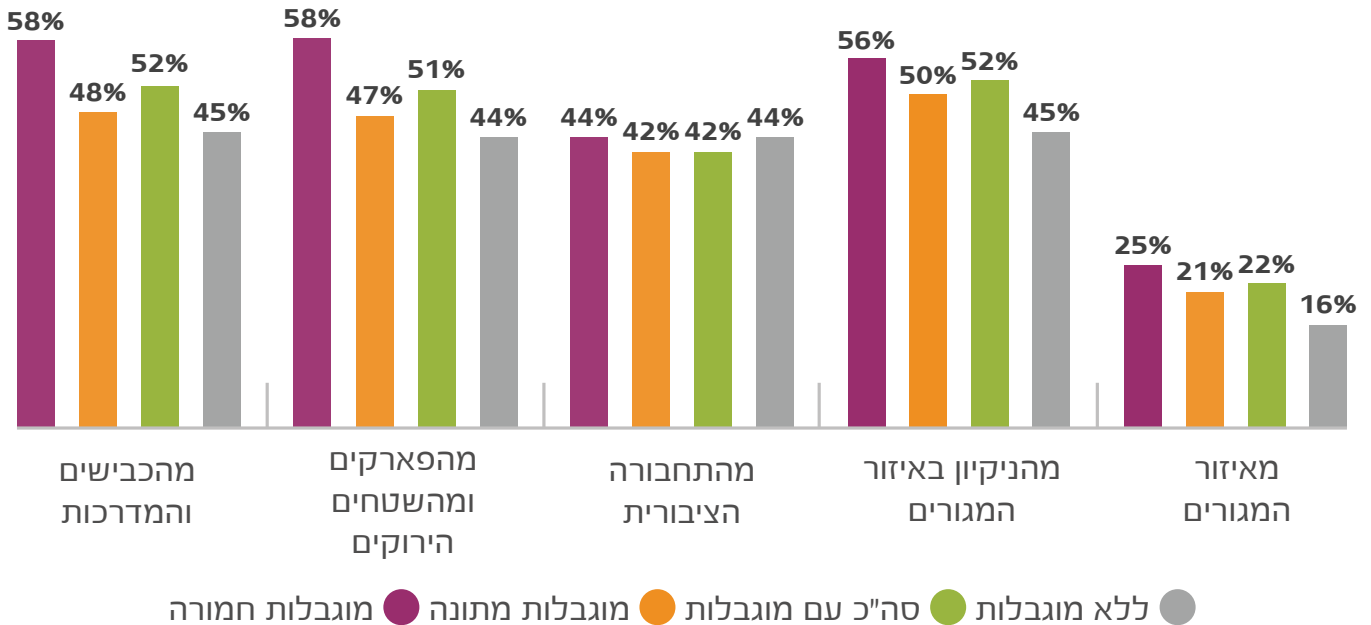
לא מרוצים מדירת המגורים בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות: **20%**
ללא מוגבלות: **13%**

• ככלל, אנשים עם מוגבלות מרוצים פחות מאנשים ללא מוגבלות מדירתם.

• 23% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-19% מן האנשים עם מוגבלות מתונה, אינם מרוצים מדירת המגורים שלהם, לעומת 13% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 44 | חוסר שביעות רצון של בני 20-64 מאזור המגורים, שיעור המרוויינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

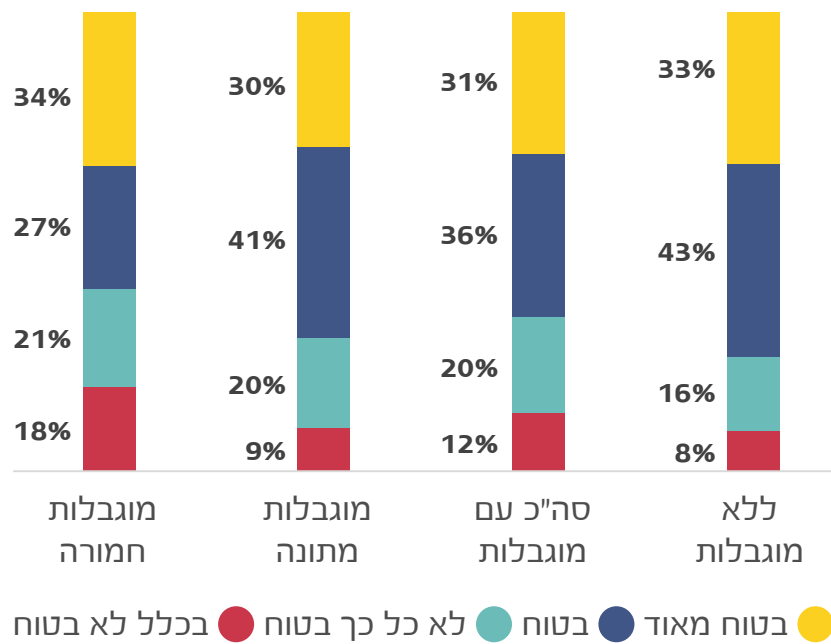
בשנת 2015

לא מרוצים מאיזור המגורים, בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות: **22%**
ללא מוגבלות: **16%**

- ככלל, אנשים עם מוגבלות מרוצים פחות מאנשים ללא מוגבלות מאזור מגוריהם בכל היבטים שנבחנו (מלבד מן התחבורה הציבורית). שביעות רצון נמוכה במיוחד נמצאה בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה.
- 25% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-21% מן האנשים עם מוגבלות מתונה, אינם מרוצים מאזור המגורים שלהם, לעומת 16% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 58% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-48% מן האנשים עם מוגבלות מתונה, אינם מרוצים מהכבישים ומהמדרכות באזור המגורים שלהם, לעומת 45% מן האנשים ללא מוגבלות.
- לא נמצא פער בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות במידת שביעות הרצון מהתחבורה הציבורית.

תרשים 45 | תחושת הביטחון האישי של בני 20-64 באזור המגורים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 20-64 המרגישים "בכלל לא בטוח" ללכת בחשיכה לבד באזור מגוריהם:

עם מוגבלות: **12%**

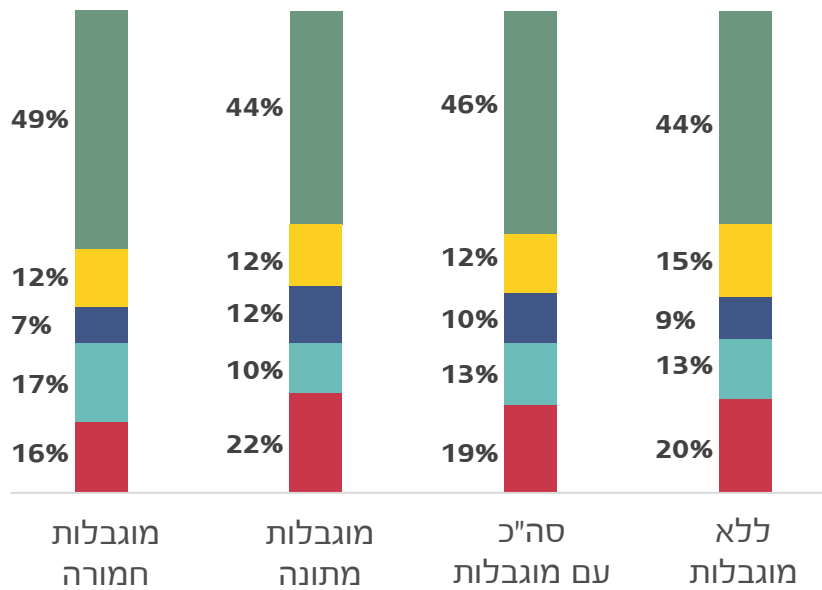
ללא מוגבלות: **8%**

• 18% מן האנשים עם מוגבלות חמורה דיווחו כי הם חשים בכלל לא בטוחים ללכת לבד בחשיכה באזור מגוריהם לעומת 9% מן האנשים עם מוגבלות מתונה ו-8% מן האנשים ללא מוגבלות.

• 61% מהאנשים עם מוגבלות חמורה מרגישים בטוח או בטוח מאוד ללכת לבד בחשיכה באזור מגוריהם, לעומת 76% בקרב אנשים ללא מוגבלות.

נתונים אלה מעידים על כך ששיעור ניכר מבני 20-64 עם מוגבלות אינם חשים תחושת ביטחון אישי באזור מגוריהם. תחושה זו מתחזקת ככל שעולה מידת החומרה של המוגבלות.

תרשים 46 | תדירות השימוש באוטובוס, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

● לא השתמש בתחבורה ציבורית ב-12 החודשים האחרונים ● פעם או פעמיים בחודש ● פעם או פעמיים בשבוע ● כל יום או כמעט כל יום ● פחות מפעם בחודש ושימוש לא קבוע

בשנת 2015

נוסעים באוטובוס פעם או יותר בשבוע בקרב בני 20-64:

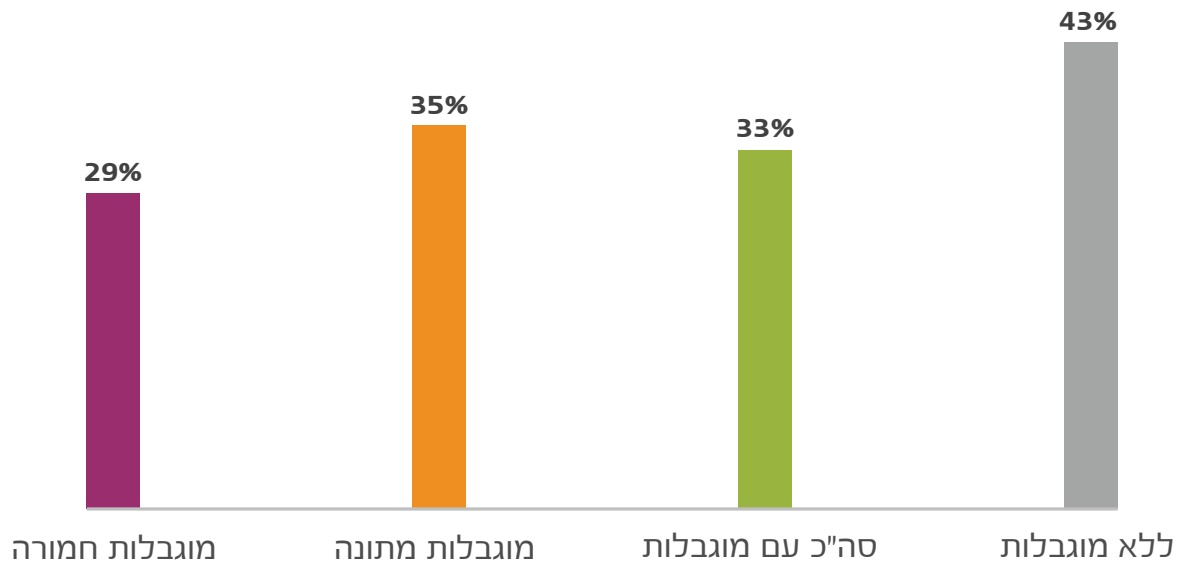
עם מוגבלות חמורה: **33%**

עם מוגבלות מתונה: **32%**

ללא מוגבלות: **33%**

- אנשים עם מוגבלות ואנשים ללא מוגבלות משתמשים בתחבורה הציבורית במידה דומה.
- 49% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-44% מן האנשים עם מוגבלות מתונה, לא השתמשו בתחבורה הציבורית ב-12 החודשים האחרונים, שיעור הדומה לזה של אנשים ללא מוגבלות העומד על 44%.
- 16% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-22% מן האנשים עם מוגבלות מתונה, נסעו באוטובוס כל יום או כמעט כל יום, שיעור הדומה לשיעור האנשים ללא מוגבלות הנוסעים באוטובוס העומד על 20%.

תרשים 47 | שימוש ברכבת בשנה האחרונה, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

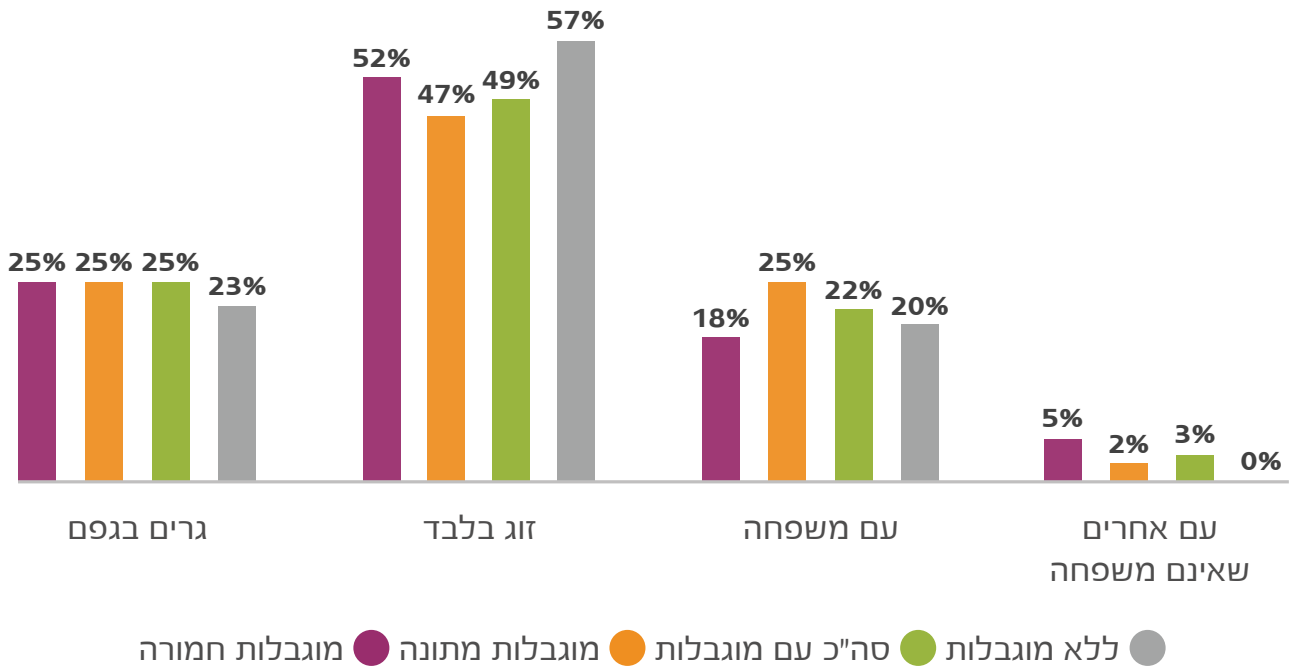
נסעו ברכבת בשנה האחרונה
בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות: **33%**
ללא מוגבלות: **43%**

- שיעור האנשים עם מוגבלות הנוסעים ברכבת נמוך מזה של אנשים ללא מוגבלות.
- 29% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-35% מן האנשים עם מוגבלות מתונה, נסעו ברכבת ב-12 החודשים האחרונים, לעומת 43% מן האנשים ללא מוגבלות.

3.4.2 | אנשים עם מוגבלות בני 65+ [41]

תרשים 48 | סוג משק הבית של בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים) [42]

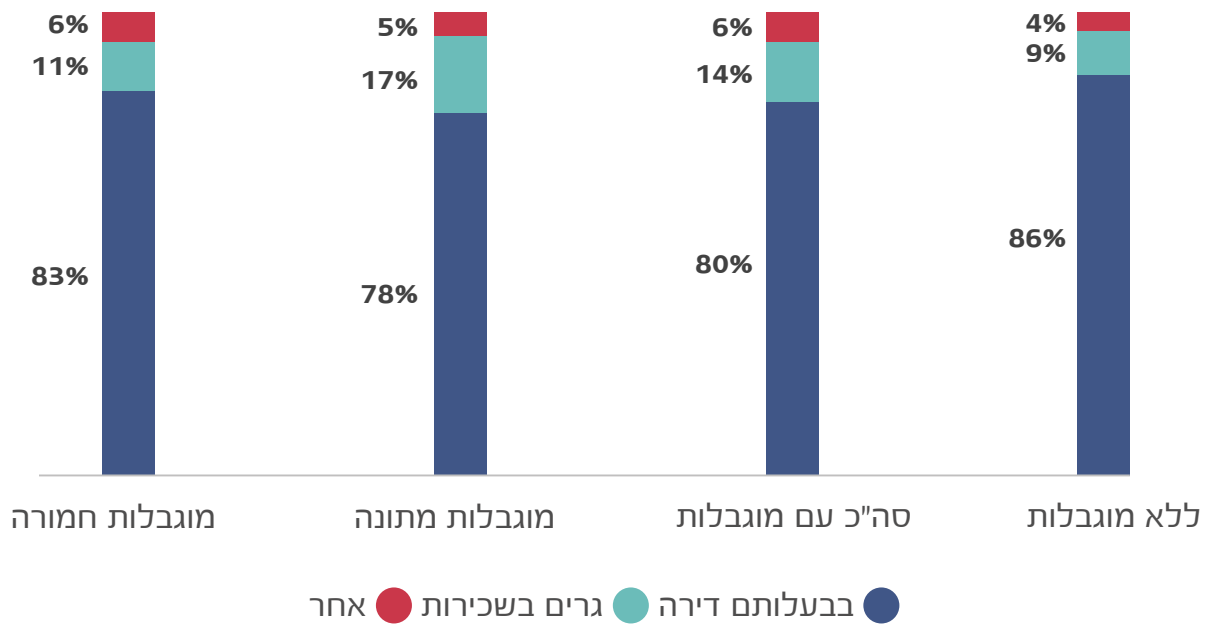
בשנת 2015

- 49% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתגוררים בזוג לעומת 57% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 5% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-2% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה גרים עם אנשים שאינם בני משפחתם, לעומת 0% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

41 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 863,000 אנשים בישראל היו בני 65+, מתוכם 403,000 אנשים עם מוגבלות: 176,000 עם מוגבלות חמורה ו-227,000 עם מוגבלות מתונה.

42 - לפירוט על אופן חישוב התפלגות סוג משק הבית ראו בנספח המתודולוגי.

תרשים 49 | בעלות על דירה, מגורים בשכירות או הסדר מגורים אחר* בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

* מגורים בדירה בקיבוץ, בדירה של בן משפחה או אצל חבר ללא תשלום

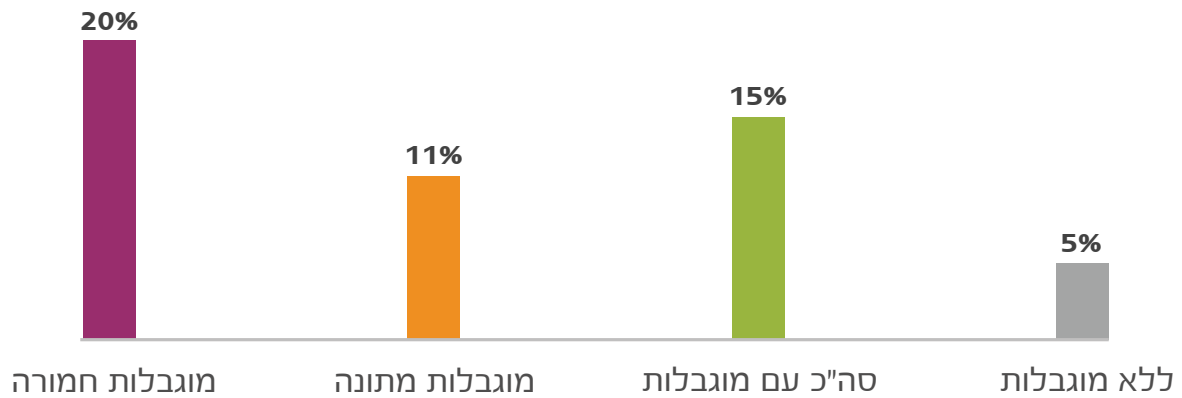
בשנת 2015

שיעור בני 65+ שבבעלותם דירה:

80% עם מוגבלות:
86% ללא מוגבלות:

83% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-78% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה הם בעלי דירה, לעומת 86% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 50 | חוסר שביעות רצון של בני 65+ מן הדירה שהם מתגוררים בה, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

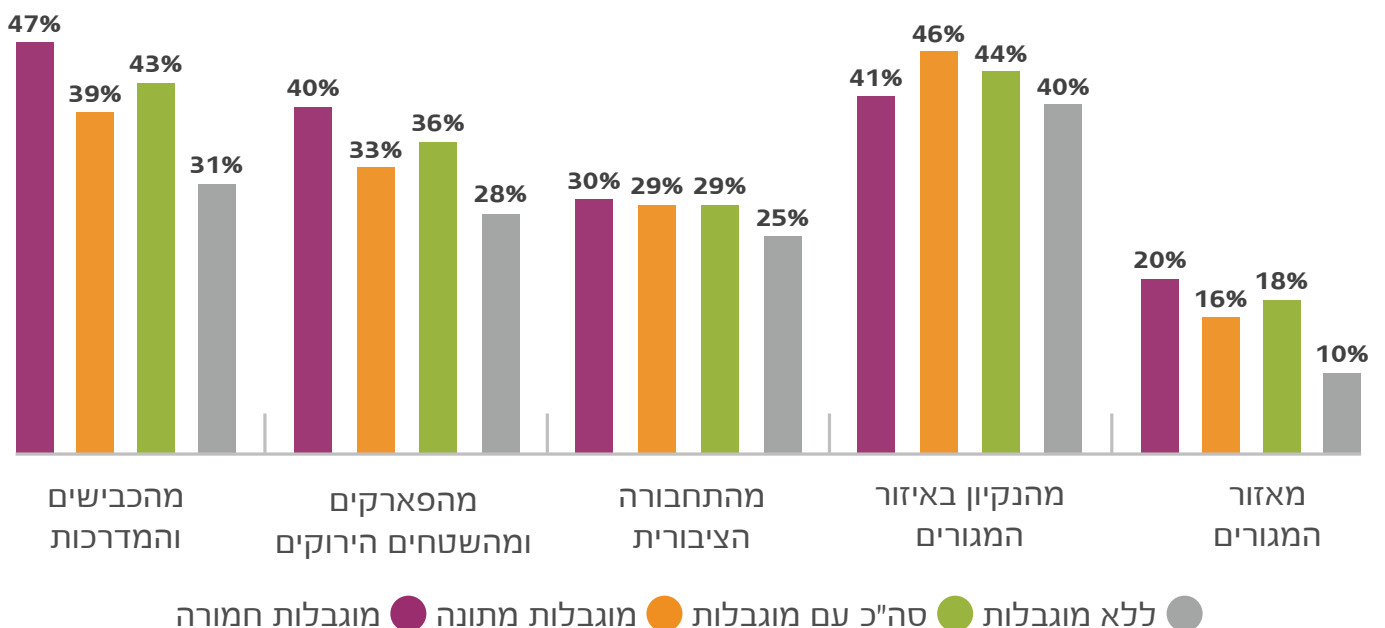
בשנת 2015

לא מרוצים מדירת המגורים בקרב בני 65+

עם מוגבלות 15%
ללא מוגבלות: 5%

- ככלל, אנשים בני 65+ עם מוגבלות מרוצים מדירתם פחות מאנשים ללא מוגבלות. שביעות רצון נמוכה במיוחד נמצאה בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה.
- 20% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה, ו-11% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה, אינם מרוצים מדירת המגורים שלהם, לעומת 5% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 51 | חוסר שביעות רצון של בני 65+ מאזור המגורים, שיעור המרואיינים שהשיבו: "לא כל כך מרוצים" או "בכלל לא מרוצים", לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

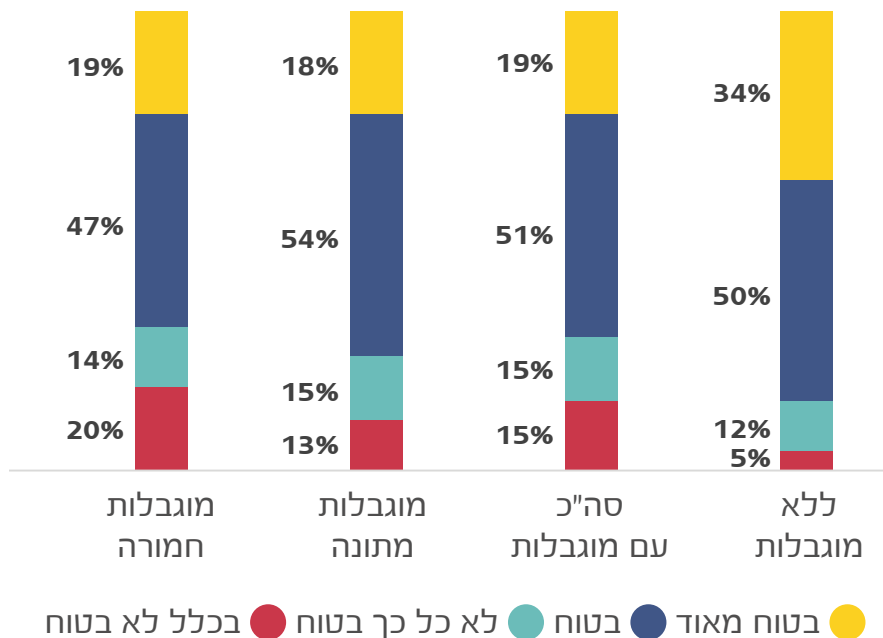
לא מרוצים מן הפארקים
ומן השטחים הירוקים באזור
מגוריהם בקרב בני 65+

עם מוגבלות **36%**
ללא מוגבלות: **28%**

• ככלל, אנשים בני 65+ עם מוגבלות מרוצים פחות מאנשים ללא מוגבלות מאזור מגוריהם בכל היבטים שנבחנו. חוסר שביעות הרצון שכיח לרוב יותר בקרב אנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה.

• 47% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-39% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה, אינם מרוצים מן הכבישים ומן המדרכות באזור מגוריהם, לעומת 31% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 52 | תחושת הביטחון האישי של בני 65+ באזור המגורים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 65+ המרגישים "בכלל לא בטוח" ללכת בחשיכה לבד באזור מגוריהם:

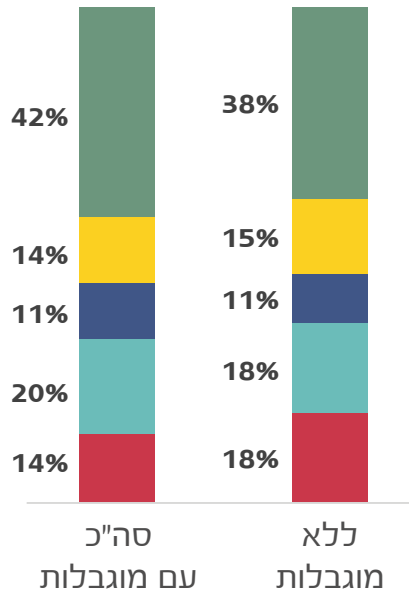
עם מוגבלות **15%**
ללא מוגבלות: **5%**

• 20% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-13% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בכלל לא בטוחים ללכת לבד בחשיכה באזור מגוריהם לעומת 5% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

• 19% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-18% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בטוחים מאוד ללכת לבד בחשיכה באזור מגוריהם לעומת 34% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

נתונים אלה מעידים כי רבים מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות אינם חשים ביטחון אישי באזור מגוריהם.

תרשים 53 | תדירות השימוש באוטובוס, בקרב בני +65, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)^[43]

● לא השתמש בתחבורה ציבורית ב-12 החודשים האחרונים ● פחות מפעם בחודש ושימוש לא קבוע
 ● פעם או פעמיים בחודש ● פעם או פעמיים בשבוע ● כל יום או כמעט כל יום

בשנת 2015

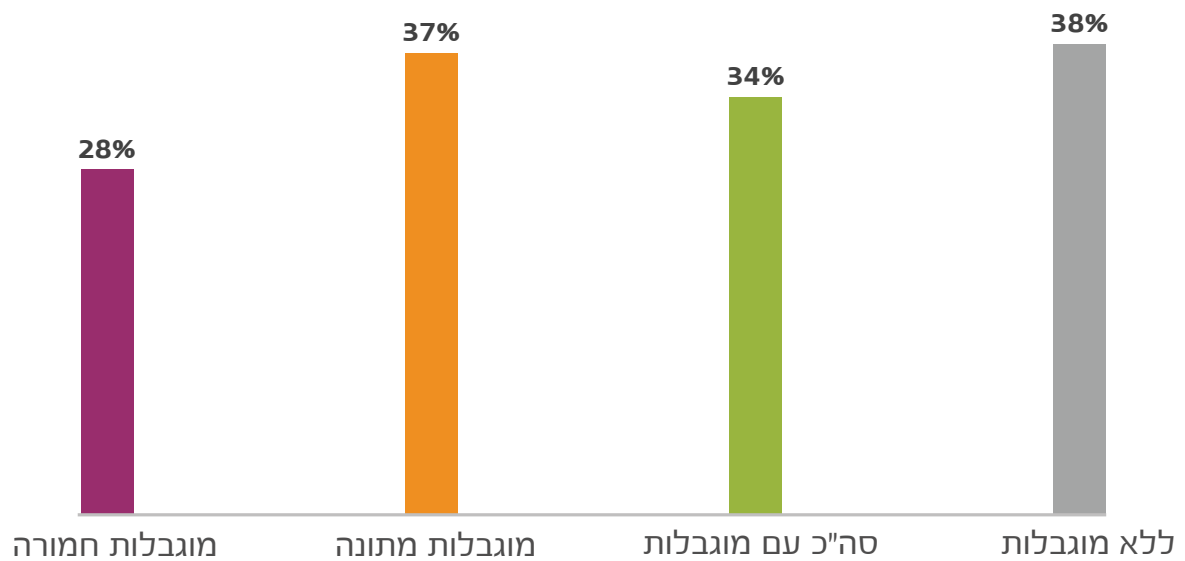
נוסעים באוטובוס פעם או יותר בשבוע בקרב בני +65:

עם מוגבלות **34%**
 ללא מוגבלות: **36%**

- אנשים עם מוגבלות ואנשים ללא מוגבלות משתמשים בתחבורה הציבורית בשיעור דומה.
- 42% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות לא השתמשו בתחבורה הציבורית ב-12 החודשים האחרונים, שיעור הדומה לזה של אנשים בני +65 ללא מוגבלות, העומד על 38%.
- 14% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות נסעו באוטובוס כל יום או כמעט כל יום, שיעור הדומה לזה של אנשים בני +65 ללא מוגבלות, העומד על 18%.

43 - בשל טעות דגימה הגדולה מ-30%, בתרשים זה לא מוצגים נתונים על תדירות השימוש באוטובוס לפי חומרת המוגבלות (מוגבלות חמורה ומוגבלות מתונה).

תרשים 54 | שימוש ברכבת בשנה האחרונה, בקרב בני +65, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

נסעו ברכבת בשנה האחרונה בקרב בני +65:

עם מוגבלות חמורה: **28%**

ללא מוגבלות: **38%**

- 28% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות חמורה נסעו ברכבת ב-12 החודשים האחרונים, לעומת 38% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות ו-37% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות מתונה.

3.5 | חיי חברה ופנאי

לחיי חברה ולפעילות פנאי חשיבות רבה לשילובם של אנשים עם מוגבלות בקהילה ולאיכות חייהם. הקשר של האדם עם משפחתו, עם שכניו ועם חבריו קובע במידה רבה את רמת שילובו בחברה או את בידודו ממנה.

בסעיף זה תיבחן פעילות הפנאי וההשתלבות החברתית של אנשים עם מוגבלות לעומת זו של אנשים ללא מוגבלות. המדדים שנבחרו לתיאור פעילות הפנאי וההשתלבות החברתית הם: שביעות רצון מן הקשר עם המשפחה ועם השכנים, חברים שעמם אפשר להיפגש או לשוחח בטלפון, תדירותה של תחושת בדידות, יציאה למקומות בילוי והשתתפות בחוגי העשרה, וקיומה של תחושה כי יש על מי לסמוך בעת משבר או מצוקה.

ממצאי פרק זה מעידים על פערים גדולים בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות בכל הקשור לחיי החברה והפנאי. הממצאים מראים כי אנשים עם מוגבלות מדווחים על בדידות רבה יותר, עד כי לעתים קרובות אין להם אדם שעמו יוכלו לדבר בטלפון.

עם זאת, הנתונים מראים על ירידה ניכרת מאז 2002 בשיעור האנשים עם מוגבלות אשר אין להם על מי לסמוך בשעת משבר או בשעת חירום.

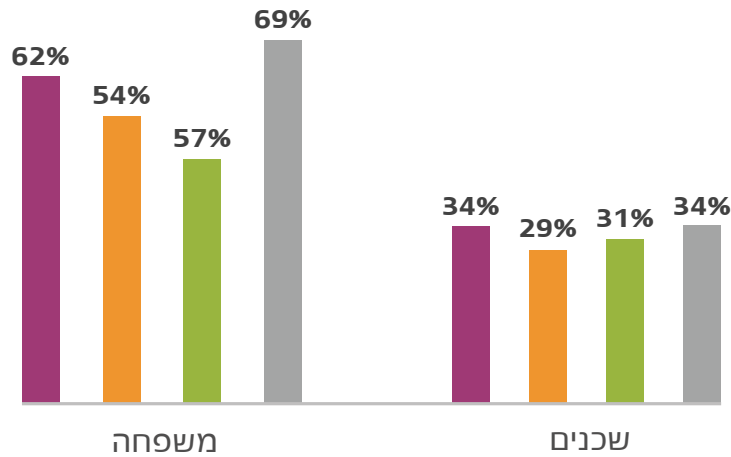
הנתונים החדשים מעידים כי אנשים עם מוגבלות נוטים להתנדב, לארח אנשים, לצאת לפעילויות פנאי קבוצתיות ולצאת לבילויים ולאירועים בחוץ, אף כי בשיעורים מעט נמוכים יותר מאנשים ללא מוגבלות.

שינוי העמדות החברתיות כלפי אנשים עם מוגבלות והסרת סטיגמות הם נדבך חשוב וחיוני בדרך לשינוי נתונים אלה, ויש לנקוט בצעדים נוספים בתחום זה עד לצמצום הפערים.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

3.5.1 | אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)

תרשים 55 | בני 20-64 ה"מרוצים מאוד" מן הקשר עם המשפחה והשכנים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

● ללא מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● מוגבלות עם סה"כ ● מוגבלות חמורה

בשנת 2015

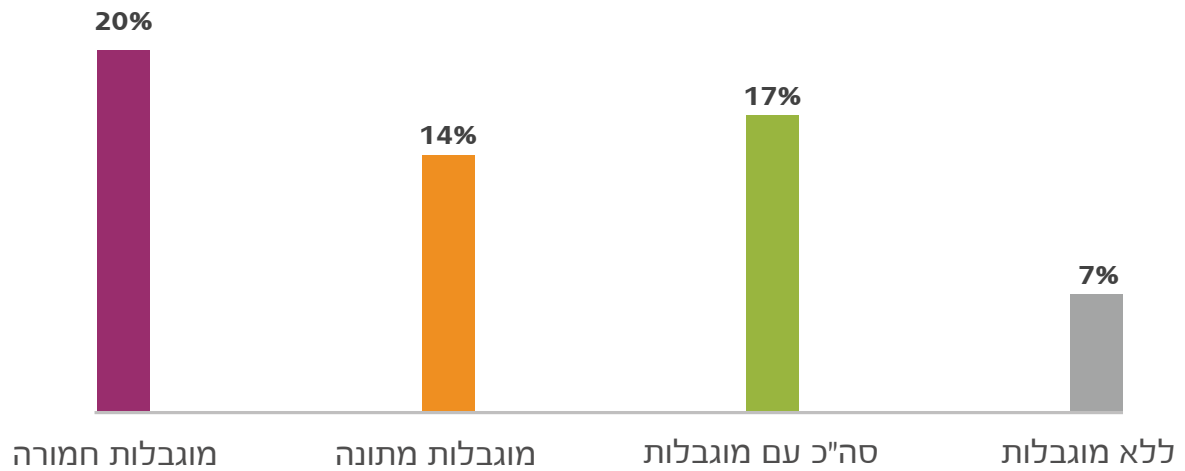
שביעות רצון גבוהה של בני 20-64 מן הקשר עם המשפחה:

עם מוגבלות: **57%**

ללא מוגבלות: **69%**

- 62% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-54% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם מרוצים מאוד מן הקשר שלהם עם משפחתם לעומת 69% מן האנשים ללא מוגבלות.
- שביעות הרצון מהקשר עם השכנים דומה אצל אנשים עם מוגבלות ואנשים ללא מוגבלות.

תרשים 56 | בני 20-64 שאין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

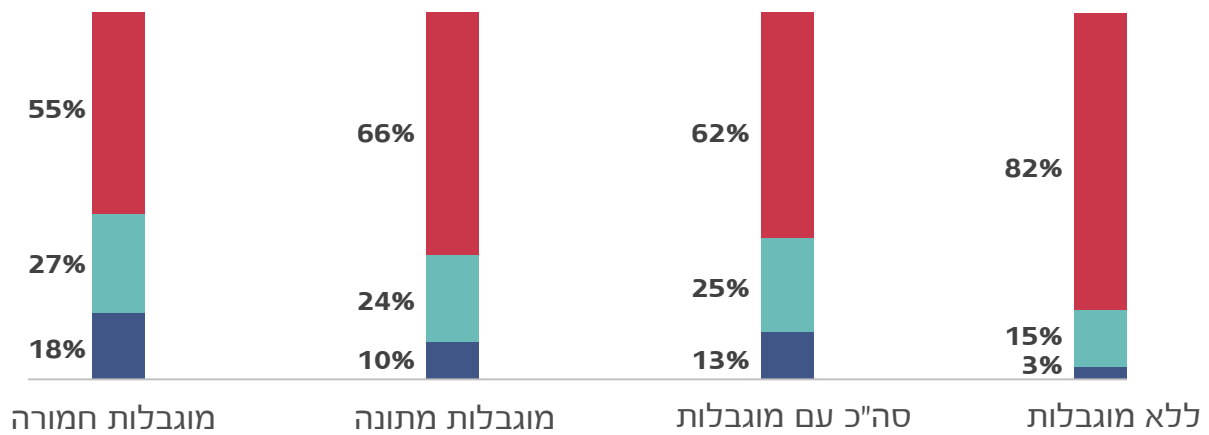
בני 20-64 שאין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון:

עם מוגבלות: **17%**

ללא מוגבלות: **7%**

- 20% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-14% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי אין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון, לעומת 7% בלבד מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 57 | תחושת בדידות בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות 2015 (באחוזים)

● לעיתים קרובות ● לפעמים או מידי פעם ● לעתים רחוקות או אף פעם לא

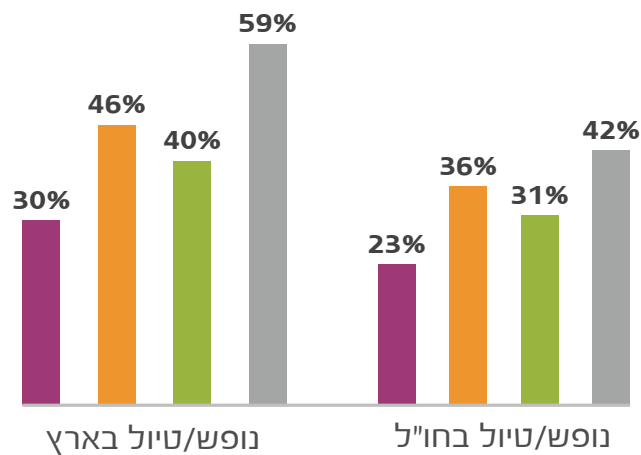
בשנת 2015

בני 20-64 החשים בדידות לעיתים קרובות:

עם מוגבלות **13%**
ללא מוגבלות: **3%**

- 18% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-10% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בדידות לעיתים קרובות, לעומת 3% בלבד מן האנשים ללא מוגבלות.
- 62% מן האנשים עם מוגבלות אינם חשים בדידות אף פעם או שחשים בדידות לעתים רחוקות, לעומת 82% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 58 | יציאה לנופש או לטיול בארץ או בחו"ל בקרב בני 20-64 במהלך השנה החולפת, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

● ללא מוגבלות ● סה"כ עם מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● מוגבלות חמורה

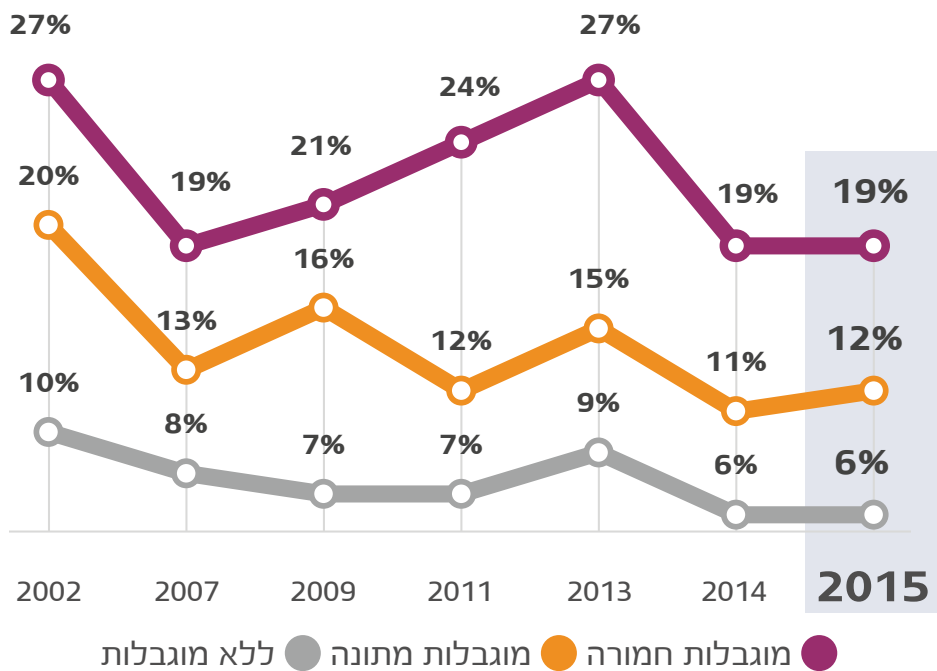
בשנת 2015

נופש או טיול בישראל
בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות **40%**
ללא מוגבלות: **59%**

- 30% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-46% מן האנשים עם מוגבלות מתונה יצאו לנופש או לטיול בישראל לעומת 59% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 31% מן האנשים עם מוגבלות יצאו לנופש או לטיול בחו"ל לעומת 42% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 59 | בני 20-64 החשים כי אין להם אדם שניתן לסמוך עליו בעת מצוקה או משבר, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

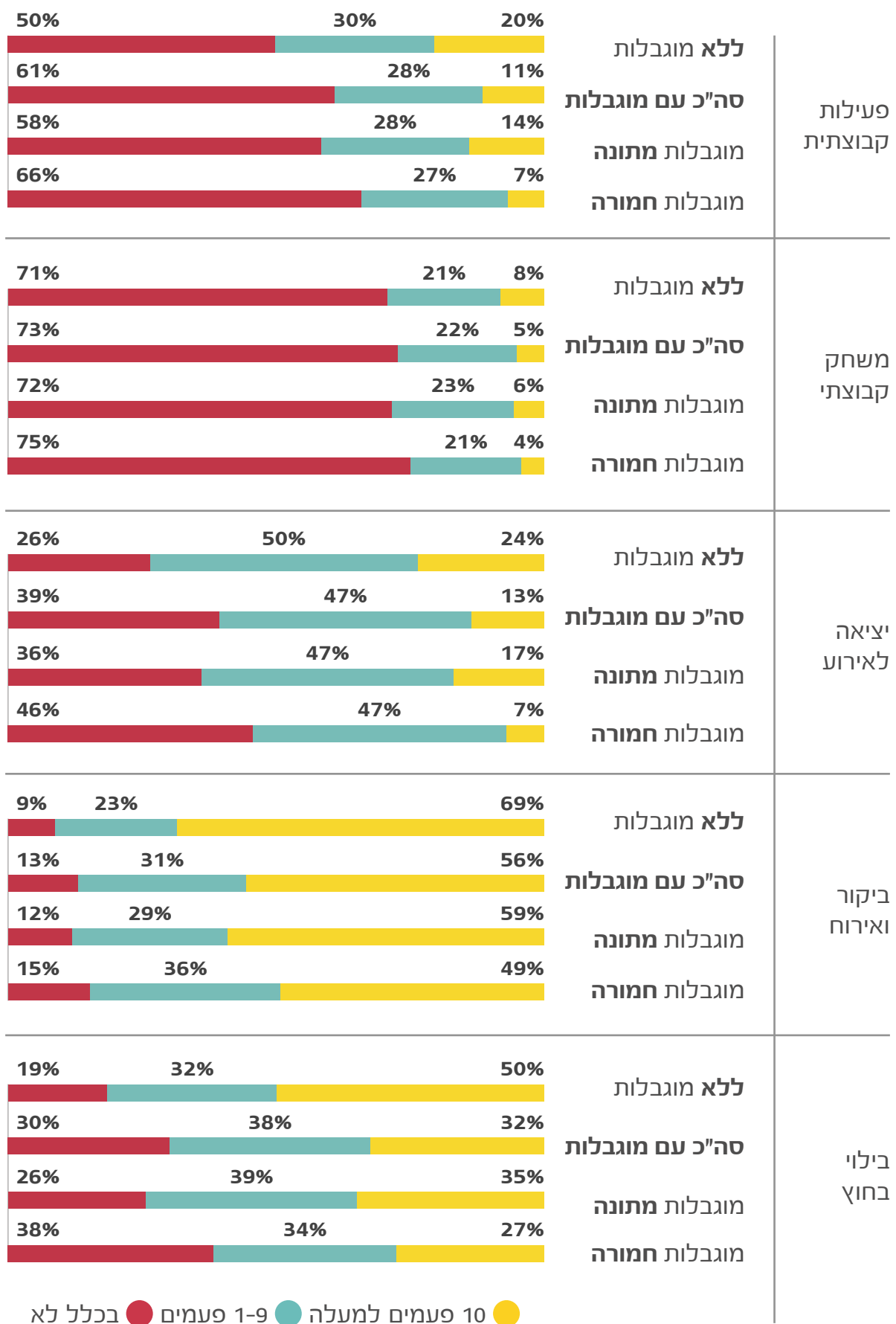

בני 20-64 החשים כי אין להם על מי לסמוך בעת מצוקה או משבר:

עם מוגבלות **15%**
ללא מוגבלות: **6%**

בשנת 2015, 19% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-12% מן האנשים עם מוגבלות מתונה השיבו כי אין להם אדם שהם יכולים לסמוך על עזרתו בעת מצוקה או משבר לעומת 6% מן האנשים ללא מוגבלות.

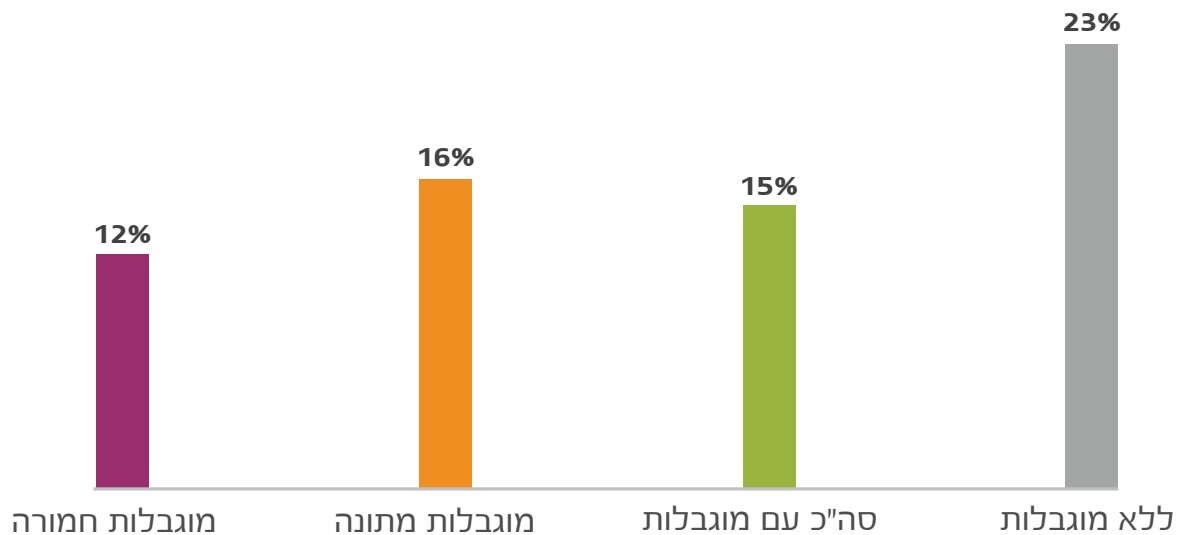
תרשים 60 | מספר הפעמים שבני 20-64 השתתפו בפעילות חברתית ב-12 החודשים האחרונים, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים)

בשנת 2014, במהלך השנה החולפת:

- 38% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-26% מהאנשים עם מוגבלות מתונה לא יצאו לבילוי בחוץ בשנה האחרונה, לעומת 19% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 66% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-58% מן האנשים עם מוגבלות מתונה לא עסקו בפעילות קבוצתית בשנה האחרונה, לעומת 50% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 46% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-36% מן האנשים עם מוגבלות מתונה לא יצאו לאירוע בשנה האחרונה, לעומת 26% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 61 | האם התנדב בשנה האחרונה, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

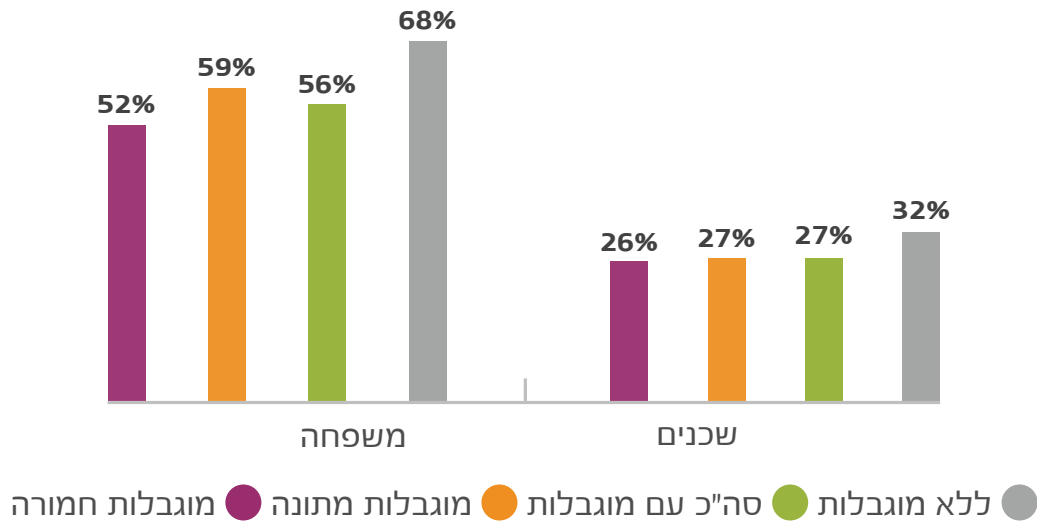

בשנת 2015

- 15% מכלל אנשים עם מוגבלות מתנדבים בקהילה, בהשוואה ל-23% מהאנשים ללא מוגבלות.

3.5.2 | אנשים עם מוגבלות בני +65

תרשים 62 | בני +65 ה"מרוצים מאוד" מן הקשר עם המשפחה והשכנים, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

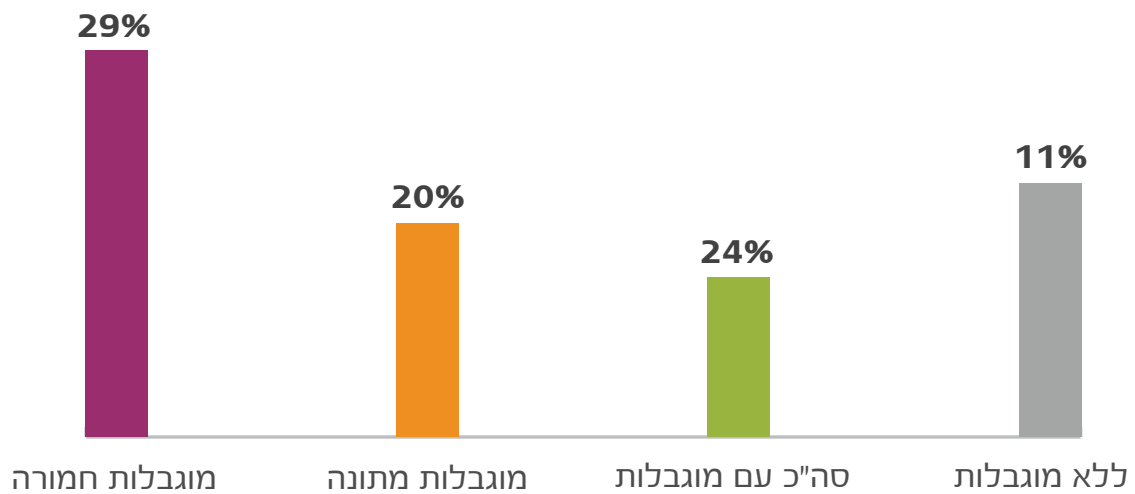
בשנת 2015

שביעות רצון גבוהה של בני +65 מן הקשר עם המשפחה:

עם מוגבלות **56%**
ללא מוגבלות: **68%**

- 56% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות דיווחו כי הם מרוצים מאוד מן הקשר עם משפחתם (52% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות חמורה ו-59% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות מתונה), לעומת 68% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות.
- 27% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות דיווחו כי הם מרוצים מאוד מן הקשר שלהם עם השכנים, לעומת 32% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות.

תרשים 63 | בני 65+ שאין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

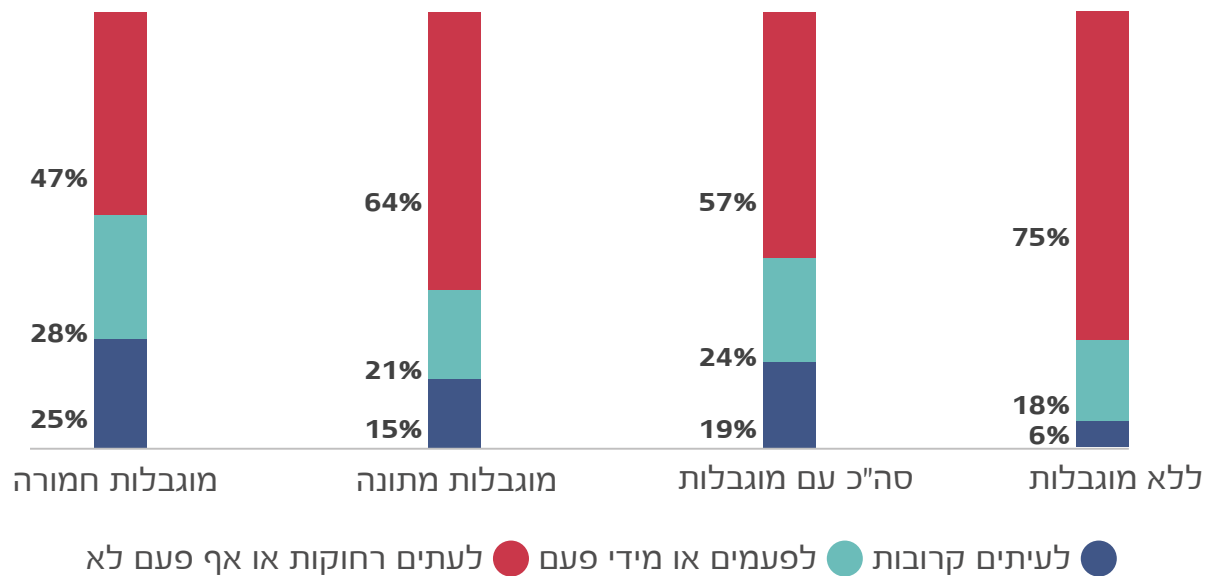
בשנת 2015

בני 65+ שאין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון:

עם מוגבלות **24%**
ללא מוגבלות: **11%**

- 29% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-20% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי אין להם חברים שעמם הם נפגשים או מדברים בטלפון, לעומת 11% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 64 | תחושת בדידות בקרב בני +65, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים)

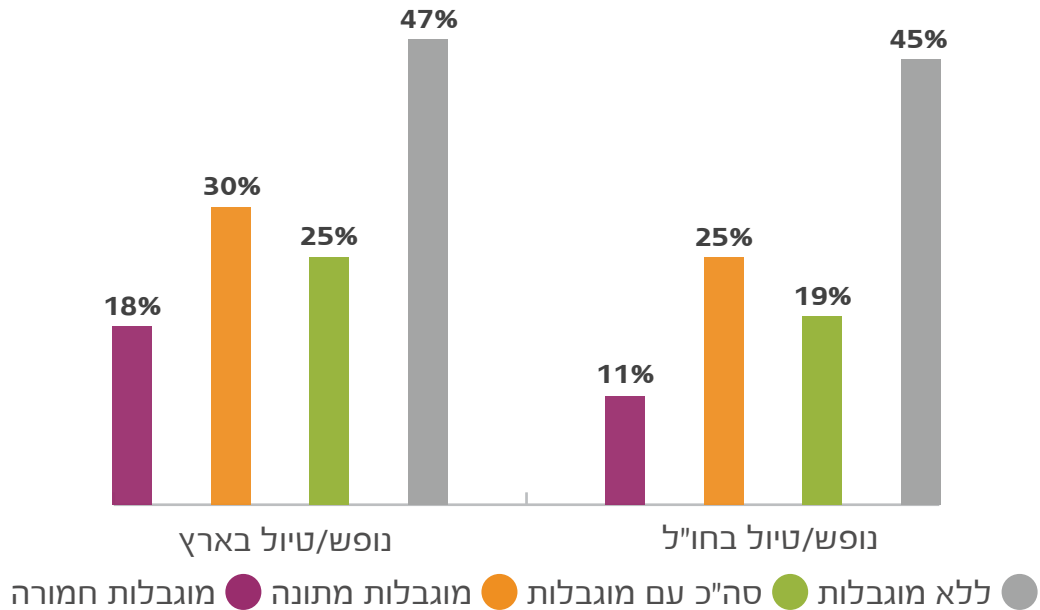
בשנת 2015

בני +65 החשים בדידות לעיתים קרובות:

עם מוגבלות **19%**
ללא מוגבלות: **6%**

- 25% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות חמורה ו-15% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הם חשים בדידות לעיתים קרובות, לעומת 6% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות.
- 57% מהאנשים עם מוגבלות דיווחו כי הם מרגישים בדידות לעיתים רחוקות או אף פעם לא, לעומת 75% מהאנשים ללא מוגבלות.

תרשים 65 | יציאה לנופש או לטיול בארץ או בחו"ל בקרב בני 65+ במהלך השנה החולפת, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

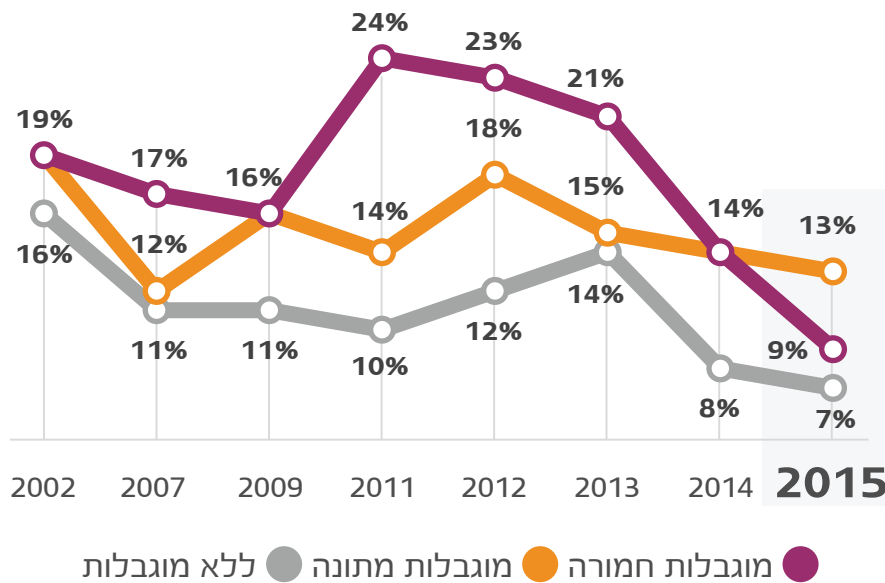
בשנת 2015, במהלך השנה החולפת:

נופש או טיול בישראל בקרב בני 65+:

עם מוגבלות **25%**
ללא מוגבלות: **47%**

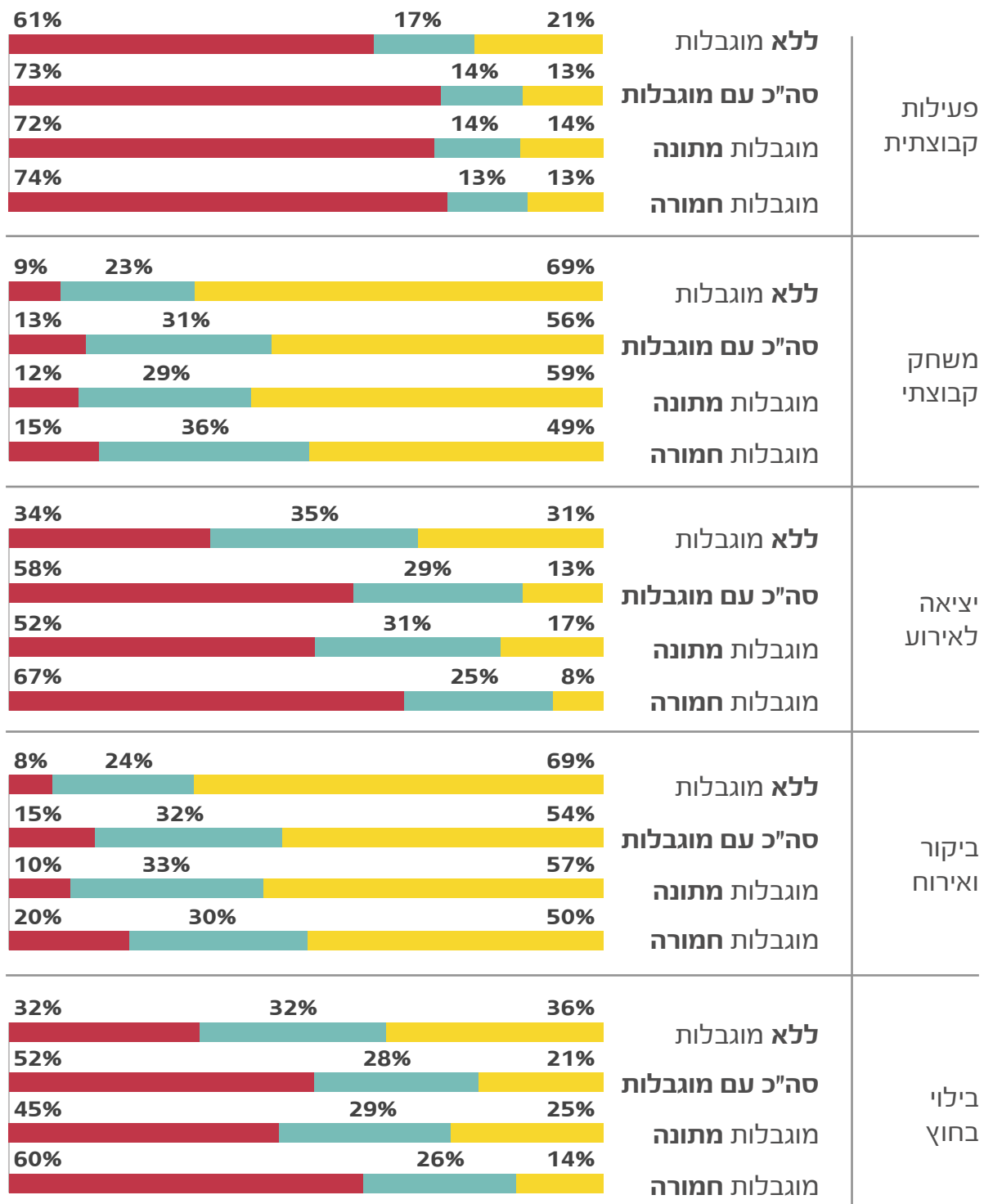
- 18% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-30% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה יצאו לנופש או לטיול בישראל, לעומת 47% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 19% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות יצאו לנופש או לטיול בחו"ל, לעומת 45% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 66 | בני 65+ החשים כי אין להם אדם שניתן לסמוך עליו בעת מצוקה או משבר, לפי חומרת המוגבלות, בשנים נבחרות (באחוזים)

- מאז שנת 2011 חלה ירידה ניכרת בשיעור האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה המדווחים כי אין להם אדם שהם יכולים לסמוך על עזרתו בעת מצוקה או משבר.
- בשנת 2015, 9% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-13% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה השיבו כי אין להם אדם שהם יכולים לסמוך על עזרתו בעת מצוקה או משבר, לעומת 7% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 67 | מספר הפעמים שבני 65+ השתתפו בפעילות חברתית ב-12 החודשים האחרונים, לפי חומרת המוגבלות (באחוזים)

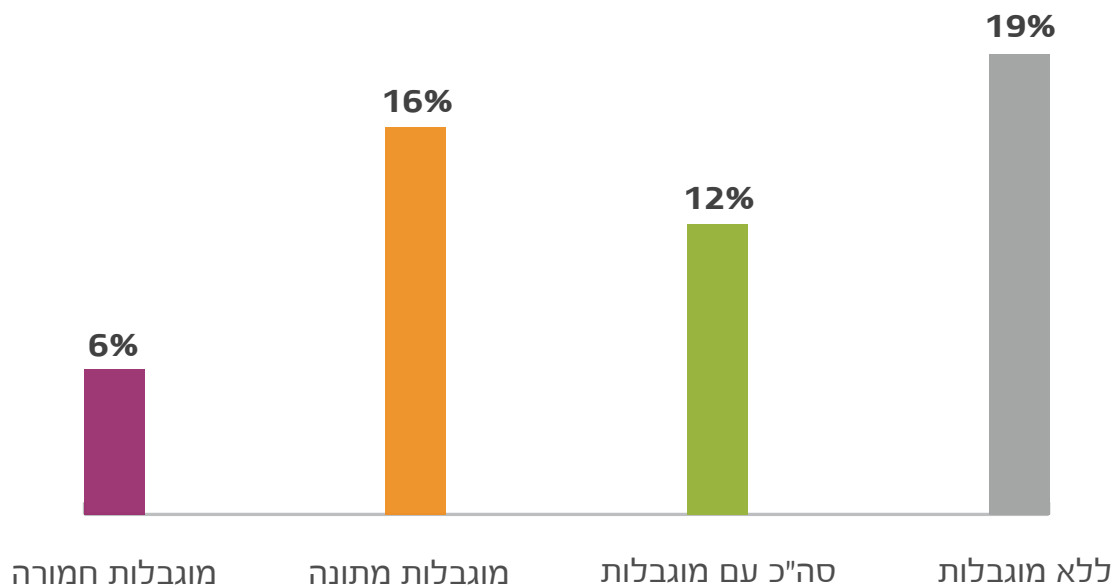

● 10 פעמים למעלה ● 1-9 פעמים ● בכלל לא

באשנת 2014, במהלך השנה החולפת:

- 74% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-72% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה לא עסקו בפעילות קבוצתית כלל בשנה האחרונה, לעומת 61% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 67% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-52% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה לא יצאו לאירוע בשנה האחרונה, לעומת 34% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 60% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-45% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה לא יצאו לבילוי בחוץ בשנה האחרונה, לעומת 32% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 68 | האם התנדב בשנה האחרונה, בקרב בני 65+, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

- 12% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות התנדבו בשנה האחרונה, לעומת 19% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

3.6 | שימוש בשירותים ממשלתיים ושיעורי הצבעה^[44]

אנשים עם מוגבלות שנתוניהם מוצגים בדוח, על סמך נתוני הסקר החברתי, מוגדרים בתור אנשים שיש להם בעיית בריאות כרונית שנמשכת שישה חודשים או יותר שמפריעה או מפריעה להם מאוד בתפקוד היום-יומי. הגדרה זו היא אחת הסיבות לכך שאנשים עם מוגבלות מדווחים על הגעה לרופא המשפחה, למיון או לאשפוז בשיעור גבוה מעט יותר מאנשים ללא מוגבלות.

בדומה לכך, אנשים עם מוגבלות מדווחים על שימוש מעט גבוה יותר בשירותים החברתיים ובשירותי המוסד לביטוח לאומי מאשר אנשים ללא מוגבלות. עם זאת, שיעורי השימוש בשירותי הרשות המקומית דומים בכלל הציבור.

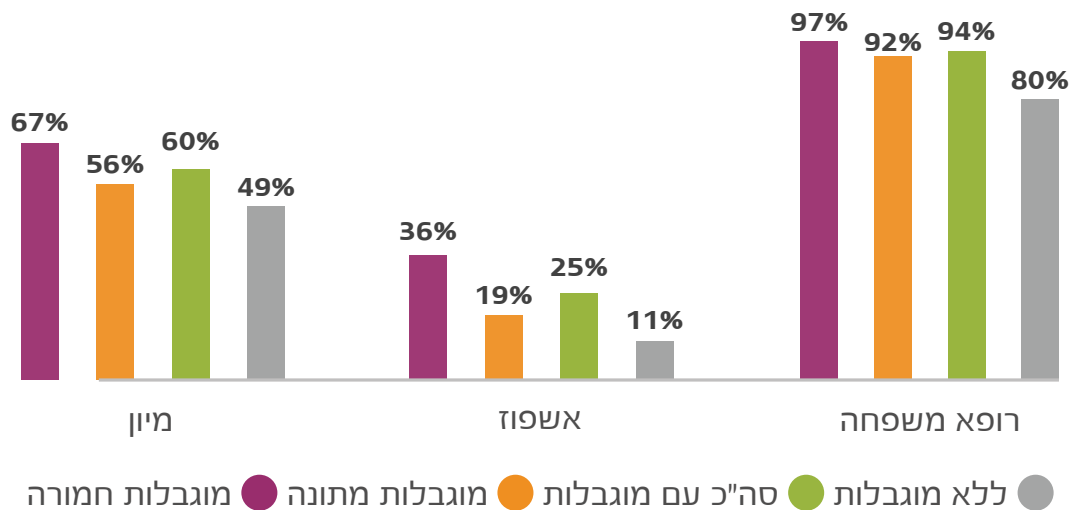
יש לציין כי מידת שביעות הרצון מן השירותים בקרב אנשים עם מוגבלות ובקרב אנשים ללא מוגבלות דומה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

44 - הניתוחים בסעיף זה מבוססים על הסקר החברתי של הלמ"ס משנת 2015 בלבד, שבו הוסף פרק שלא הופיע בסקרים קודמים, על צריכת שירותים ממשלתיים ועירוניים שונים ושביעות הרצון מהם.

3.6.1 | אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (20-64)^[45]

תרשים 69 | דיווחיהם של בני 20-64 על שימוש בשירותי רפואה בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 20-64 שדיווחו כי אושפזו בבית חולים בשנה האחרונה:

עם מוגבלות חמורה: **36%**

עם מוגבלות מתונה: **19%**

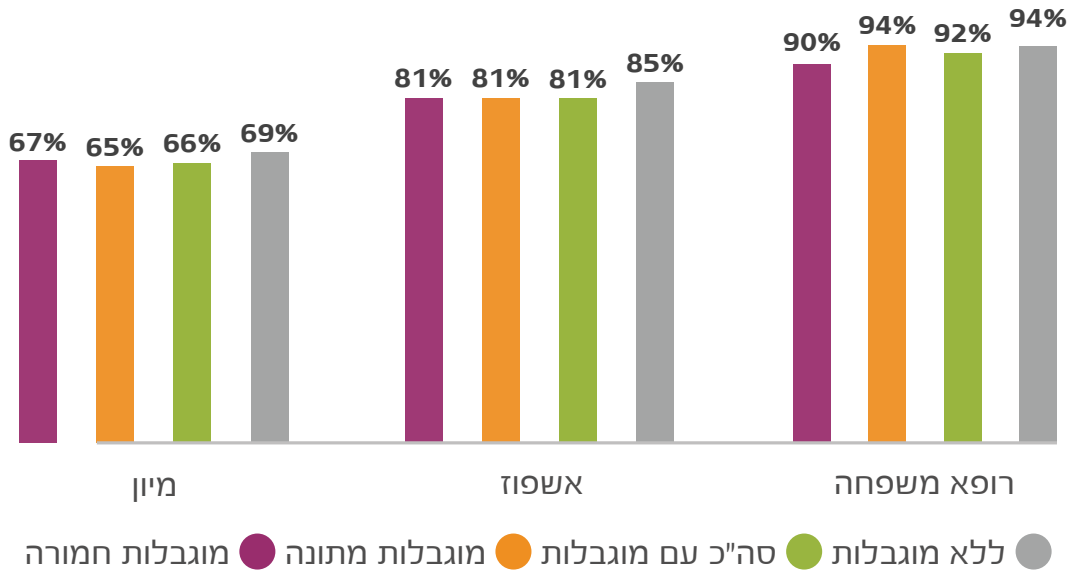
ללא מוגבלות: **11%**

אנשים עם מוגבלות עושים שימוש רב יותר בשירותי בריאות בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות:

- 67% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-56% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי ביקרו בעצמם בחדר מיון או ליוו אחר לחדר מיון בשנה האחרונה, לעומת 49% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 97% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-92% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי ביקרו אצל רופא המשפחה בשנה האחרונה, לעומת 80% מן האנשים ללא מוגבלות.

45 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 4,412,000 אנשים בישראל היו בני 20-64, מתוכם 654,000 אנשים עם מוגבלות: 243,000 עם מוגבלות חמורה ו-411,000 עם מוגבלות מתונה.

תרשים 70 | שביעות הרצון מן היחס שניתן בשירותי הרפואה (מרוצה ומרוצה מאוד), בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

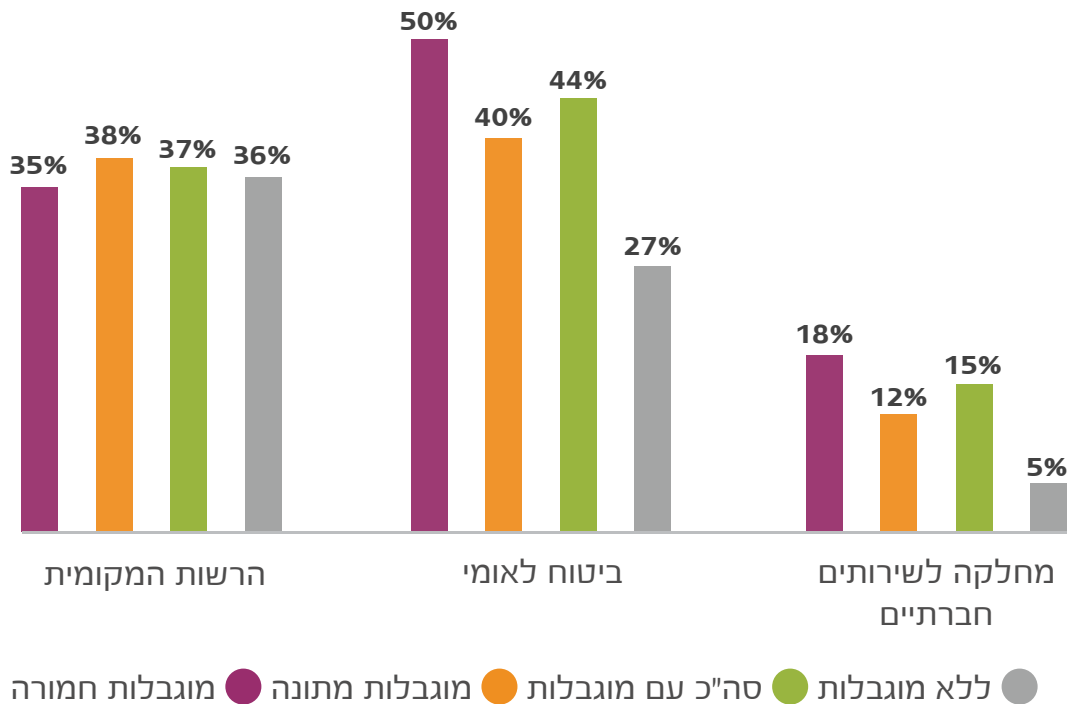

בשנת 2015

שביעות הרצון של אנשים עם מוגבלות מן היחס שקיבלו בשירותי הרפואה דומה לשביעות רצונם של אנשים ללא מוגבלות:

- 66% מן האנשים עם מוגבלות ו-69% מן האנשים ללא מוגבלות דיווחו כי היו מרוצים או מרוצים מאוד מן היחס שקיבלו בחדר המיון.
- 81% מן האנשים עם מוגבלות ו-85% מן האנשים ללא מוגבלות דיווחו כי היו מרוצים או מרוצים מאוד מן היחס שקיבלו בזמן אשפוזם.
- 92% מן האנשים עם מוגבלות ו-94% מן האנשים ללא מוגבלות דיווחו כי היו מרוצים או מרוצים מאוד מן היחס שקיבלו מרופא המשפחה.

תרשים 71 | דיווחיהם של בני 20-64 על שימוש בשירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 20-64 שדיווחו כי השתמשו בשירותי ביטוח לאומי בשנה האחרונה:

עם מוגבלות חמורה: **50%**

עם מוגבלות מתונה: **40%**

ללא מוגבלות: **27%**

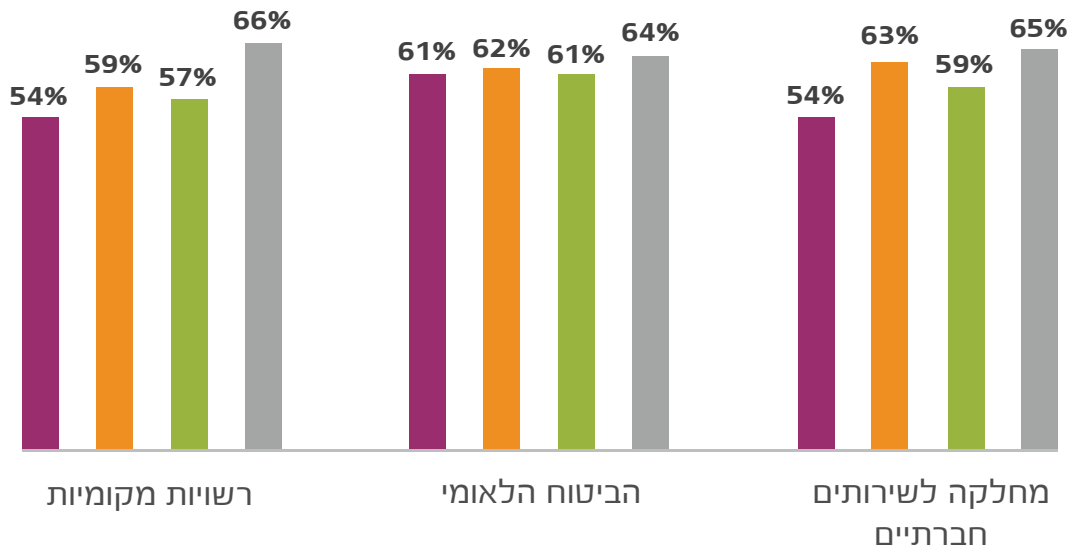
אנשים עם מוגבלות עושים שימוש רב יותר בשירותי הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים:

- 50% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-40% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי השתמשו בשירותי ביטוח לאומי בשנה האחרונה, לעומת 27% מן האנשים ללא מוגבלות.

- 18% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-12% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי השתמשו בשירותי המחלקות לשירותים חברתיים בשנה האחרונה, לעומת 5% מן האנשים ללא מוגבלות.

- 37% מן האנשים עם מוגבלות דיווחו כי השתמשו בשירותי הרשות המקומית, בדומה לאנשים ללא מוגבלות.

תרשים 72 | דיווחיהם של בני 20-64 על תפיסה של שוויון (במידה רבה ובמידה מסוימת) במתן שירותי הרשות המקומית, ביטוח לאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

● ללא מוגבלות ● סה"כ עם מוגבלות ● מוגבלות מתונה ● מוגבלות חמורה

בשנת 2015

בני 20-64 שדיווחו כי לדעתם הרשויות המקומיות מספקות שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה:

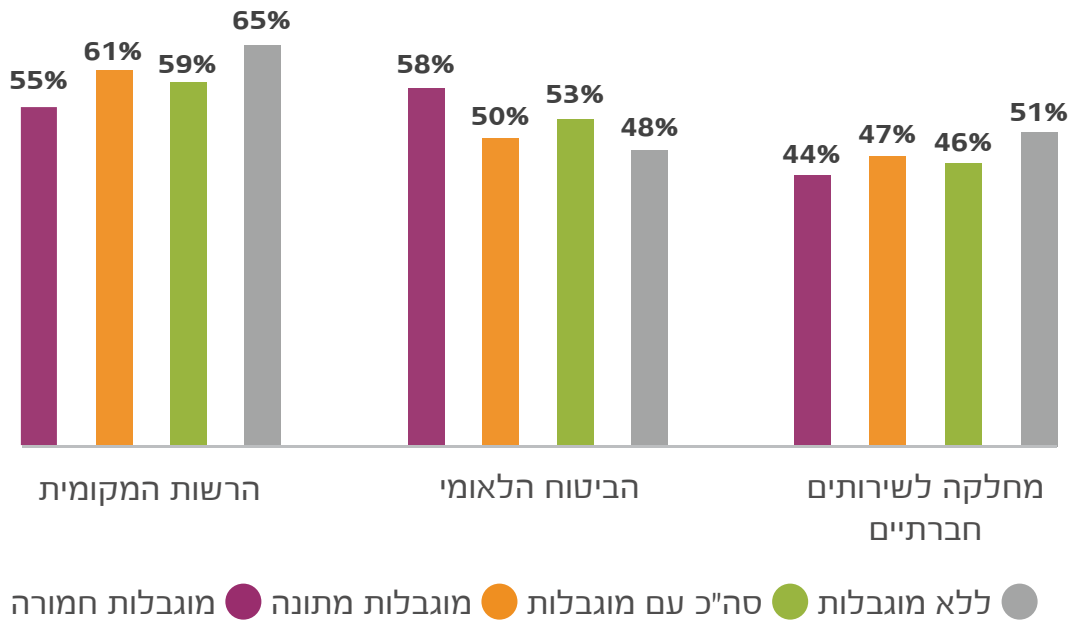
עם מוגבלות חמורה: **54%**

עם מוגבלות מתונה: **59%**

ללא מוגבלות: **66%**

- באופן כללי אנשים עם מוגבלות ואנשים ללא מוגבלות תופסים באופן דומה את מידת השוויון במתן שירותי הרשויות המקומיות, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים.
- 54% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-59% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי לדעתם הרשויות המקומיות מספקות שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה, לעומת 66% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 61% מן האנשים עם מוגבלות ו-64% מן האנשים ללא מוגבלות דיווחו כי לדעתם המוסד לביטוח לאומי מספק שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה.
- 54% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-63% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי לדעתם המחלקות לשירותים חברתיים מספקות שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה, לעומת 65% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 73 | דיווחיהם של בני 20-64 על תפיסתם את שירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים (טוב וטוב מאוד), בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 20-64 שדיווחו כי רשויות המקומיות מתפקדות טוב או טוב מאוד:

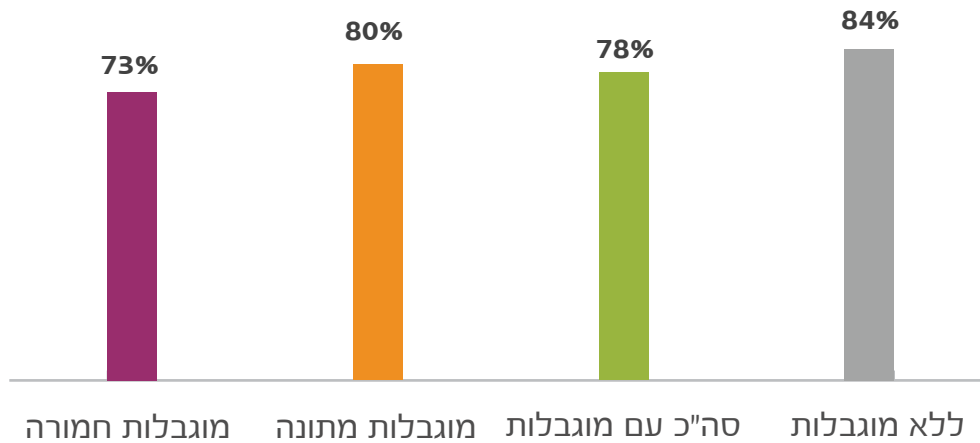
עם מוגבלות חמורה: **55%**

עם מוגבלות מתונה: **61%**

ללא מוגבלות: **65%**

- 55% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-61% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי לדעתם הרשויות המקומיות מתפקדות באופן טוב או טוב מאוד לעומת 65% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 58% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-50% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי לדעתם המוסד לביטוח לאומי מתפקד באופן טוב או טוב מאוד לעומת 48% מן האנשים ללא מוגבלות.
- 44% מן האנשים עם מוגבלות חמורה ו-47% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי לדעתם המחלקות לשירותים חברתיים מתפקדות באופן טוב או טוב מאוד לעומת 51% מן האנשים ללא מוגבלות.

תרשים 74 | הצבעה בבחירות לכנסת, בקרב בני 20-64, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

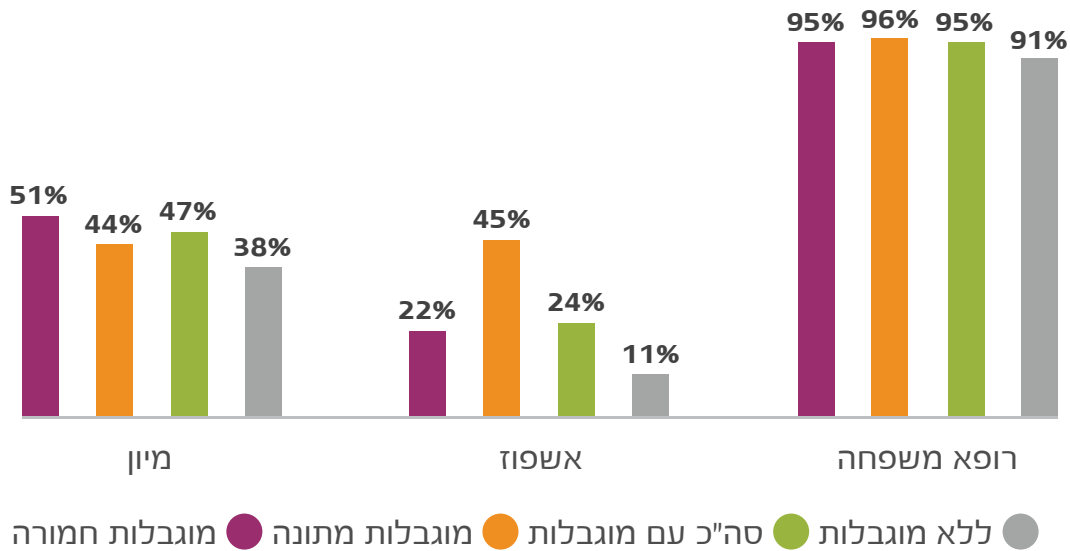
הצביעו בבחירות האחרונות לכנסת, בקרב בני 20-64:

עם מוגבלות: **78%**
ללא מוגבלות: **84%**

- אנשים עם מוגבלות מצביעים פחות מאנשים ללא מוגבלות.
- 73% מן האנשים עם מוגבלות חמורה, ו-80% מן האנשים עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הצביעו בבחירות האחרונות לכנסת, לעומת 84% מן האנשים ללא מוגבלות.

3.6.2 | אנשים עם מוגבלות בני 65+^[46]

תרשים 75 | דיווחיהם של בני 65+ על שימוש בשירותי רפואה בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 65+ שדיווחו כי אושפזו
בבית חולים בשנה האחרונה:

עם מוגבלות חמורה: **22%**

עם מוגבלות מתונה: **45%**

ללא מוגבלות: **11%**

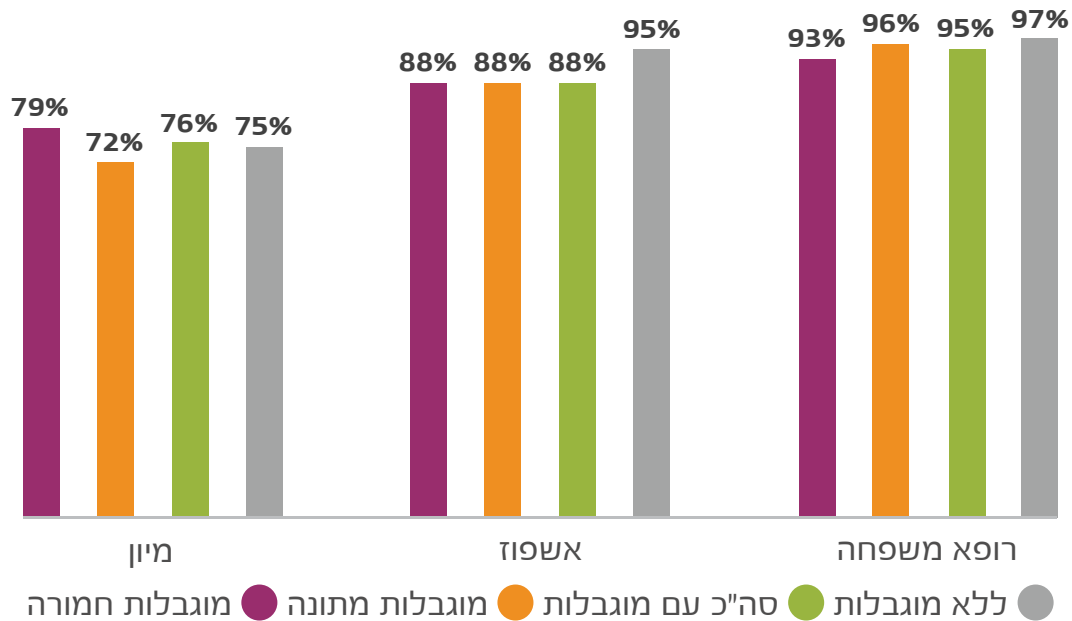
אנשים עם מוגבלות בני 65+ עושים שימוש רב יותר בשירותי בריאות בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות:

- 51% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-44% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי ביקרו בעצמם בחדר מיון או ליוו אחר לחדר מיון בשנה האחרונה, לעומת 38% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

- 95% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-96% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי ביקרו השנה אצל רופא המשפחה בשנה האחרונה, לעומת 91% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

46 - על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2015, 863,000 אנשים בישראל היו בני 65+, מתוכם 403,000 אנשים עם מוגבלות: 176,000 עם מוגבלות חמורה ו-227,000 עם מוגבלות מתונה.

תרשים 76 | שביעות הרצון מן היחס שקיבלו בשירותי הרפואה (מרוצה ומרוצה מאוד), בקרב בני +65, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

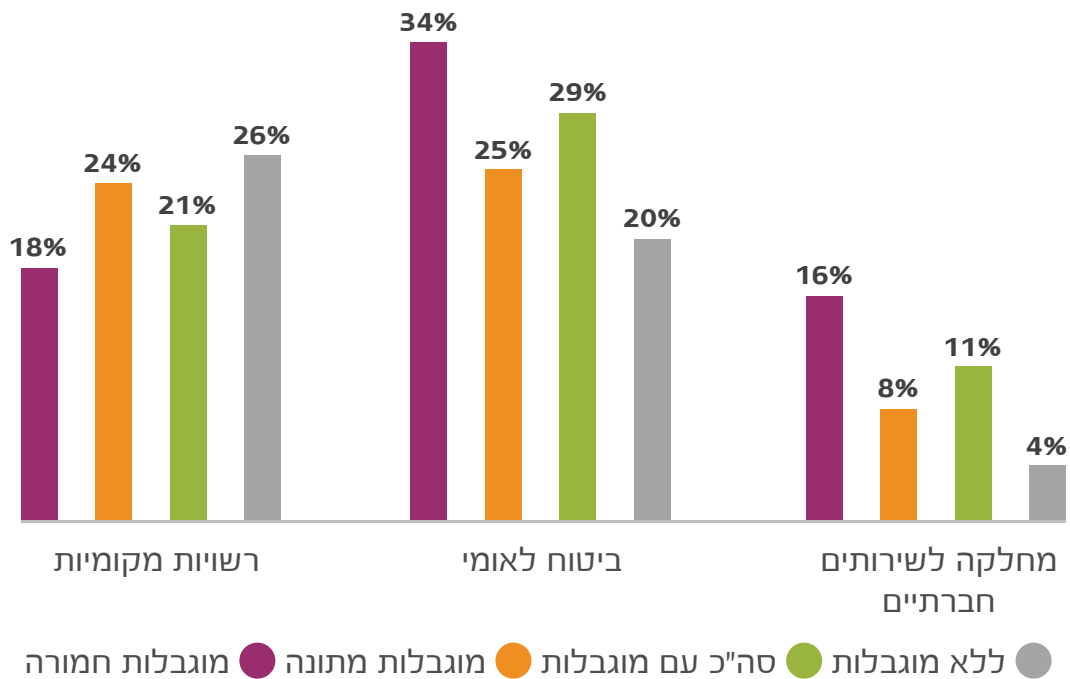
בשנת 2015

שביעות רצון (מרוצים או מרוצים מאוד) של בני +65 מן היחס בזמן האשפוז:

עם מוגבלות: **88%**
 ללא מוגבלות: **95%**

- 79% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות חמורה דיווחו על כך שהיו מרוצים או מרוצים מאוד מן היחס בחדר המיון, לעומת 75% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות.
- 88% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות דיווחו על כך שהיו מרוצים או מרוצים מאוד מן היחס בזמן אשפוזם, לעומת 95% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות.
- שביעות הרצון של אנשים בני +65 עם מוגבלות מן היחס שקיבלו מרופא המשפחה דומה לשביעות רצונם של אנשים בני +65 ללא מוגבלות (95%-97% בהתאמה).

תרשים 77 | דיווחיהם של בני 65+ על שימוש בשירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

בני 65+ שדיווחו כי השתמשו בשירותי הביטוח הלאומי בשנה האחרונה:

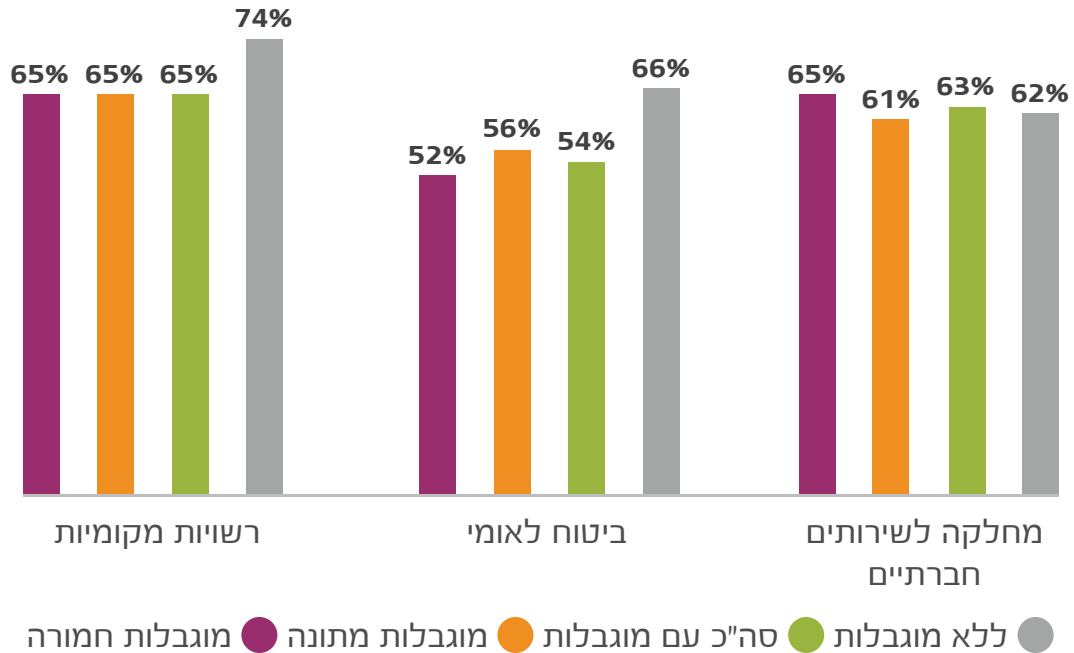
עם מוגבלות: **29%**

ללא מוגבלות: **20%**

אנשים עם מוגבלות בני 65+ עושים שימוש רב יותר בשירותי הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים:

- 18% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-24% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי השתמשו בשירותי הרשות המקומית, לעומת 26% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 34% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-25% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי השתמשו בשירותי ביטוח לאומי בשנה האחרונה, לעומת 20% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 16% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות חמורה ו-8% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות מתונה דיווחו כי השתמשו בשירותי המחלקות לשירותים חברתיים בשנה האחרונה, לעומת 4% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 78 | דיווחיהם של בני 65+ על תפיסה של שוויון (במידה רבה ובמידה מסוימת) במתן שירותי הרשות המקומית, הביטוח לאומי והמחלקות לשירותים חברתיים, בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

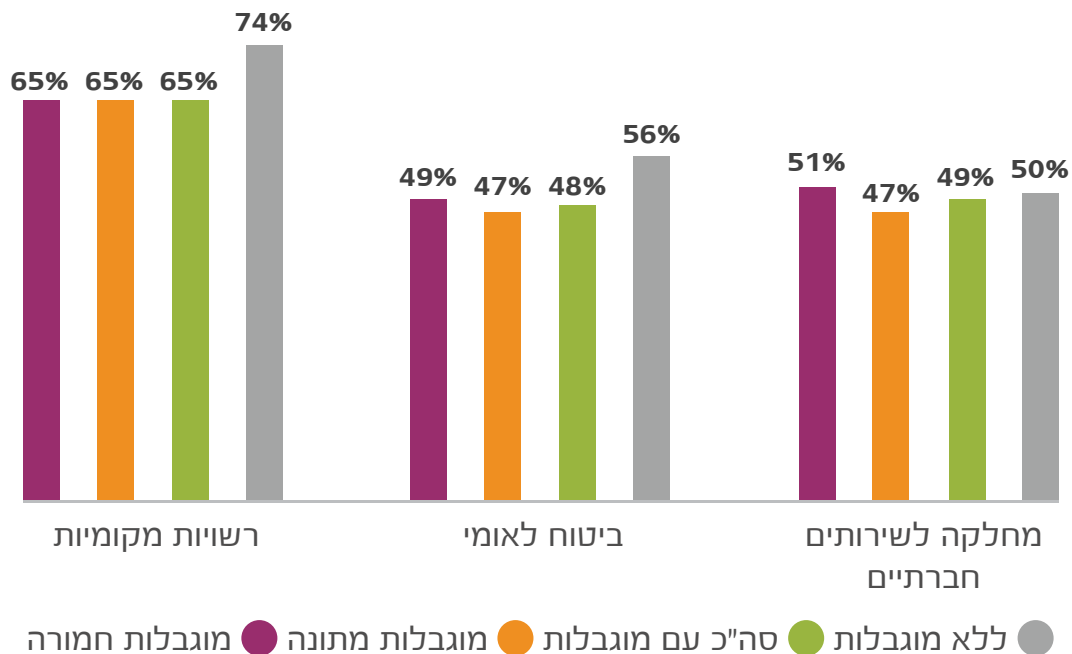
בני 65+ שדיווחו כי לדעתם המוסד לביטוח לאומי מספק שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה:

עם מוגבלות: **54%**

ללא מוגבלות: **66%**

- באופן כללי, אנשים עם מוגבלות ואנשים ללא מוגבלות תופסים באופן דומה את מידת השוויון במתן שירותי הרשויות המקומיות, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים.
- 63% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות דיווחו כי לדעתם המחלקות לשירותים חברתיים מספקות שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה בדומה לאנשים ללא מוגבלות.
- 65% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות דיווחו כי לדעתם הרשויות המקומיות מספקות שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה, לעומת 74% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 54% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות דיווחו כי לדעתם המוסד לביטוח לאומי מספק שירותים באופן שוויוני ללא הבדל מין, גיל ומגזר לכל קבוצות האוכלוסייה, לעומת 66% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.

תרשים 79 | דיווחיהם של בני 65+ על תפיסתם את תפקודם של שירותי הרשות המקומית, הביטוח הלאומי והמחלקות לשירותים חברתיים (טוב וטוב מאוד), בשנה האחרונה, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

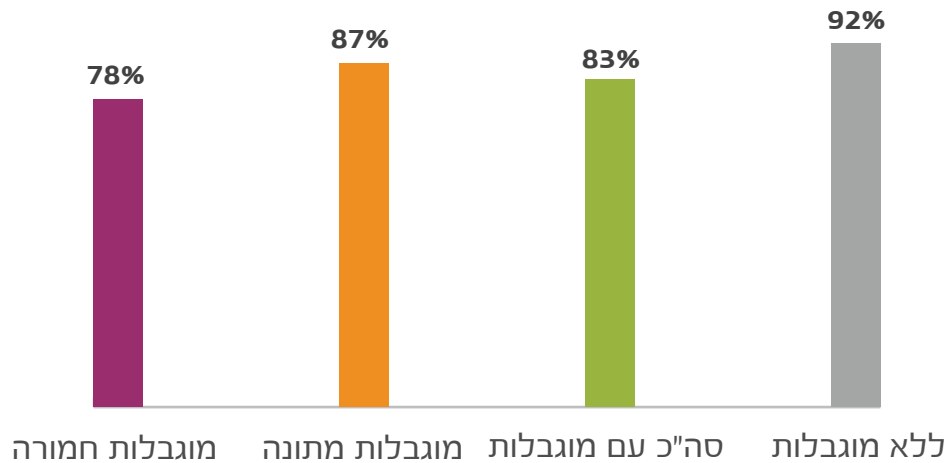
בשנת 2015

בני 65+ שדיווחו כי לדעתם המוסד לביטוח לאומי מתפקד טוב או טוב מאוד:

עם מוגבלות: **48%**
ללא מוגבלות: **56%**

- 65% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות דיווחו כי לדעתם הרשויות המקומיות מתפקדות טוב או טוב מאוד, לעומת 74% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 48% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות דיווחו כי לדעתם המוסד לביטוח לאומי מתפקד טוב או טוב מאוד, לעומת 56% מן האנשים בני 65+ ללא מוגבלות.
- 49% מן האנשים בני 65+ עם מוגבלות דיווחו כי לדעתם המחלקות לשירותים חברתיים מתפקדות טוב או טוב מאוד, בדומה לאנשים ללא מוגבלות.

תרשים 80 | הצבעה בבחירות לכנסת, בקרב בני +65, לפי חומרת המוגבלות, 2015 (באחוזים)

בשנת 2015

הצביעו בבחירות האחרונות לכנסת, בקרב בני +65:

עם מוגבלות: **83%**
ללא מוגבלות: **92%**

- אנשים עם מוגבלות בני +65 מצביעים פחות מאנשים ללא מוגבלות.
- 78% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות חמורה, ו-87% מן האנשים בני +65 עם מוגבלות מתונה דיווחו כי הצביעו בבחירות האחרונות לכנסת, לעומת 92% מן האנשים בני +65 ללא מוגבלות.

נספחים

נספח מתודולוגי

מקורות הנתונים והאוכלוסייה הנבדקת

3. הסקר החברתי של הלמ"ס

הדוח מבוסס ברובו על נתוני הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) משנת 2015 ועל ניתוח של הסקר החברתי משנים קודמות, כדי לעמוד על מגמות. נתוני הסקר החברתי נאספו מאנשים בני 20+ החיים במשקי בית בקהילה. קבוצות שאינן נכללות באוכלוסיית הסקר החברתי הן: דיירים במוסדות טיפוליים (לרבות דיור מוגן, מערכי דיור לעולים והוסטלים), תושבים ישראלים אשר שהו בחו"ל יותר משנה ברציפות בעת הסקר, דיפלומטים, עולים אשר עלו ארצה עד חצי שנה לפני מועד הריאיון, בני שבטים בדואים ותושבים אחרים הגרים מחוץ ליישובים מוכרים. לפיכך, רוב הנתונים בדוח מתייחסים לאוכלוסיית הסקר החברתי של הלמ"ס, כלומר לאנשים בוגרים החיים בקהילה.

שאלות הסקר החברתי חוזרות מדי שנה, אולם בכל שנה מוסיף הלמ"ס לסקר פרק ייחודי הבוחן נושא הנוגע לחברה הישראלית, כגון פעילות פנאי או בריאות. בדוח הנוכחי נעשה שימוש גם בנתונים אלה. בשאלות אלה אין אפשרות לבצע מעקב לאורך זמן שכן הן נשאלות באופן חד-פעמי.

4. השנתון הסטטיסטי לישראל

מקור נתונים נוסף הוא השנתון הסטטיסטי לישראל של הלמ"ס מן השנים 2010-2016. במקור זה נעשה שימוש בעיקר כדי לאמוד את שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב אוכלוסיות שאינן כלולות בסקר החברתי.

5. סקרים של מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי

נתונים על ילדים עם מוגבלות נלקחו מן הסקר האחרון שנעשה בנושא בשנת 1995 על ידי מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי (נאון ואחרים, 1998), ומן הסקר על ילדים עם צרכים מיוחדים באוכלוסייה הבדואית בנגב שנעשה על ידי מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל, (שטרסברג ואחרים, 2008). על פי סקרים אלה נאמד מספר הילדים עם מוגבלות בשנת 2013.

כמה מן הנתונים על אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (המובאים בסעיף 3.2 לעיל) נלקחו ממחקר שערכו המוסד לביטוח הלאומי ומכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל (נאון ואחרים, 2012).

6. מפקד האוכלוסין 2008

על סמך נתוני מפקד האוכלוסין המעודכן ביותר שבוצע בשנת 2008 חושב אומדן דיירי המוסדות (לרבות דיור מוגן, מערכי דיור לעולים והוסטלים) עם מוגבלות. ראו הסבר מפורט על אופן חישוב האומדן בהמשך פרק זה.

מוגבלות | הגדרת המושג

הגדרת המושג מוגבלות השתנתה במהלך השנים. השינוי התרחש לצד שינוי בהתייחסות לנושא המוגבלות; אם בעבר מוגבלות נתפסה כמושג רפואי, כיום היא נתפסת כמושג חברתי. רוב המדינות בעולם המערבי מגדירות כיום מוגבלות ומודדות את מצבם של אנשים עם מוגבלות לפי הערכה עצמית. גישה סובייקטיבית זו עולה בקנה אחד עם הסברה כי האדם עצמו יודע טוב מכל גורם אחר אם וכיצד לקויות הבריאות שלו משפיעות על תפקודו ועל השתלבותו בחברה. כמו כן, הטרוגניות קבוצת המטרה ומורכבות תופעת המוגבלות מעוררות ספק אם ניתן להתבסס על הגדרה שאינה סובייקטיבית. אמנם קיימות הגדרות אובייקטיביות, כגון אלה המשמשות לקביעת זכאות לתכניות תמיכה שונות (כדוגמת קצבת נכות כללית של המוסד לביטוח לאומי), אולם אלה מתמקדות בלקויות הרפואיות ומתקשות לשקף את המוגבלות התפקודית הנובעת גם מחסמים חברתיים וסביבתיים. הגדרה עצמית, יותר מכל הגדרה אחרת, מאפשרת לזהות בצורה הטובה ביותר את האנשים שיש להם קושי ניכר בתפקוד היום-יומי, בגין לקות מתמשכת כלשהי (בן משה ואחרים, 2011). על כן, בדוח הנוכחי הגדרת המוגבלות מבוססת על דיווח עצמי של המשיבים (ראו פירוט מלא של השאלות והתשובות בהמשך סעיף זה).

החל משנת 2010 נשאלות בסקר החברתי שאלות בנוגע לקשיי תפקוד בשישה תחומים: הליכה, זיכרון, ראייה, שמיעה, לבוש, ניהול משק בית. אלה מהווים רק חלק מן ההשלכות התפקודיות של מוגבלות, ולכן הוחלט לא להשתמש בקשיי תפקוד אלה לצורך הגדרת מוגבלות.

מבוגרים עם מוגבלות

הדוח הנוכחי מתבסס אפוא על דיווח עצמי של בני 20+ אשר נאספו במסגרת הסקר החברתי של הלמ"ס. על בסיס דיווח זה חולקו המשיבים לשלוש קבוצות:

ז. אנשים עם מוגבלות חמורה - אנשים שהשיבו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא מפריעה להם מאוד בפעולות יום-יומיות.

ח. אנשים עם מוגבלות מתונה - אנשים שהשיבו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא מפריעה להם בפעולות יום-יומיות.

ט. אנשים ללא מוגבלות - אנשים שדיווחו כי אין להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, וכן אנשים שדיווחו כי יש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, אך היא לא מפריעה להם או לא כל כך מפריעה להם בפעולות יום-יומיות.

בדוחות של נציבות השוויון עד 2011 הוצגה קטגוריה נוספת: אנשים עם בעיה בריאותית כרונית ללא מוגבלות (אנשים שדיווחו שיש להם בעיה בריאותית או פיזית הקיימת שישה חודשים או יותר, אך היא אינה מפריעה להם כלל או לא כל כך מפריעה להם בפעולות יום-יומיות). החל מהדוח של 2015, לא הוגדרה קטגוריה נפרדת כזו ואנשים שהשיבו כך נכללו בקטגוריה "אנשים ללא מוגבלות", מכיוון שבדוחות קודמים נמצא כי קבוצה זו דומה במאפייניה לקבוצת האנשים שהשיבו כי אין להם בעיה בריאותית מתמשכת.

ילדים עם מוגבלות

הנתונים המוצגים בדוח זה על ילדים עם מוגבלות מבוססים על סקר שנערך בקרב ילדים עם מוגבלות בישראל על ידי מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי. הסקר נערך בשנת 1995 ופורסם בשנת 1998. לא קיים מקור מעודכן יותר המסייע לאמוד את שיעור הילדים עם מוגבלות. הסקר בוצע על מדגם מייצג של ילדים בישראל, והוא מבוסס על דיווחי ההורים. על סמך דיווחי ההורים חולקו הילדים לשתי קבוצות:

ד. ילדים עם מוגבלות - ילדים שיש להם לקות רפואית או בעיית בריאות כרונית המפריעה לתפקודם היום-יומי.

ה. ילדים ללא מוגבלות - ילדים ללא לקות רפואית או בעיה כרונית וכן ילדים עם לקות או בעיית בריאות כרונית שאינה מפריעה לתפקודם היום-יומי.

בדומה למבוגרים, בדוח הנוכחי ובדוח משנת 2015 הוחלט להכליל ילדים עם לקות רפואית או בעיה בריאותית כרונית שאינה מפריעה לתפקודם היום-יומי נכללים בקטגוריה "ילדים ללא מוגבלות". החלטה זו מפחיתה את האומדן של מספר הילדים עם מוגבלות לעומת האומדן המופיע בדוחות של נציבות השוויון עד 2011 (כולל).

בסקר לא התקבל מידע על המידה שבה הלקות או הבעיה מפריעות לתפקוד הילד ולכן לא ניתן לאמוד באמצעותו את מספר הילדים לפי חומרת המוגבלות (חמורה או מתונה). בדוחות עד שנת 2011 בוצעה חלוקה של הילדים לפי חומרת המוגבלות על בסיס הצורך בטיפול קבוע, אולם הצורך בטיפול קבוע אינו משקף את החומרה הסובייקטיבית של המוגבלות, והוא מתאים יותר להגדרה רפואית, שלא מקובל לעשות בה שימוש כיום.

אומדן למספר האנשים עם מוגבלות בקרב אוכלוסיות שאינן כלולות בסקר החברתי

לפי הסקר החברתי של הלמ"ס משנת 2015, מספר הבוגרים (בני 20+) עם מוגבלות עמד על 1,056,800. מתוכם כ-418,900 איש עם מוגבלות חמורה וכ-637,900 איש עם מוגבלות מתונה. כאמור, הסקר החברתי אינו כולל חלק מן האוכלוסייה. כדי לאמוד את היקף האנשים עם מוגבלות בכלל האוכלוסייה בישראל, חושבו אומדנים למספרי אנשים עם מוגבלות בקרב אוכלוסיות שאינן כלולות בסקר החברתי: ילדים (עד גיל 17), בוגרים בני 18-19, דיירי מוסדות ותושבים ביישובים שאינם מוכרים.

בסך הכול נוספו לאומדן מספר האנשים עם מוגבלות בישראל 354,900 נפש מן האוכלוסיות שאינן כלולות בסקר החברתי: 246,300 ילדים עם מוגבלות (עד גיל 17), 15,900 אנשים בני 18-19, 82,500 דיירי מוסדות (לרבות דיור מוגן, מערכי דיור לעולים והוסטלים) בוגרים עם מוגבלות (לא כולל ילדים וצעירים בני 18-19) ו-10,200 אנשים בוגרים עם מוגבלות המתגוררים ביישובים שאינם מוכרים (לא כולל ילדים). אוכלוסיות נוספות אלה רלוונטיות רק לפרק השני בדוח - שכיחות המוגבלות בישראל.

יש לציין כי זרים החיים דרך קבע בישראל ועולים אשר הגיעו ארצה חצי שנה או פחות לפני מועד הריאיון אינם כלולים בסקר החברתי. בנוגע לקבוצות אלה לא בוצע תיקון.

יצוין כי ייתכן חסר נוסף בשל הדרך שבה מנוסחת השאלה בסקר החברתי. השאלה מתייחסת לבעיה בריאותית או פיזית כרונית. מסיבה זו, אנשים עם מוגבלות שכלית, נפשית, אוטיזם או לקות למידה, אשר מוגבלותם איה פיזית ובריאותם תקינה מכלל בחינה אחרת, עלולים להבין כי מוגבלותם אינה רלוונטית. לא בוצע תיקון בגין חסר אפשרי זה.

אומדן למספר האנשים עם מוגבלות מקרב דיירי מוסדות

האומדן למספר האנשים עם מוגבלות מקרב דיירי מוסדות טיפוליים (לרבות דיור מוגן, מערכי דיור לעולים והוסטלים) מבוסס על נתוני מפקד האוכלוסין משנת 2008. האומדן חושב בדוח שפורסם בשנת 2011, והוגדל לפי שיעור הגידול באוכלוסייה, בהתאם לשנתונים הסטטיסטיים מן השנים 2010-2016^[47]. אומדנים נפרדים חושבו לקבוצות הגיל השונות.

בסך הכול נוספו 96,100 אנשים עם מוגבלות דיירי מוסדות בכל הגילים. בלוח 5 להלן מוצגים האומדים שחושבו לשנת 2015 עבור כל קבוצות הגיל. קבוצת הגיל 0-17 צורפה לאומדן מספר הילדים עם מוגבלות, קבוצת הגיל 18-64 צורפה לאומדן מספר האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה, וקבוצת הגיל +65 צורפה לאומדן מספר האנשים עם מוגבלות בגיל זה.

לוח 5 | אומדן מספרי אנשים עם מוגבלות המתגוררים במוסדות, לפי גיל ולפי חומרת המוגבלות, 2015

גיל	אנשים עם מוגבלות חמורה	אנשים עם מוגבלות מתונה	סך הכול אנשים עם מוגבלות
17-0	1800	8,400	10,200
19-18	800	2,600	3,400
64-20	12,700	12,700	25,400
+65	38,800	18,300	57,100
סך הכל בני 20+	51,500	31,000	82,500
סך הכול	54,100	42,000	96,100

אומדן למספר האנשים עם מוגבלות הגרים מחוץ ליישובים מוכרים

אנשים עם מוגבלות הגרים מחוץ ליישובים מוכרים שלא נכללו בסקר החברתי משנת 2015 הם בעיקר תושבים בדואים במחוז דרום. על פי השנתון הסטטיסטי, סך הכול 60,700 אנשים מתגוררים מחוץ ליישובים מוכרים. מתוך הילדים (עד גיל 17) המתגוררים ביישובים ערביים ולא מוכרים חושב אומדן הילדים עם מוגבלות על בסיס סקר הילדים עם צרכים מיוחדים באוכלוסייה הבדואית בנגב (2008), שבו נמצא כי 9.1% מכלל הילדים הם ילדים עם מוגבלות. האומדן לקבוצת הגיל 18-19 חושב על בסיס שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב מוסלמים בני 20-24 בסקר החברתי משנת 2015. האומדן לבני 20+ חושב על בסיס שיעור האנשים עם מוגבלות בקרב מוסלמים עם השכלה של עד 8 שנות לימוד בגילים הרלוונטיים, בסקר החברתי משנת 2015.

בסך הכול נוספו 13,300 אנשים עם מוגבלות, בכל הגילים, המתגוררים ביישובים שאינם מוכרים. בלוח 6 להלן מוצגים האומדנים שחושבו לשנת 2015 עבור כל קבוצות הגיל. קבוצת הגיל 0-17 צורפה לאומדן הילדים עם מוגבלות, קבוצת הגיל 18-64 צורפה לאומדן האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה, וקבוצת הגיל +65 צורפה לאומדן האנשים עם מוגבלות בגיל זה.

47 - כל שנתון סטטיסטי מתייחס לנתוני השנה הקודמת לו. למשל, שנתון 2014 מבוסס על נתונים שנאספו בשנת 2013. לכן חישוב שיעור הגידול באוכלוסייה שחל בשנים 2009-2013 מבוסס על השנתונים הסטטיסטיים מן השנים 2010-2014.

לוח 6 | אומדן מספרי אנשים עם מוגבלות המתגוררים ביישובים שאינם מוכרים, לפי גיל ולפי חומרת המוגבלות, 2015

גיל	אנשים עם מוגבלות חמורה	אנשים עם מוגבלות מתונה	סך הכול אנשים עם מוגבלות
*17-0	-	-	2,900
**19-18	-	-	200
64-20	5,300	4,100	9,400
+65	400	400	800
סך הכל בני +20	5,700	4,400	10,200
סך הכול	-	-	13,300

* לא נכלל בסקר משתנה המאפשר לחלק את הילדים לפי חומרת המוגבלות (חמורה, מתונה)

** בשל טעות הדגימה הגדולה מ-30% בסקר החברתי לא ניתן היה את קבוצת הגיל 18-19 לפי חומרת המוגבלות (חמורה, מתונה)

אומדן למספר הילדים (עד גיל 17) עם מוגבלות

כאמור, אומדן למספר הילדים עם מוגבלות חושב לפי הסקר האחרון שנעשה בנושא בשנת 1995 (מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, 1998), ולפיו ל-8.7% מן הילדים יש מוגבלות. לא נמצא בסקר משתנה המאפשר לחלק את הילדים לפי חומרת המוגבלות (חמורה, מתונה).

מספר הילדים עם מוגבלות נאמד במספר שלבים:

י. לפי השנתון הסטטיסטי 2016, בסוף שנת 2015 חיו בישראל 2,768,700 ילדים עד גיל 17. ממספר זה הפחתנו את הילדים שחיים במוסדות ואת הילדים המתגוררים ביישובים ערביים שאינם מוכרים (שכן הם משוקללים באומדנים נפרדים). אלה מוערכים בכ-88,300 ילדים (כ-56,600 ילדים במוסדות וכ-31,700 ילדים ערבים ביישובים לא מוכרים). מתוך 2,680,400 ילדים (שנתרו לאחר ההפחתה) נאמד מספר הילדים עם מוגבלות ב-233,200.

יא. הוספת אומדן מספר הילדים עם מוגבלות במוסדות (ראו פירוט אופן חישוב אומדן זה בסעיף להלן). סך הכול אומדן מספר הילדים עם מוגבלות במוסדות הוא 10,200 ילדים.

יב. הוספת אומדן מספר הילדים עם מוגבלות ביישובים שאינם מוכרים (ראו פירוט אופן חישוב אומדנים אלה בסעיפים להלן). סך הכול אומדן מספר הילדים עם מוגבלות ביישובים שאינם מוכרים הוא 2,900.

יג. האומדן הסופי שהתקבל למספר הילדים עם מוגבלות בישראל בשנת 2015 הוא סכום שלושת הסעיפים ומוערך ב-246,300 ילדים.

אומדן למספר הצעירים בני 18-19

לא נמצא סקר עם מדגם מייצג של קבוצת גיל זו, המאפשר לאתר את שיעור הצעירים עם מוגבלות. אי לכך, ובדומה לדוחות הקודמים, האומדן לקבוצה זו חושב על בסיס שיעור הצעירים עם מוגבלות בני 20-24 בסקר החברתי משנת 2013, העומד על 6.3% (2% עם מוגבלות חמורה ו-4.3% עם מוגבלות מתונה). מספר האנשים בני 18-19 לפי השנתון הסטטיסטי 2016 הוכפל בשיעורים אלה כדי לאמוד את מספר בני 18-19 עם מוגבלות. התקבל אומדן של 15,900 איש עם מוגבלות בקבוצת גיל זו.

חישוב ההתפלגות של סוג משק הבית (סעיף 3.4)

סוג משק הבית נקבע על פי כמה משתנים בסקר החברתי:

ו. מספר הנפשות במשק הבית

ז. גילן של הנפשות במשפחה - יש ילדים בני 0-5; יש ילדים בני 6-17; יש בני 18-19 (כל שאר הנפשות הוגדרו בני +20)

ח. מבנה משק הבית - אדם בודד, משק בית לא משפחתי עם יותר מאדם אחד, משק בית משפחתי ובו משפחה אחת, משק בית משפחתי עם אחרים

ט. מצב משפחתי - נשוי, גרוש, אלמן, רווק

להלן הקטגוריות שנבנו על פי המשתנים האלה:

- "גרים בגפם": מבנה משק הבית הוא אדם בודד ומספר הנפשות במשק הבית הוא 1
- "זוג בלבד": מבנה משק הבית הוא "משק בית משפחתי" שבו שתי נפשות בלבד וגילן +20
- "משפחה עם ילדים בני פחות מ-18": מבנה משק הבית הוא "משק בית משפחתי" או "משק בית משפחתי עם אחרים" שיש בו ילדים עד גיל 17 ומספר הנפשות בו שלוש ויותר
- "משפחה ללא ילדים בני פחות מ-18": מבנה משק הבית הוא "משק בית משפחתי" או "משק בית משפחתי עם אחרים" שאין בו ילדים עד גיל 17 ומספר הנפשות בו שתיים או יותר
- "משפחה חד-הורית": מבנה משק הבית הוא "משק בית משפחתי" או "משק בית משפחתי עם אחרים" שיש בו ילדים עד גיל 17 ומספר הנפשות בו שתיים או יותר; והמצב המשפחתי של המשיב הוא: "חי בנפרד", "גרוש", "אלמן" או "רווק"
- "עם אחרים שאינם משפחה": מבנה משק הבית הוא "משק בית לא משפחתי עם יותר מאדם אחד" שיש בו שתי נפשות או יותר
- "גרים עם משפחתם": שילוב של שתי הקטגוריות "משפחה עם ילדים בני פחות מ-18" ו-"משפחה ללא ילדים בני פחות מ-18". קטגוריה זו מוצגת בניתוח של בני 65+ בלבד.

ביבליוגרפיה

- בן משה, א.; רופמן, ל.; הבר, י. 2011. אנשים עם מוגבלות בישראל 2011. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים, ירושלים.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2010-2016. שנתון סטטיסטי לישראל, ירושלים.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2002-2015. הסקר החברתי, ירושלים.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2008. מפקד האוכלוסין, ירושלים.
- נאון, ד.; שטרסברג, נ.; בן-שוהם, א.; הרן, ד., פריאור; ר.; גאליה, ד, א. 2012. בעלי מוגבלויות בגיל העבודה בישראל: שכיחות באוכלוסייה, מאפיינים ומצב תעסוקה. המוסד לביטוח לאומי מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
- נאון, ד.; יפרח, א.; בייץ-מוראי, ש. 1998. סקר ארצי על ילדים עם נכויות בישראל שלב 1: סינון. מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, ג'וינט ישראל, ירושלים.
- שטרסברג, נ.; נאון, ד.; זיו, ע. 2008. ילדים עם צרכים מיוחדים באוכלוסייה הבדואית בנגב. מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.